

**PRINCIPALELE CARACTERISTICI SOCIO – ECONOMICE ALE
REGIUNILOR DÉL-ALFÖLD – UNGARIA ȘI VEST – ROMÂNIA,
2008 – 2011**

**A DÉL-ALFÖLD ÉS A VEST RÉGIÓ FONTOSABB
TÁRSADALMI – GAZDASÁGI JELLEMZŐI,
2008 – 2011**

Editor responsabil – Felelős szerkesztő

Sorin BELEA
Zsolt KOCSIS-NAGY
Zoltán VÉGH

Editor – Szerkesztő

Iosana MARTANOV
Attila RÁCZ

Colaboratori – Közreműködtek

Ana Maria Cristina GRUESCU
Ecaterina MEDJA
Adina TATU
Liana Dana VODĂ

Vadai Anna BOZSIKNÉ
Seres Ilona CSŐSZNÉ
Andrea KOVÁCS
Erika KRUCSAI
Attila RÁCZ
Irén RÖVID
Anna SZÚCS
Dr. Takács BÉLÁNÉ

Adresă – Cím

cod 300226 Timișoara
B-dul V. Babeș, nr.14
Tel.: (40-256)493-669
e-mail: sorin.belea@timis.insse.ro
www.insse.ro

6726 Szeged
Jobb fásor 6-10.
Tel.: (36-62)623-800
e-mail: zsolt.kocsis@ksh.hu
www.ksh.hu

Institutul National de Statistică, 2013
Központi Statisztikai Hivatal, 2013

CUVÂNT ÎNAINTE

Odată cu integrarea europeană legăturile dintre oameni, dintre instituții, dintre regiuni și dintre țări devine tot mai ușor realizabilă, tot mai importantă și în același timp tot mai benefică tuturor părților implicate.

Începută poate timid în anul 2002, colaborarea dintre **Direcția Regională de Statistică Timiș și Direcția Regională de Statistică Szeged** s-a dezvoltat an de an, s-a consolidat în timp și în afara unei foarte frumoase prietenii au început să vadă lumina tiparului publicații din ce în ce mai consistente și mai interesante ca rod al unei prestigioase colaborări profesionale care depășește barierele lingvistice și culturale.

Dupa **Asemănări și deosebiri între Regiunea ungară Dél-Alföld și Regiunea românească Vest**, publicată la Szeged în anul 2010, aducem acum în atenția publicului interesat de problematica transfrontalieră un nou volum, cu date prezentate în evoluția ultimilor 3 ani, 3 ani deosebit de grei pentru întreaga lume dar în același timp și pentru noi.

Lucrarea **Principalele caracteristici socio – economice ale regiunilor Dél-Alföld – Ungaria și Vest – România, 2008 – 2011** prezintă modificările care au avut loc în acest interval în cele 2 regiuni în toate domeniile vieții noastre, așa cum sunt ele reflectate de datele statistice. Sperăm că acest nou efort editorial să stârnească interesul cercetătorilor și studenților și să fie un important instrument de lucru în folosul consultanților pe probleme de integrare sau de atragere a fondurilor pe proiecte europene.

ELŐSZÓ

Az európai integráció révén az országok, régiók, intézmények, valamint az emberek közötti kapcsolatok felértékelődnek és egyre fontosabbá, illetve hasznosabbá válnak az érintett felek számára.

A román statisztikai hivatal **Temes Megyei Regionális Igazgatósága** és a **magyar statisztikai hivatal Szegedi főosztálya** között 2002-ben induló együttműködés évről évre folyamatosan fejlődik. A határon átnyúló barátság mellett, az értékes szakmai együttműködés eredményeként megjelenő tartalmas és érdekesítő publikációk áthidalják a nyelvi és kulturális korlátokat.

A magyar statisztikai hivatal Szegedi főosztálya által 2010-ben publikált **„Azonosságok és különbségek a magyarországi Dél-Alföld és a romániai Vest régiók között”** című kiadvány folytatásaként az érdeklődők figyelmébe ajánlunk egy újabb kötetet, amely egy gazdaságilag nehéz három év változásait öleli fel.

A **„Dél-Alföld és a Vest régió fontosabb társadalmi-gazdasági jellemzői, 2008-2011”** címet viselő kiadvány a két régióban az adott időszak alatt bekövetkezett változásokat a statisztika tükrén keresztül mutatja be az élet számos területét érintve. Reméljük, hogy elemzésünk felkelti a társadalmi-gazdasági folyamatokat kutatók és a felsőoktatásban résztvevők érdeklődését, valamint hasznos eszköze lesz az európai integrációt elősegítő szakemberek döntéshozatalában.

Sorin BELEA

Zsolt KOCSIS NAGY

CUPRINS – TARTALOMJEGYZÉK

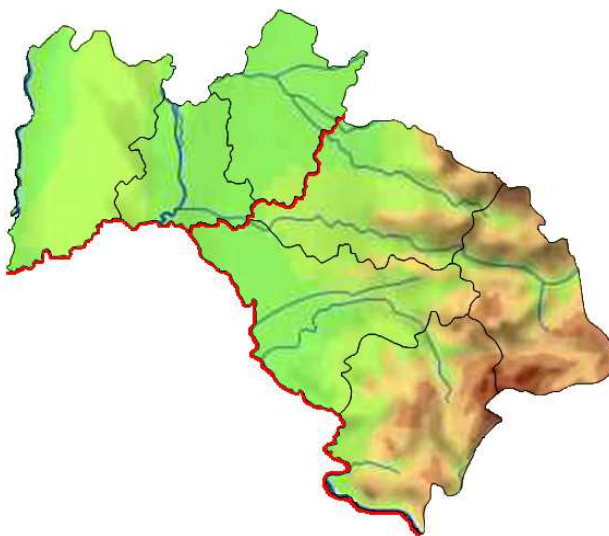
	RO	HU
Caracteristici demografice. Caracteristicile regiunilor din punct de vedere geografic și al structurii localităților		
Demografiai jellemzők a régiók földrajzi, település - szerkezeti jellemzői.....	7	79
Caracteristici demografice		
Demografiai jellemzők.....	13	85
Activitate economică, ocuparea forței de muncă		
Gazdasági aktivitás, foglalkoztatottság.....	23	93
Produsul intern brut (PIB)		
Bruttó hazai termék (GDP).....	27	97
Agricultură		
Mezőgazdaság.....	31	101
Turism		
Turizmus	43	113
Educație		
Oktatás	51	119
Sănătatea		
Egészségügy.....	57	123
Fondul de locuințe, utilități		
Lakáshelyzet, közműellátás.....	63	129
Infrastructură		
Infrastruktúra.....	73	137

CARACTERISTICI DEMOGRAFICE CARACTERISTICILE REGIUNILOR DIN PUNCT DE VEDERE GEOGRAFIC ȘI AL STRUCTURII LOCALITĂȚILOR

Regiunea Dél-Alföld din Ungaria are o suprafață de 18 mii km², iar Regiunea Vest din România se întinde pe o suprafață de 32 mii km². Granița comună a celor două regiuni are o lungime de 176 km; se învecinează în mod direct județele Békés și Csongrád pe partea maghiară, și județele Arad și Timiș pe partea română. Regiunea Dél-Alföld este regiunea cu cea mai mare suprafață din Ungaria, reprezentând 20% din suprafața țării, Regiunea Vest ocupând 13% din teritoriul României. Dintre cele două regiuni, județul Timiș are cea mai mare suprafață, iar județul Csongrád este cel mai mic județ din punct de vedere al suprafeței.

Relief

Conform așezării sale geografice Regiunea Dél-Alföld aparține Bazinului Panonic, iar Regiunea Vest aparține atât Bazinului Panonic cât și Regiunii Carpatice. Regiunea Dél-Alföld este aproape în întregime o câmpie, ieșind în evidență doar dealurile din Kiskunság, cel mai înalt punct reprezentând muntele Ólom cu o altitudine de doar 174 metri. Bogăția naturală a regiunii Dél-Alföld o reprezintă în principal pământurile agricole, acestea având o calitate superioară față de cea medie pe țară. Baza rețelei hidrografice o reprezintă Dunărea, Tisa și afluenții acesteia: Mureșul și Crișurile. Asemănător climatului național, regiunea cade sub incidența climatului continental, aici înregistrându-se cel mai mare număr de ore de lumină solară din țară.

Regiunea Vest este înconjurată de Munții Apuseni, Carpații Occidentali și Carpații Meridionali, care se înalță deasupra regiunii cu vârfurile lor de mii de metri. Regiunea Vest se caracterizează printr-un relief variat distribuit în zone de câmpie, deal și de munte. Partea estică a județului Arad este formată din munți, partea vestică din câmpie, iar în județele Caraș - Severin și Hunedoara relieful este format în principal din munți. În partea vestică a județului Timiș, relieful este reprezentat de câmpie, iar spre est urcă în trepte până ajunge la munții Poiana Ruscă. Zona montană înaltă se află în județele Caraș-Severin și Hunedoara, mai precis vârful Parângul-Mare (2519m), vârful Retezat (2482m), vârful Semenic (1447m) și munții Poiana Ruscă (1382m). Datorită Câmpiei de Vest, Regiunea Vest este a doua mare regiune agricolă a României. Pe lângă numărul mare de cursuri de apă – Crișul-Alb, Mureșul, Bega, Timiș, Bârzava, Caraș, Nera – fluviul cel mai important al regiunii este Dunărea. Corespunzător poziției geografice, clima este continental temperată.

Din punct de vedere al organizării administrative regiunea Dél-Alföld se împarte în: județe, microregiuni, orașe și sate. În schimb, în Regiunea Vest nu a fost creat un sistem cu microregiuni. Celor două regiuni le aparțin șapte județe: regiunea Dél-Alföld este alcătuită din județele Bács-Kiskun, Békés și Csongrád, iar Regiunea Vest cuprinde județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș. În Dél-Alföld: Kecskemét și Szeged sunt orașele cu cea mai mare influență, pe când în județul Békés populația este concentrată mai ales în jurul orașelor Békéscsaba, Békés. În regiunea Dél-Alföld se găsesc 25 microregiuni pentru statistică, dintre care 10 în județul Bács-Kiskun, 8 în județul Békés, 7 în județul Csongrád; microregiunile fiind denumite după localitatea centrală.

Între cele două regiuni, diferențe semnificative apar atât în privința sistemului de organizare teritorială, cât și în ceea ce privește structura localităților. Așezările regiunii din Ungaria sunt reprezentate de orașe și de sate, având de regulă hotar și populație semnificativă, independente din punct de vedere administrativ. Un element tipic al acestor localități este cătunul, caracteristic mai ales zonei de vest a regiunii Dél-Alföld, Homokhát. În Regiunea Vest rețeaua de localități este formată din orașe și comune¹. În regiunea Dél-Alföld există 254 de localități, dintre care

---

¹ Comuna înseamnă grupul reunit al mai multor sate, în care unul deține un rol central – aici funcționând consiliul local și primăria. Satele din România spre deosebire de satele din Ungaria nu sunt independente din punct de vedere administrativ.

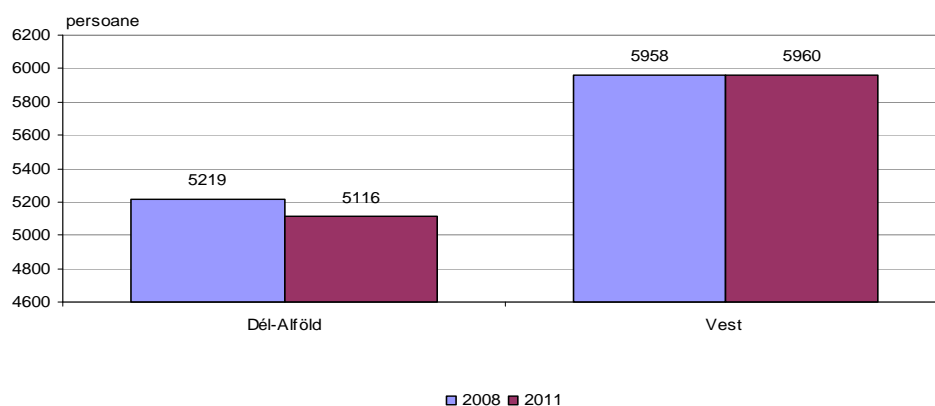

între anii 2008 și 2011 cinci comune au obținut statutul de oraș, prin urmare în regiune se găsesc acum 53 orașe și 201 comune. Dintre județe, cele mai multe localități se găsesc pe teritoriul județului Bács-Kiskun, iar cele mai puține sunt în județul Csongrád.

În Regiunea Vest există 323 localități (12 municipii, 30 de orașe și 281 de comune care au 1327 de sate), fiecare cu statut administrativ neschimbat în ultimii trei ani. Cele mai multe localități se regăsesc pe teritoriul județului Timiș (99 localități) și cele mai puține în județul Hunedoara (69 localități), acesta din urmă fiind însă și cel mai urbanizat județ din regiune având 14 orașe dintre care 7 cu statut de municipiu.

În localitățile din Regiunea Vest, numărul mediu de locuitori pe o localitate este de 5960 persoane, cu două persoane mai mult decât în 2008; numărul mediu al populației în Dél-Alföld este de 5116 persoane, cu 103 de persoane mai puțin decât în urmă cu trei ani.

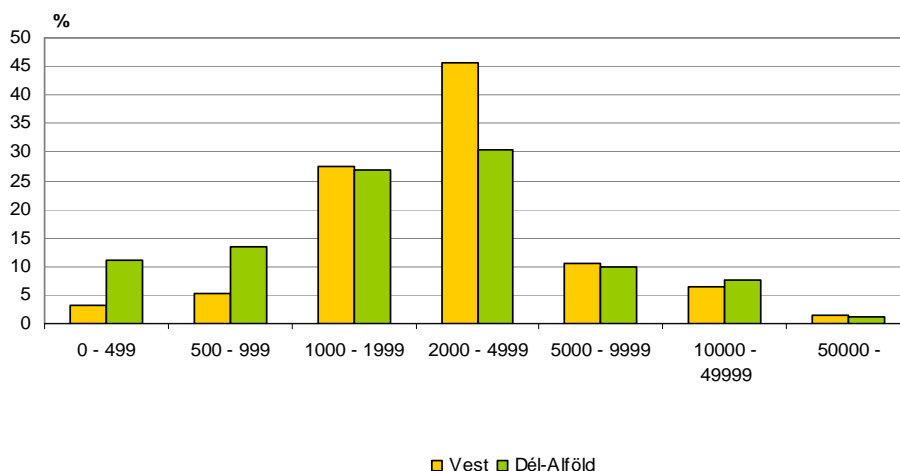
Numărul mediu de locuitori pe localitățile regiunilor Vest și Dél-Alföld

În perioada 2008-2011 nu s-au înregistrat schimbări majore în privința numărului de localități și a distribuirii populației în funcție de tipul localităților. În continuare se poate observa faptul că, în cazul ambelor regiuni, aproape 60% din populație trăiește în localitățile cu peste 1000 de locuitori, reprezentând mai puțin de 9% din numărul așezărilor. În regiunea Dél-Alföld se găsesc mai multe localități mici, cele cu o populație sub o mie de persoane reprezentând cu puțin peste 24%, locuitorii acestor așezări reprezentând cca. 3% din populația regiunii. În Regiunea Vest, comunele cu o populație sub 1000 de locuitori reprezintă 8% din totalul

localităților, iar locuitorii acestor așezări reprezintă doar 1% din populația regiunii. (În ceea ce privește mărimea populației satelor - care nu sunt independente din punct de vedere administrativ - în Regiunea Vest se găsesc semnificativ mai multe localități cu populația sub 1000 de persoane.)

Distribuiția localităților în funcție de mărimea populației, la 1 ianuarie 2012

În regiunea Dél-Alföld, pe lângă sporul natural și migrație, distribuția populației pe medii de rezidență este determinată și de obținerea titlului de oraș a unui număr de localități. În 2011, în regiunea Dél-Alföld, 53 de localități aveau statut de oraș, ocupând astfel locul al doilea în rândul regiunilor cu cel mai mare grad de urbanizare din țară. Dintre orașe – Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kecskemét și Szeged – sunt municipii. În 2011 ponderea orașenilor era deja de 73% din totalul populației din regiune, astfel acest indicator a înregistrat o creștere de 3% față de anul 2008. Datorită atribuirii statutului de oraș, a intervenit o schimbare în clasamentul gradului de urbanizare față de anul 2008, atunci când în frunte se afla județul Csongrád. În 2011 primul loc este deja ocupat de județul Békés cu un procent al gradului de urbanizare de 75,6%, fiind urmat de județul Csongrád cu 75,4%. În 2011 cea mai scăzută pondere a orașenilor (68%) se înregistrează în județul Bács-Kiskun. Recent au obținut statut de oraș localități cu 5000 și 10000 de locuitori (Medgyesegyháza și Újkígyós), prin urmare numărul mediu al populației urbane a scăzut, azi peste jumătate dintre orașe având mai puțin de zece mii de persoane. În regiunea Dél-Alföld se află Kecskemét și Szeged, două orașe dintre cele nouă localități din Ungaria cu o populație de peste 100 mii de locuitori.

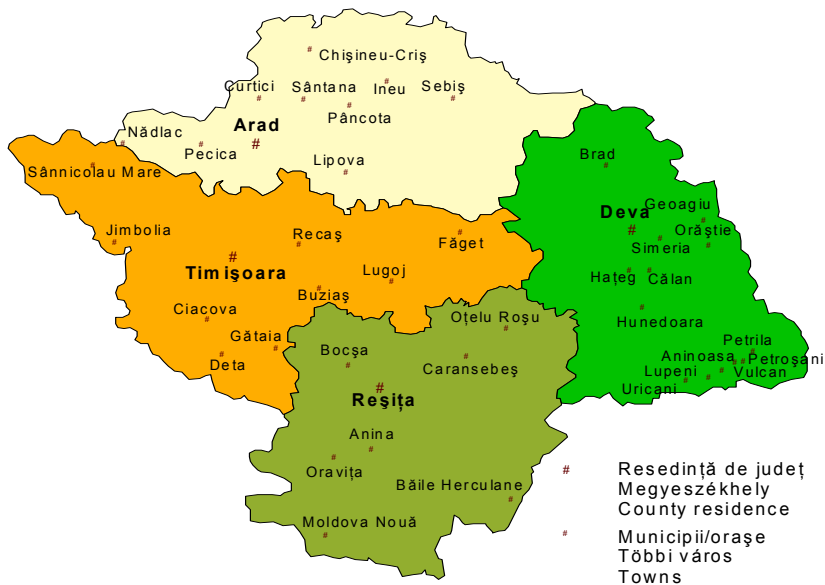
Orașele regiunii Dél-Alföld, 1 ianuarie 2012

În 2011, în Regiunea Vest, 42 localități aveau rang de oraș, dintre care 12 aveau și titlu de municipiu. Sunt municipii următoarele orașe: Arad în județul Arad; Reșița și Caransebeș în județul Caraș-Severin; Deva, Hunedoara, Brad, Orăștie, Petroșani, Vulcan, Lupeni în județul Hunedoara; Lugoj și Timișoara în județul Timiș. Dintre municipii, Arad și Timișoara au fiecare o populație de peste 100 mii de locuitori. Ponderea populației urbane în Regiunea Vest a rămas neschimbată în intervalul 2008-2011, fiind în continuare de 63%, mai scăzută decât în Dél-Alföld. În județul Timiș populația urbană a scăzut ușor, însă chiar și în 2011 se situează aproape de media pe țară, în privința județelor în Hunedoara populația urbană reprezintă 77% din totalul populației stabile, în Arad 55% iar în Caraș-Severin 56%, aici neînregistrându-se modificări față de 2008.

Pe teritoriul celor două regiuni, centrele cu cel mai înalt nivel ale rețelelor urbane sunt centrele regionale. Rolul centrelor regionale este îndeplinit de Szeged și Timișoara, zona lor de atracție depășește granițele regiunilor. La nivelul următor al rețelei urbane se situează orașele mai mari - în special reședințele de județ - care sunt în același timp și centre economice și culturale. Printre acestea se numără: Arad, Deva, Lugoj, Reșița, Petroșani, Hunedoara, Békéscsaba, Hódmezővásárhely și Kecskemét. În regiune există mai multe orașe mai mici, care deservește în materie de educație și sănătate populația aflată în zona lor de atracție.

Orașele din Regiunea Vest, la 1 ianuarie 2012

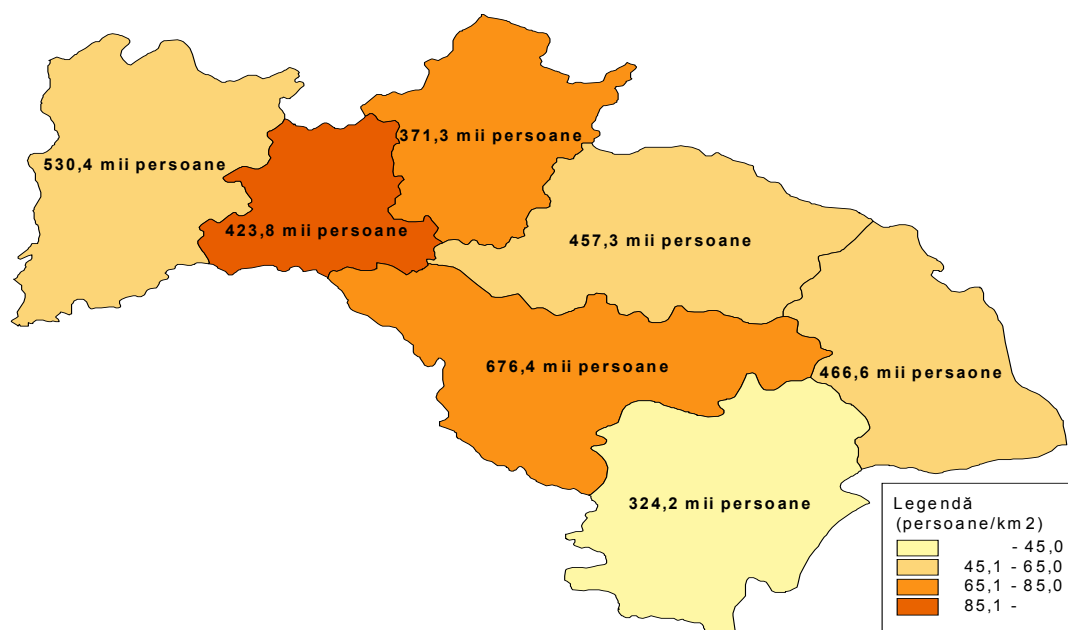

În Regiunea Vest, numărul locuitorilor din satele care alcătuiesc comunele este foarte variabil. În cazul satelor de câmpie acest număr depășește câteva mii, dar în satele montane acest număr este mult mai mic, de multe ori este vorba doar de câteva sute de persoane, sau și mai puțin. În intervalul 2008-2011 numărul satelor și comunelor nu a suferit nicio schimbare, cele 1327 de sate aparțin de 281 de comune. Numărul mediu de locuitori pe comună în 2008 a fost de 2572 de persoane, scăzând în 2011 la 2539 de persoane, diferența fiind mai mică de 1%. În regiunea Dél-Alföld, tipurile de așezări extraurbane se caracterizează printr-o rețea de localități formată din așezări de tip "sat uriaș", cu o suprafață însemnată de extravilan locuit. Există 201 de comune independente din punct de vedere administrativ, numărul populației medii a acestora scăzând în ultimii trei ani cu aproximativ 5%, de la 1864 la 1772 de persoane.

CARACTERISTICI DEMOGRAFICE

Cu cei 1,3 milioane de locuitori, Dél-Alföld constituie a treia cea mai populată regiune a Ungariei, unde, la începutul anului 2012 locuia 13% din populația țării. În paralel Regiunea de Vest, cu cei 1,9 milioane de locuitori, este teritoriul cel mai puțin populat al României, aici trăind doar 9% din populația românească. Județul Timiș, cu 680 mii de locuitori este cel mai populat, iar județul Caraș-Severin, cu 318 mii locuitori, cel mai puțin populat dintre toate cele șapte județe care alcătuiesc cele două regiuni.

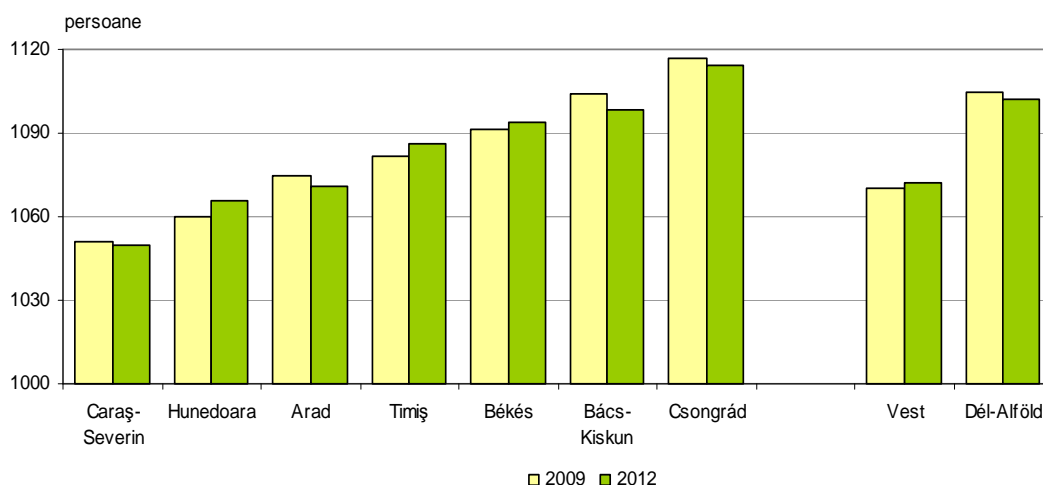
Populația, densitatea populației, 1 ianuarie 2011.

Dintre cele două regiuni, Dél-Alföld are la începutul anului 2012, ca și în anul 2009 de altfel, o medie de 71 locuitori pe km², pe când în regiunea de Vest media este de 60 de locuitori pe km². Din punct de vedere al județelor, densitatea populației cea mai mare este în Csongrád, județul cu aria cea mai mică, situat în regiunea maghiară, acolo unde trăiesc în medie 98 locuitori pe km²; în același timp, în Caraș-Severin, județ cu o regiune muntoasă, slab populată, trăiesc în medie 37 locuitori pe km², aproape de trei ori mai puțini decât în județul Csongrád.

Atât în Regiunea Dél-Alföld cât și în Regiunea de Vest trăiesc mai multe femei decât bărbați: în ianuarie 2012 numărul femeilor din Dél-Alföld era cu aproximativ 63 mii de locuitori mai mare decât cel al bărbaților, iar în Regiunea de Vest numărul femeilor îl depășea pe cel al bărbaților cu mai mult de 66 mii de locuitori. Între anii 2009 și 2012 în Dél-Alföld ponderea crescută a femeilor s-a echilibrat puțin, în timp ce în Regiunea de Vest aceasta era în continuă creștere; în Dél-Alföld proporția femeie-bărbat este în continuare mai ridicată decât în Regiunea de Vest, la începutul anului 2012, în regiunea Dél-Alföld erau 1102 femei la 1000 de bărbați și în Regiunea de Vest 1072 femei la 1000 de bărbați. Diferența este bine oglindită și de următorul aspect: județul Timiș, regiunea română cu tendința cea mai mare de feminizare, deține o pondere mai mică (1086) decât județul Békés, cu indicele cel mai echilibrat (1094) al Regiunii Dél-Alföld

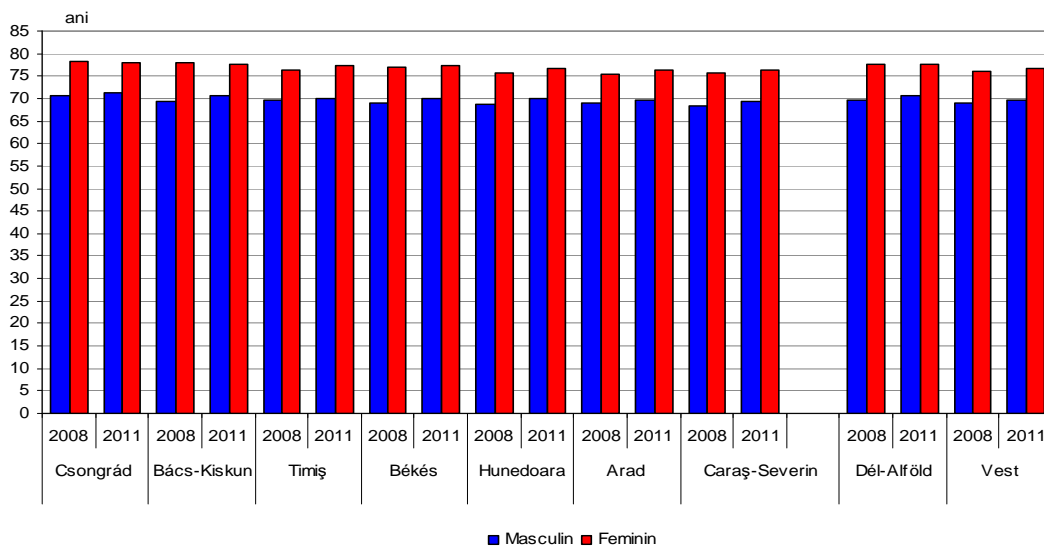
Numărul femeilor la 1000 de bărbați , 1 ianuarie

În anul 2011 – în mod identic cu anul 2008 – deopotrivă în regiunea Dél-Alföld și în regiunea de Vest, speranța de viață este mai ridicată în rândul femeilor, în ambele regiuni femeile trăind în medie cu 7 ani mai mult decât bărbații. La ambele sexe, speranța de viață este mai mare pentru cei care trăiesc în regiunea Dél-Alföld: în anul 2011, atât în rândul femeilor cât și al bărbaților, se preconizează o durată de viață cu 11 luni mai mare pentru cei din regiunea Dél-Alföld față de regiunea de Vest. Diferența între speranța de viață la naștere a populației celor două regiuni, în ultimii trei ani, a crescut în cazul bărbaților și a scăzut în cazul femeilor, și anume, această diferență era în anul 2008 la

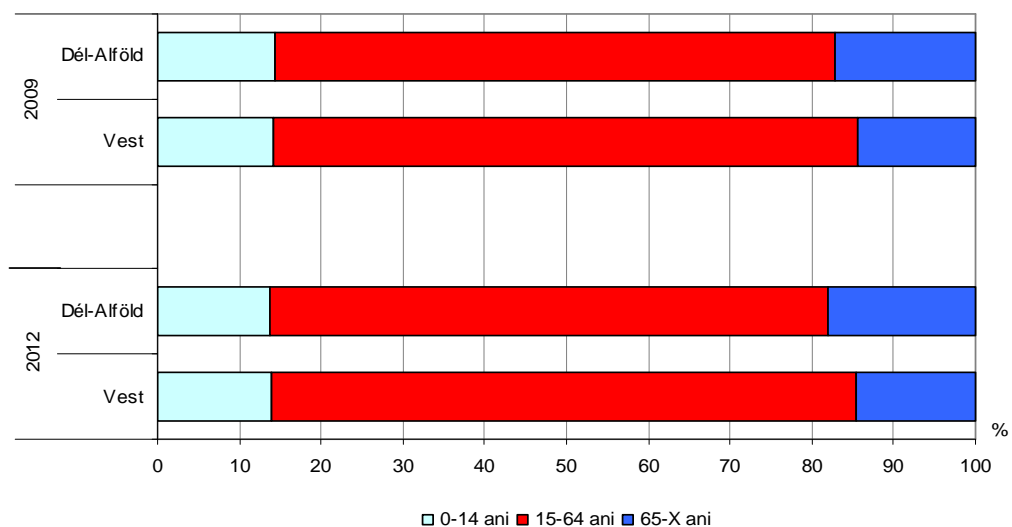
bărbați de 8 luni, iar la femei de 1 an și 9 luni. Speranța de viață la naștere se diferențiază în cadrul regiunilor în fiecare județ în parte: în anul 2011, locuitorii din județul Csongrád se puteau aștepta la cea mai lungă durată de viață, atât în rândul femeilor cât și în rândul bărbaților, iar cei din județul Caraș-Severin se pot aștepta la cea mai scurtă durată de viață.

Speranța de viață la naștere

Între anii 2009 și 2012, atât în regiunea Dél-Alföld cât și în Regiunea Vest, a continuat fenomenul de îmbătrânire a populației. Din punct de vedere al structurii vârstei, la începutul anului 2012 situația este mai nefavorabilă în regiunea Dél-Alföld, deoarece proporțional erau mai puțini locuitori cu vârsta cuprinsă între 15-64 de ani și mai mulți vârstnici decât în Regiunea Vest. În ianuarie 2012, din populația regiunii maghiare, 68% făceau parte din categoria vârstei mijlocii, iar din populația regiunii române 71%. Din categoria de vârstă de peste 64 de ani făceau parte, în regiunea maghiară, 18%, iar din populația regiunii române doar 15%. În ambele regiuni proporția populației sub 15 ani în totalul populației este de 14%.

Populația pe grupe de vârste, 1 ianuarie

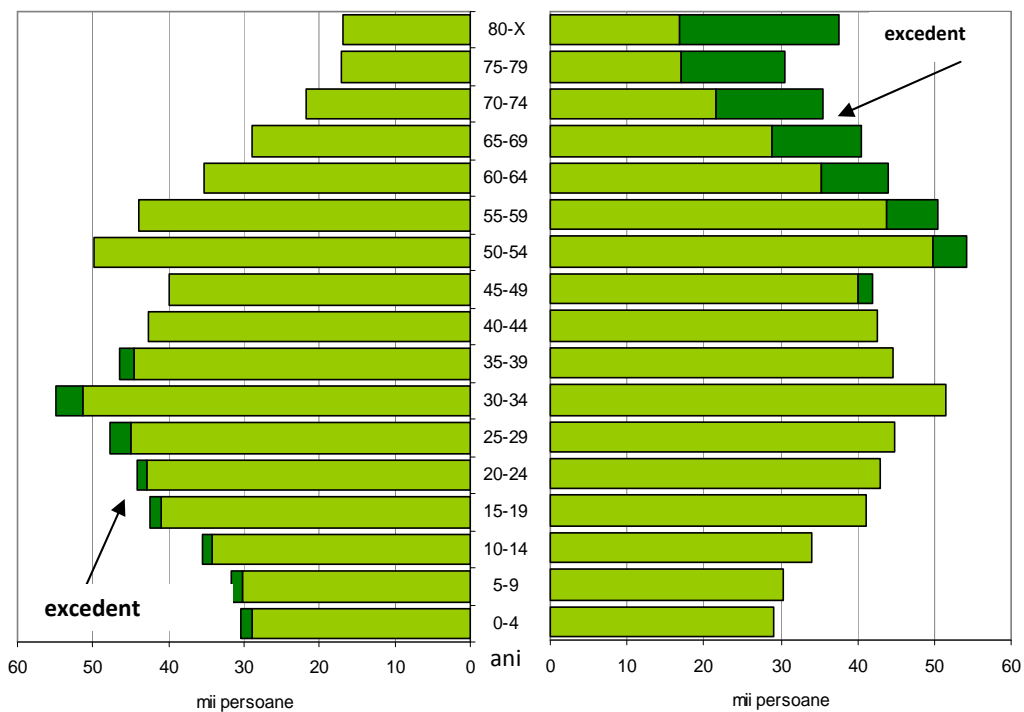

Piramida vârstelor, 1 ianuarie 2009

Dél-Alföld

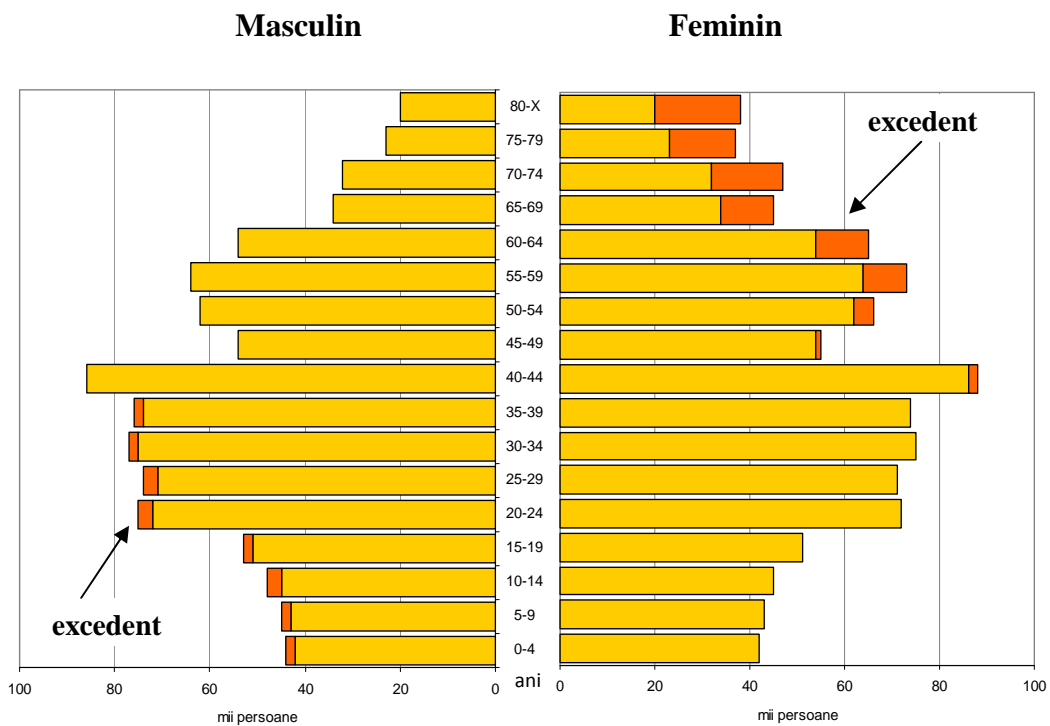
Masculin

Feminin

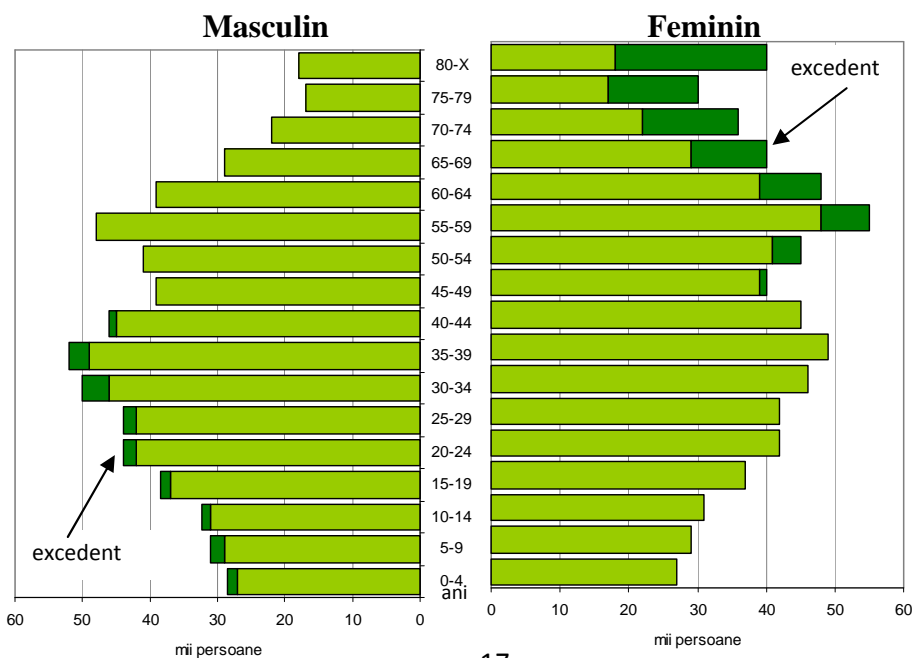

Vest

Piramida vârstei, 1 ianuarie 2012

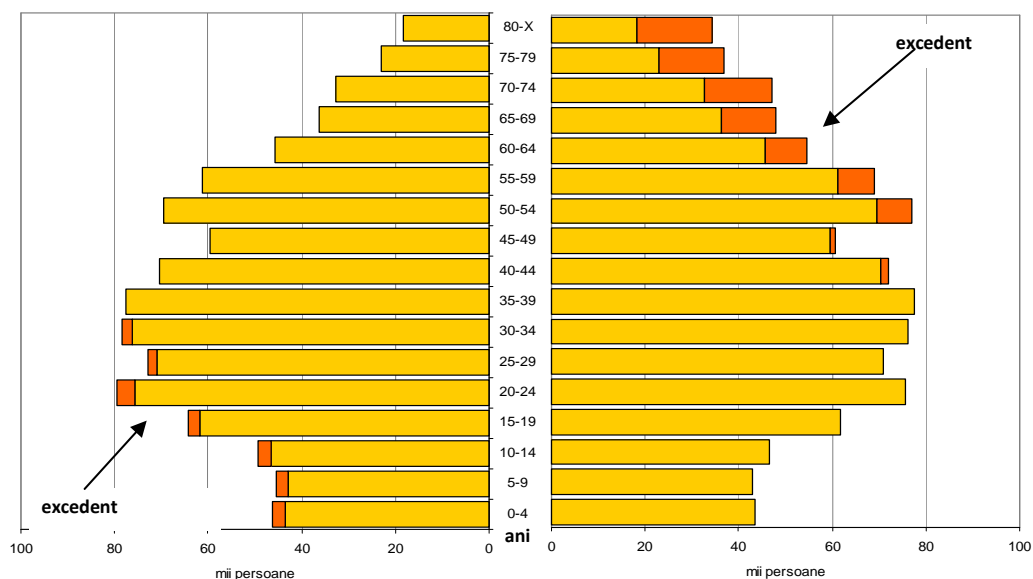
Dél-Alföld

Vest

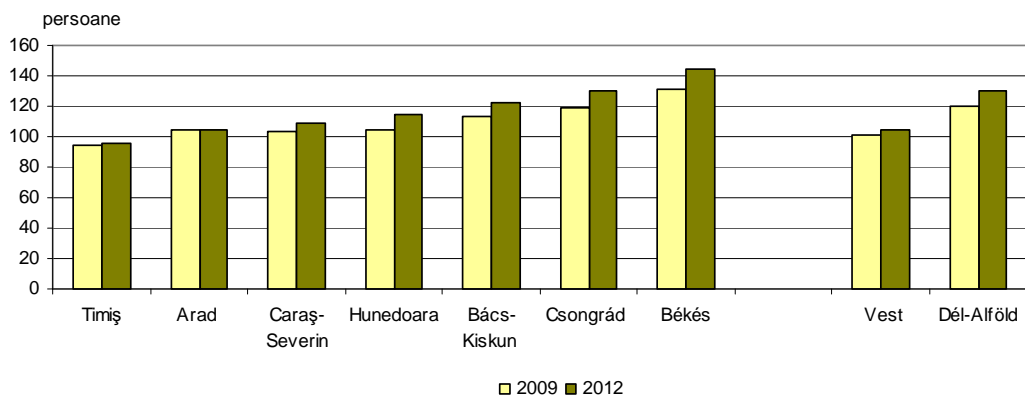
Masculin

Feminin

O diferență semnificativă constă în faptul că în cazul Regiunii Vest ponderea copiilor este aproape identică cu cea a persoanelor în vârstă, în timp ce în Dél-Alföld aceasta rămâne cu mult sub acest procent. Acest lucru este evidențiat și de indicele de îmbătrânire – care exprimă raportul dintre populația cu vârsta de peste 64 ani și cea sub 15 ani – întrucât la începutul anului 2012 în Regiunea Vest la 100 de copii sub cincisprezece ani reveneau 104 persoane cu vârsta de peste 64 de ani, pe când în Dél-Alföld această cifră se ridică la 120.

Indicele de îmbătrânire, la 1 ianuarie

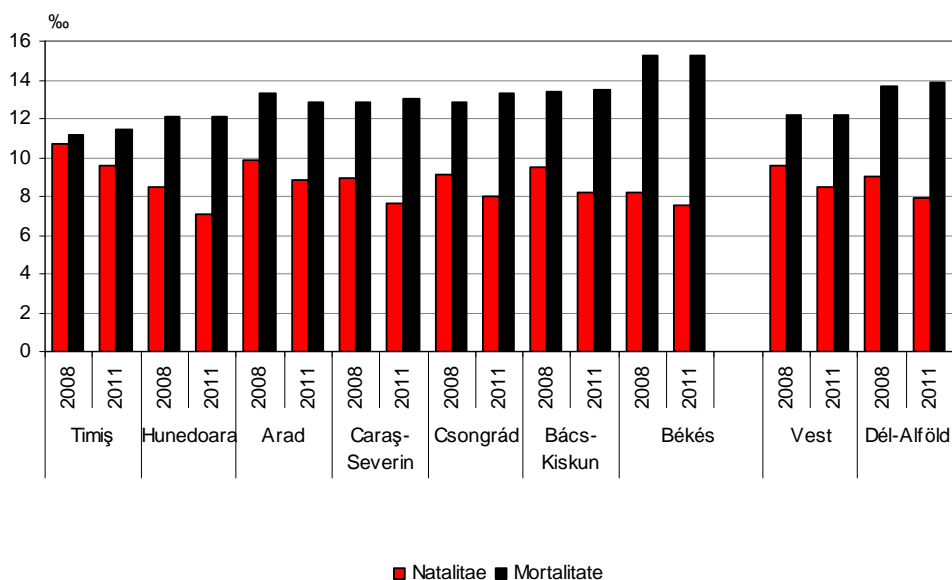

În regiunea Dél-Alföld, îmbătrânirea populației este indicată și de faptul că indicele de îmbătrânire al tuturor celor patru județe din România rămâne mult sub cel din Ungaria. La începutul anului 2012 – la fel ca în 2009 – cele două valori extreme sunt înregistrate în județele Timiș și Békés, în primul caz la 100 de copii revin 95 de persoane în vârstă, în cazul din urmă raportul este de 100 la 144, mai mare de 1,5 de ori.

De la începutul anului 2009 populația a scăzut constant în ambele regiuni. În acest interval de trei ani, populația regiunii Dél-Alföld a scăzut cu mai mult de 2%, iar Regiunea Vest a înregistrat o scădere de 1%. În cazul ambelor regiuni, cea mai mare scădere a numărului de locuitori se constată în județele cu cea mai mare pondere a oamenilor de vârstă, astfel în Dél-Alföld în județul Békés, iar în regiunea Vest în județul Hunedoara. În perioada 2009-2012 populația celui dintâi județ a scăzut cu aproape 4%, iar populația celui din urmă cu peste 2%. Față de începutul anului 2009, dintre cele șapte județe doar populația județului Timiș a înregistrat o creștere de 0,5 %.

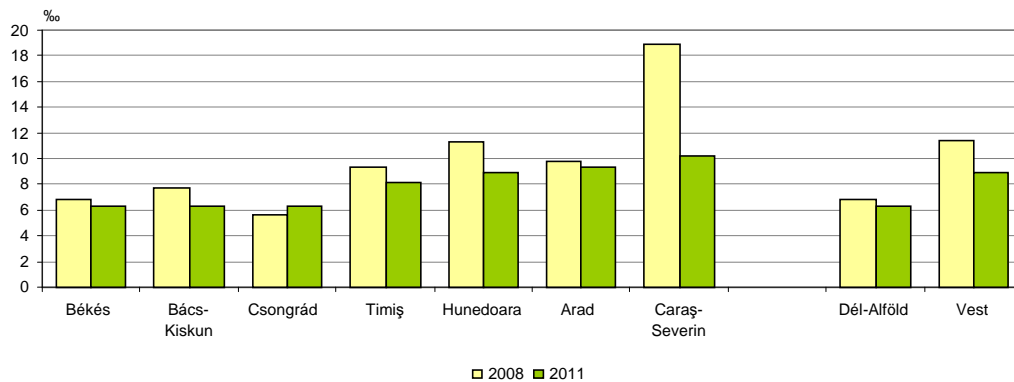
Evoluția populației stabile este influențată de mișcarea naturală a populației (diferența dintre cei născuți vii și decese), respectiv migrația (națională și internațională). În perioada 2008 – 2011 atât în regiunea ungară cât și în cea din România s-a înregistrat o scădere a numărului de născuți vii, iar cel al deceselor a stagnat. În 2011 - asemănător anului 2008 - în regiunea Dél-Alföld datele privind mișcarea naturală au fost mai puțin favorabile decât în Regiunea Vest, întrucât pe partea maghiară la o mie de locuitori revin mai puțini născuți vii, în schimb însă, numărul deceselor este mai mare. Astfel în 2011 diferența dintre cei doi indicatori arată că scăderea populației în regiunea Dél-Alföld a fost de 6 persoane la o mie de locuitori, iar în Regiunea Vest această cifră a fost în jur de 4 persoane. În regiunea din Ungaria acest proces a fost amplificat și mai mult de migrație (-1,0 persoane/1000 locuitori), pe când în regiunea din România migrația a reprezentat un factor de echilibrare parțială (0,4 persoane/1000 locuitori).

Natalitatea, mortalitatea la 1000 de locuitori

Față de 2008, scăderea naturală a populației arată o tendință constantă în toate cele șapte județe. În evoluția mărimii acesteia, un rol important îl are structura populației pe grupe de vârstă, întrucât și în 2011 cea mai mare scădere naturală se înregistrează în cazul județului Békés, unde trăiesc cei mai mulți oameni în vârstă (-7,8 persoane/1000 de locuitori), iar în județul cu populația cea mai tânără, Timiș, se înregistrează cel mai mic număr (-1,8 persoane/1000 de locuitori). Fenomenul migrației a amplificat tendința de scădere naturală a populației în patru din cele șapte județe - Békés, Hunedoara, Caraș-Severin, respectiv Csongrád - Bács-Kiskun, iar în județele, Arad și Timiș l-a atenuat într-o oarecare măsură sau chiar în întregime.

Mortalitatea infantilă

Evoluția mortalității infantile are o importanță deosebită, deoarece reprezintă un indice sensibil al nivelului de dezvoltare și a stării de sănătate a unei societăți. În intervalul 2008-2011 numărul deceselor la categoria de vârstă de sub 1 an a scăzut cu 80% în regiunea Dél-Alföld și cu 70% în Regiunea Vest. Astfel în 2011 în regiunea Dél-Alföld s-au înregistrat 65 de decese la categoria de vârstă de sub un an, iar în Regiunea Vest un număr de 144 de decese. Indicele specific al celor două zone diferă semnificativ: în regiunea ungară la o mie de nașteri vii au revenit puțin peste 6 decese sub 1 an, iar în regiunea din România au fost 9. Dintre județe - în ciuda faptului că aici s-a constatat cea mai spectaculoasă ameliorare de după 2008 - Caraș-Severin are cel mai defavorabil indicator, care se traduce prin mai mult de 10 decese înregistrate înaintea împlinirii vârstei de 1 an la 1000 de nou-născuți. În timp ce, în cele trei județe din Dél-Alföld cu valorile cele mai scăzute, acest raport este 6 decese sub 1 an / 1000 de nou născuți.

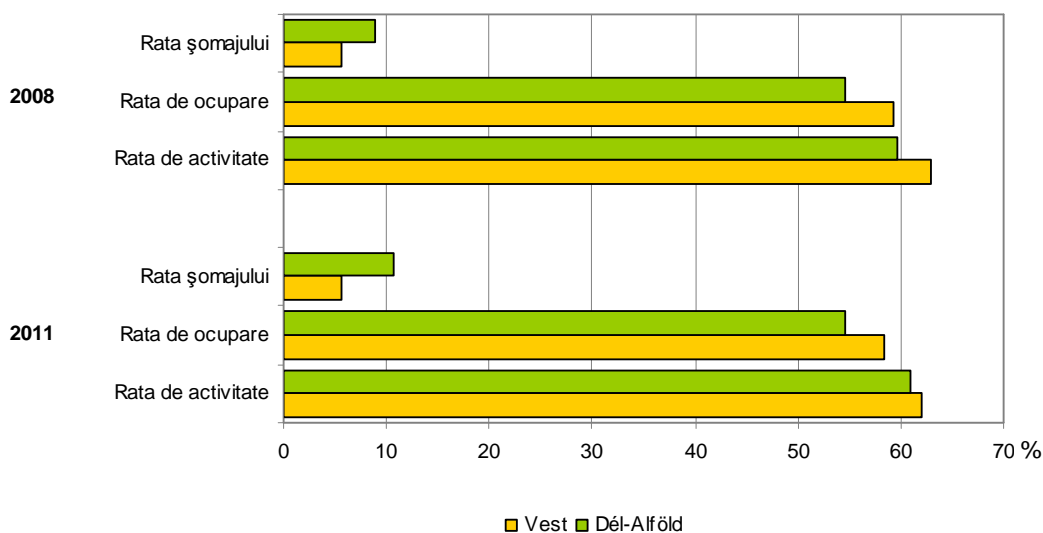

ACTIVITATEA ECONOMICĂ, OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Regiunea Vest deține în continuare o poziție mai favorabilă din punct de vedere al pieței forței de muncă. În baza anchetei privind forța de muncă, datele referitoare la categoria de vârstă 15-64 de ani arată că, deși gradul de ocupare a forței de muncă a înregistrat în intervalul 2008-2011 o scădere similară în cazul ambelor regiuni, în Regiunea Vest a scăzut în același timp și numărul șomerilor, în timp ce în regiunea Dél-Alföld acest procent a crescut cu 22%.

În consecință, în 2011 în comparație cu Regiunea Vest, Dél-Alföld era caracterizată în continuare printr-un grad mai scăzut al ocupării forței de muncă și o rată semnificativ mai mare a șomajului. În cazul Regiunii Vest, ponderea populației ocupate - era de 54,5%, în timp ce în Dél-Alföld acest procent era de 58%, cu o rată a șomajului de aproape 11% față de procentul sub 6% din regiunea din România. În ultimii trei ani rata de activitate a scăzut în Regiunea Vest de la 63% în 2008 la 62% în 2011, însă în ciuda acestui fapt în anul 2011 rata de activitate se situa deasupra celei din Dél-Alföld, unde doar 61% din populație aparținea categoriei de persoane active din punct de vedere economic.

Principalii indicatori ai activității economice*

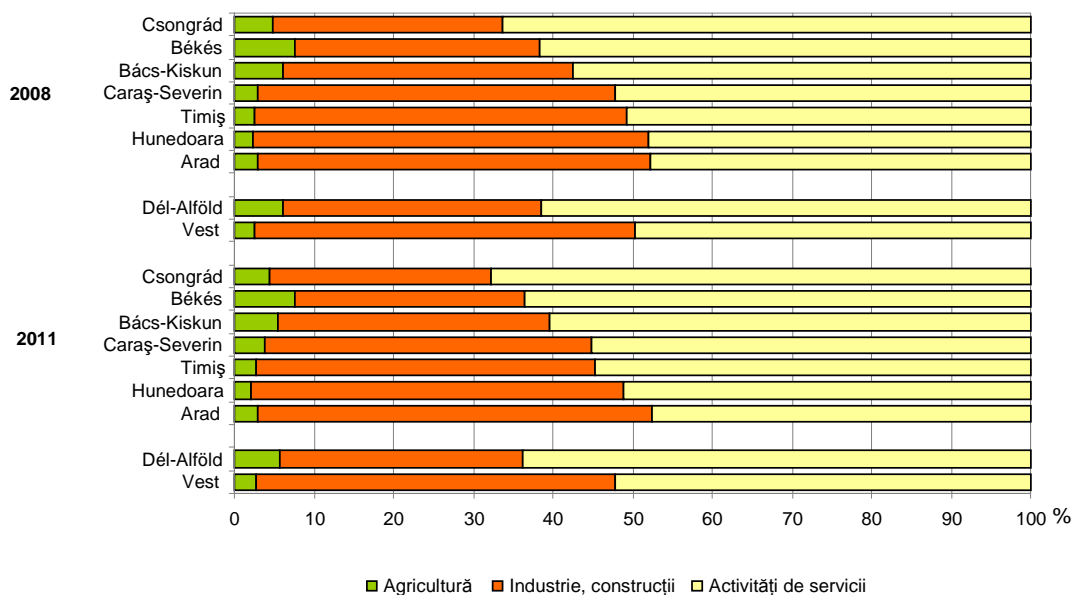

*Datele anchetei privind forța de muncă, categoria 15-64 de ani

În intervalul 2008-2011 numărul celor care aveau statut de angajat a scăzut în ambele regiuni, în 2011 în Regiunea Vest acest număr se apropia de 465 de mii, iar în Dél-Alföld de 351 de mii de persoane.

În ultimii trei ani, în privința structurii angajaților pe ramuri ale economiei, deși într-o măsură mai mică, s-a menținut tendința de creștere a procentului angajaților din sectorul serviciilor. Asemănător datelor din 2008, și în 2011 majoritatea angajaților se regăseau în sectorul serviciilor, însă se mențin în continuare diferențele procentuale semnificative existente între cele două regiuni. În timp ce procentul angajaților în servicii în Dél-Alföld era de aproape 64%, în Regiunea Vest acesta depășea cu puțin 52%. Diferențe mai însemnate se constată la nivel de județ unde cele două valori extreme sunt reprezentate de județele Csongrád, respectiv Arad, cu 68%, respectiv 48%. În acest context, ponderea totală a industriei și a construcțiilor în Regiunea Vest se menține aproape identică cu sfera serviciilor, în vreme ce în Dél-Alföld aceste două ramuri ale economiei aveau o pondere semnificativ mai mică. Aici cea mai mare valoare s-a înregistrat în județul Bács-Kiskun, dar chiar și în acest caz procentul angajaților în industrie și construcții a depășit cu puțin 1/3 din totalul angajaților, în comparație cu procentul de aproape 50% din județul Arad.

Ocuparea forței de muncă pe principalele ramuri ale economiei naționale

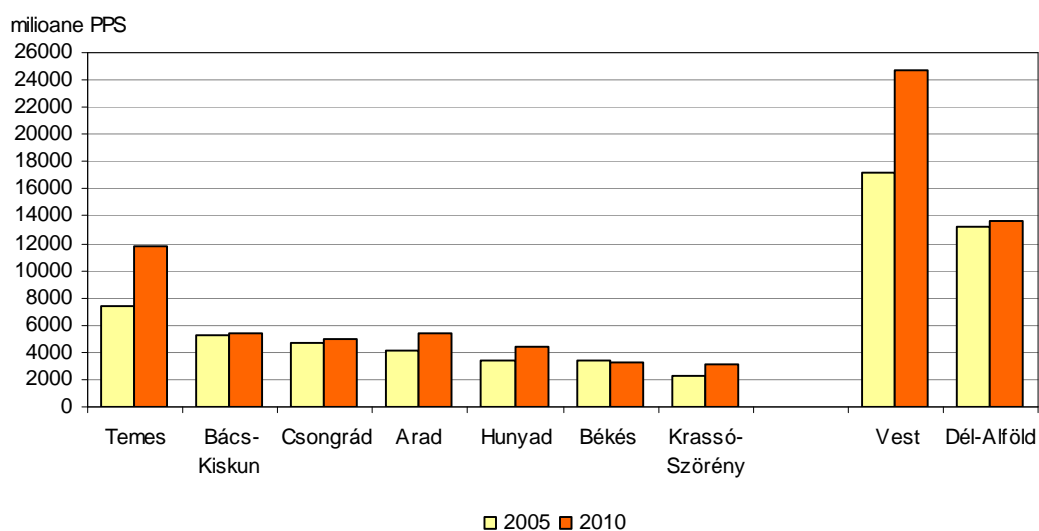
Statutul de angajat este mai puțin specific sectorului agricol decât în cazul celorlalte ramuri ale economiei. Astfel, deși atât Dél-Alföld, cât și Regiunea Vest au un potențial agricol considerabil, în acest sector procentul angajaților este scăzut în ambele regiuni: asemănător situației din 2008, și în 2011 acest procent era mai ridicat, de cca. 6% în cazul regiunii Dél-Alföld, și se situa sub 3% în Regiunea Vest. La nivel de județ se înregistrează diferențe mai însemnate, pe partea românească procentul celor angajați în agricultură era de 2-4%, în județele regiunii Dél-Alföld fiind în jur de 5-8%.

PRODUSUL INTERN BRUT (PIB)

În 2010 mărirea produsului intern brut (PIB) care exprimă în mod complex dezvoltarea economică, se apropia de 8,3 miliarde euro la preț de achiziție a pieței în regiunea Dél-Alföld, iar în Regiunea Vest era de 12,6 miliarde euro. PIB –ul celor două regiuni reprezintă o contribuție de 8,6%, respectiv 10,1% la PIB-ul celor două țări. În perioada 2005-2010 regiunea Vest a avut o performanță semnificativă, înregistrând o creștere de aproape 150% calculat la paritatea puterii de cumpărare. În 2010, în baza valorii PIB-ul pe cap de locuitor calculat la paritatea puterii de cumpărare, regiunea Vest ocupa locul 245 pe o listă a Uniunii Europene alcătuită din 268 de regiuni, în timp ce Dél-Alföld se situa pe locul 254.

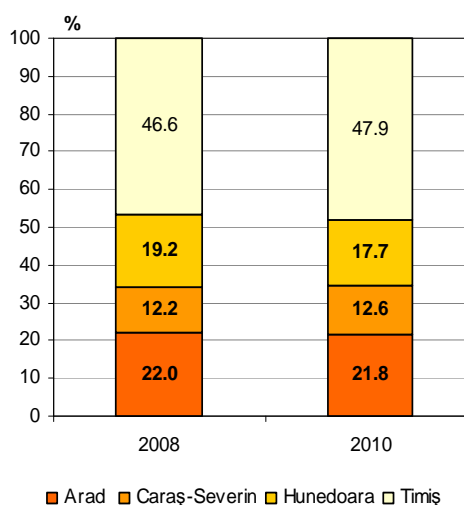
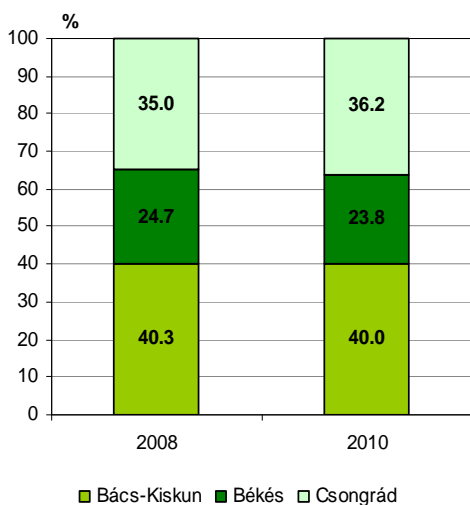
Evoluția produsului intern brut (PIB) calculat la paritatea puterii de cumpărare

Sursă: Eurostat

Dintre județele regiunii maghiare, cea mai mare contribuție, de 40% la PIB -ul regiunii sale a avut-o județul Bács-Kiskun, urmat îndeaproape de județul Csongrád, județul Békés având cel mai mic procent în acest sens. Dintre cele patru județe care alcătuiesc Regiunea Vest, contribuția la PIB a județului Timiș este proeminentă, cele 6 miliarde de euro produse aici reprezintă aproape cât producția celorlalte trei județe la un loc.

Contribuția județelor la produsul intern brut al regiunilor

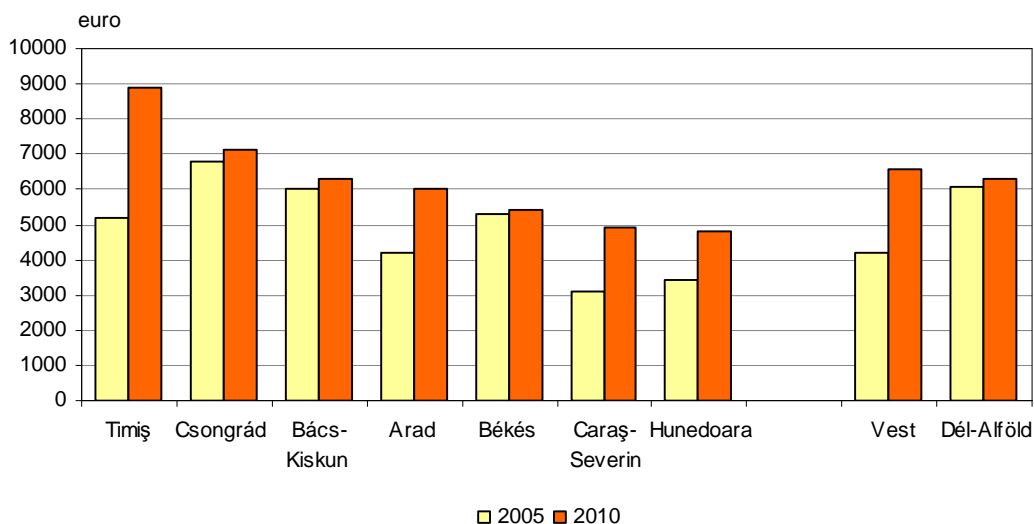
Sursă: Eurostat

Pentru a elimina diferențele date de dimensiunile regiunilor, luăm în considerare un alt indicator, PIB pe cap de locuitor. Potrivit acestuia între performanța economică dintre celor două regiuni studiate se constată o diferență de doar 300 de euro: față de PIB-ul de 6300 euro/persoană din Dél-Alföld, în Regiunea Vest se înregistrează un PIB de 6600 euro/persoană. Cu acești indici Regiunea Vest este a doua cea mai dezvoltată regiune din punct de vedere economic din România, iar Dél-Alföld ocupă locul cinci în clasamentul celor mai dezvoltate regiuni din Ungaria. O altă diferență reprezintă faptul că în dezvoltarea Regiunii Vest se manifestă un trend crescător, pe când Dél-Alföld se află pe o traiectorie descendentă. Între anii 2005 și 2010 în Regiunea Vest PIB-ul pe cap de locuitor a crescut cu peste 150%, în timp ce regiunea Dél-Alföld a cunoscut practic o stagnare în această materie.

În cadrul regiunilor, între PIB-urile specifice măsurate se constată diferențe mai mari la nivel de județ. Dintre cele șapte județe ale regiunii româno – maghiare studiate, cea mai mare putere economică o are în mod evident județul Timiș, iar județul Hunedoara ocupă ultimul loc pe această listă, și se traduce în 2010 printr-o diferență de peste 4 mii de euro pe locuitor între cele două județe. Aceasta arată în același timp și decalajul existent în această privință a regiunilor românești. Performanța economică a județelor care alcătuiesc regiunea Dél-Alföld este mai

echilibrată decât a județelor din Regiunea Vest. Cel mai puțin dezvoltat județ al regiunii maghiare este Békés, iar cel mai dezvoltat este județul Csongrád, între cele două existând o diferență de doar 1700 euro pe cap de locuitor.

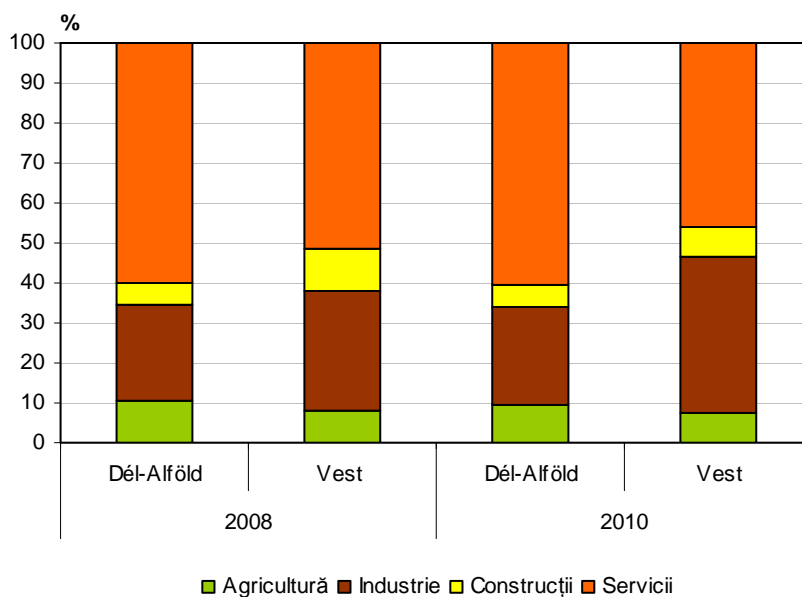
PIB pe cap de locuitor

Sursă: Eurostat

În 2010 un procent însemnat al valorii adăugate brute – 61% în Dél-Alföld, 46% în Regiunea Vest îl reprezintă ramurile economiei care aparțin sectorului de servicii. Față de economia regiunii din Ungaria, în cazul Regiunii Vest, dintre ramurile de producție, industria și construcțiile au o pondere mai mare, pe când în regiunea maghiară procentul agriculturii este mai mare. În Dél-Alföld, în privința distribuției valorii adăugate brute s-au constatat schimbări aproape imperceptibile în ultimii trei ani, pe când în Regiunea Vest ponderea agriculturii a scăzut în favoarea industriei.

Distribuția valorii adăugate brute pe principalele ramuri ale economiei

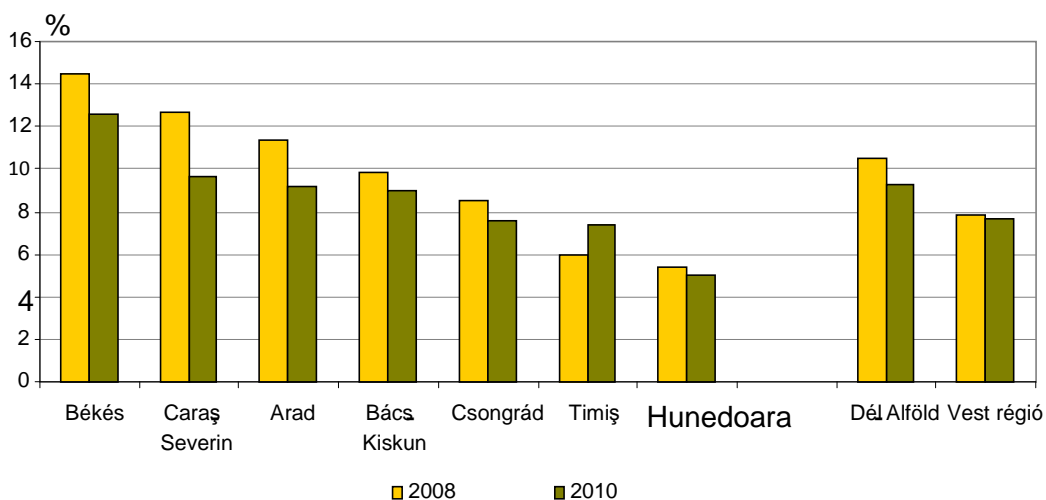
Sursă: Eurostat

Dintre cele șapte județe, agricultura are o pondere mai mare în județul Békés, industria reprezintă o cotă mai mare în Arad și Timiș, construcțiile predomină în Caraș-Severin, iar serviciile în județele Békés și Csongrád.

AGRICULTURA

Agricultura are o pondere însemnată în economia ambelor regiuni, însă, datorită particularităților de relief, producția agricolă a acestora prezintă diferențe însemnate. Performanța economică în domeniul agriculturii a județelor din Ungaria este una mai echilibrată în comparație cu cea din Regiunea Vest, unde județele Hunedoara și Caraș-Severin sunt acoperite în mare parte de zone muntoase, iar județele Timiș și Arad au o activitate agricolă mai însemnată. Funcția ramurii în cadrul economiei naționale este evidențiată mai ales de aportul său la valoarea adăugată brută. Modificările semnificative care au avut loc în ultimii ani au avut un impact nefavorabil asupra agriculturii din regiunea din Ungaria, asemănător situației din întreaga țară, din această cauză indicii specifici ai acestei ramuri s-au înrăutățit; în pofida acestui fapt, regiunea Dél-Alföld și-a păstrat supremația în sfera producției agricole din Ungaria. Potrivit datelor din 2010 agricultura regiunii aduce un aport de 22,7 % la valoarea brută adăugată a ramurii, reprezentând 9,3% din valoarea economiei naționale a regiunii proprii; prima valoare este mai mică cu 0,6 %, iar a doua cu 1,2% decât cea înregistrată în anul 2008. În Regiunea Vest, față de 7,9 % în anul 2008, procentul agriculturii față de valoarea adăugată brută a scăzut la 7,6%; însă aportul de 12,1% a ramurii la valoarea adăugată brută este cu 1,7% mai mare decât cel înregistrat în urmă cu trei ani.

Aportul agriculturii la valoarea adăugată brută*

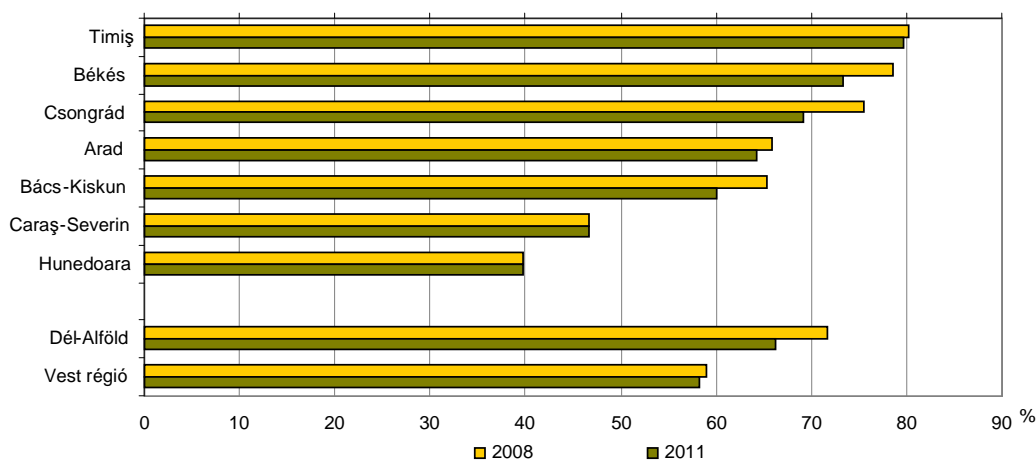
*Procentele au fost calculate pe baza datelor primare, exprimate în Euro

Procentul ramurii agricole în cadrul valorii adăugate brute a regiunii arată o variație destul de mare la nivel de județe: cele mai mari procente au județul Békés (12,6%) în regiunea Dél-Alföld, Caraș-Severin (9,7%) în Regiunea Vest. Față de anul 2008 scăderi procentuale mai drastice ale sectorului agricol în total VAB au avut loc tot în aceste două județe.

Vremea în 2011 a avut un impact negativ asupra agriculturii din Ungaria, efectele secetei prelungite s-au resimțit nu doar în producția vegetală, ci și în cea animală. Prin urmare, indicii caracteristici din Dél-Alföld ai acestei ramuri au rămas inferioari celor din anii precedenți, la fel și la nivel național.

În intervalul 2008-2011 mărimea și procentul suprafețelor agricole au înregistrat o scădere în ambele regiuni, însă în continuare rămân mai mari în Dél-Alföld (66%), peste media pe țară; în timp ce în regiunea Vest acestea (58%) rămân inferioare valorilor naționale. Cel mai mare procent al terenului agricol din total terenuri din regiuni, 80%, s-a înregistrat în județul Timiș, iar cel mai mic, de 40%, era în județul Hunedoara. În 2011 suprafața agricolă din Dél-Alföld era de aproape 1215 de mii de hectare, înregistrând o scădere de 7,6%, din care 42% au fost exploatate în județul Bács-Kiskun, 34% în județul Békés și 24% în județul Csongrád. Suprafața agricolă din regiunea Vest era de 1868 de mii de hectare, din care 27% au fost cultivate în județul Arad, 21% în Caraș-Severin, 15% în Hunedoara și 37% în județul Timiș.

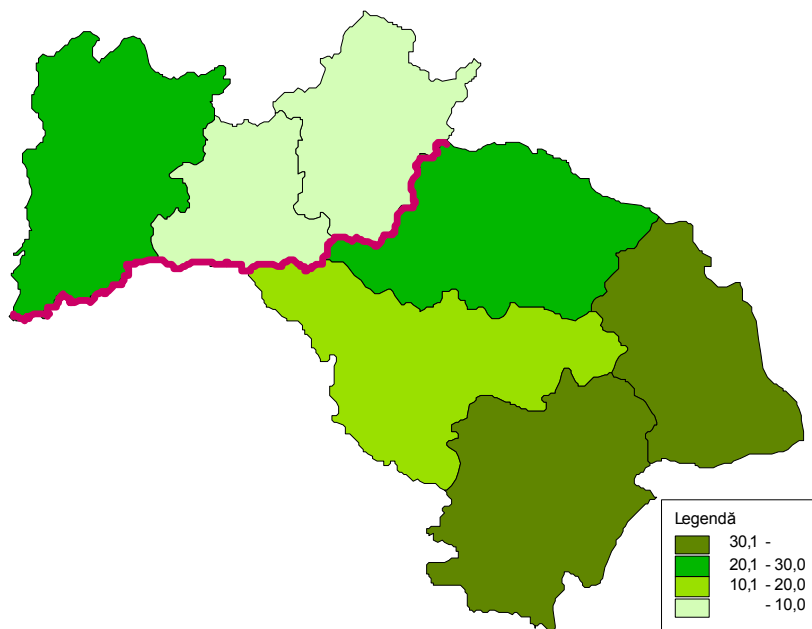
Ponderea suprafețelor agricole în total terenuri

În cadrul terenurilor agricole ale regiunilor, cel de-al doilea mare procent îl reprezintă suprafața cu păduri. În regiunea Dél-Alföld gradul de împădurire – procentul zonelor de păduri raportat la suprafața regiunilor – nu a atins nici 40% din procentul regiunii Vest (35% din totalul suprafeței). Procentul zonelor împădurite a fost cel mai mare în județele Hunedoara și Caraș-Severin. Suprafața împădurită a regiunii Dél-Alföld se întinde pe 238 de mii de hectare, din care 73% se găsesc în Bács-Kiskun, 11% în județul Békés și 16% în județul Csongrád. În comparație cu situația din Ungaria, nivelul de împădurire este mai echilibrat în regiunea Vest; cel mai mare procent din suprafața împădurită de 1106 de mii de hectare (37%) se află în județul Caraș-Severin, restul le revine județelor Arad (20%), Hunedoara (33%) și Timiș (10%). Față de situația din 2008, mărimea suprafeței împădurite a crescut în ambele regiuni, într-o măsură mai mare în regiunea Dél-Alföld, care dispune de suprafețe mai mici de pădure.

Suprafața pădurilor în Regiunea Vest și regiunea Dél-Alföld, 2011

În decursul ultimilor trei ani nu au intervenit schimbări semnificative în privința distribuției utilizării pământului în funcție de modul de exploatare a acestuia. În continuare, ponderea cea mai mare în total suprafață agricolă o are terenul arabil, cu un procent de 83% în județele regiunii Dél-Alföld, depășind

astfel media națională. Cele trei județe din Ungaria prezintă diferențe semnificative în privința caracteristicilor. În timp ce în județul Békés sunt utilizate terenurile arabile de cea mai bună calitate, zonele nisipoase din Kunság sunt mai puțin adecvate pentru cultivarea plantelor. Astfel cea mai mare pondere a terenurilor arabile în total terenuri la nivel național o are județul Békés (92%). În Regiunea Vest un procent de 58% din suprafața agricolă este utilizată ca teren arabil, cu o pondere sub media pe țară. Dintre județele din România cea mai mare pondere a terenurilor arabile în total terenuri la nivel național o are județul Timiș (77%), acesta având în principal suprafețe joase, de câmpie; în timp ce în județul Hunedoara – având în principal zone montane - această pondere este de 28%, fiind cea mai mică din regiune.

Suprafața agricolă pe principalele moduri de folosință, 2011

Județe/Regiuni	Suprafața agricolă, mii de hectare	Din care:			
		Arabil	Livezi	Vii	Pășuni
		ponderi, %			
Bács-Kiskun	507,6	73,4	1,8	4,4	20,5
Békés	412,5	92,3	0,3	0,0	7,5
Csongrád	294,7	87,9	1,5	0,8	9,9
Dél-Alföld	1 214,8	83,3	1,2	2,0	13,5
Arad	497,6	70,2	1,0	0,8	28,1
Caraș-Severin	396,9	32,7	2,7	0,2	64,4
Hunedoara	280,9	28,2	0,3	0,0	71,5
Timiș	693,0	76,6	1,2	0,6	21,6
Regiunea Vest	1 868,4	58,3	1,3	0,4	39,9

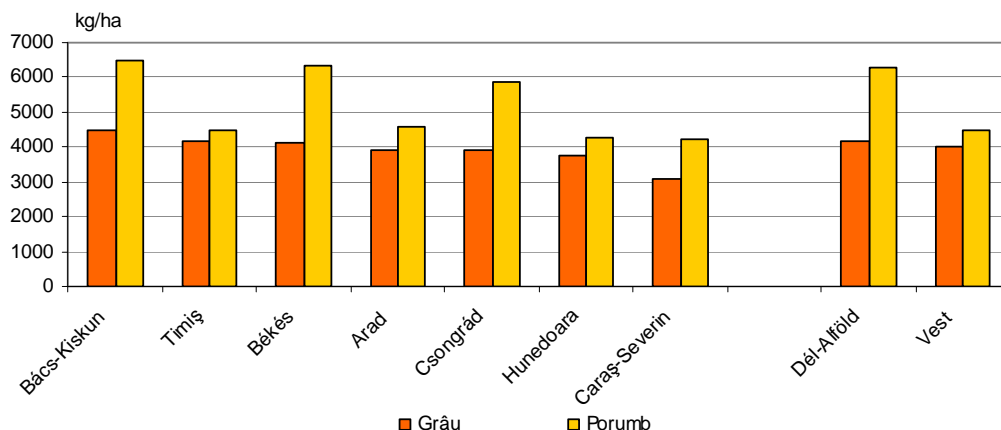
În ambele regiuni, plantațiile viticole și fructifere reprezintă doar câteva procente din suprafața agricolă. Aceste două culturi au o importanță mai redusă din punct de vedere al producției agricole din aceste regiuni, însă în județele Bács-Kiskun și Csongrád producția de piersici și nectarine este de importanță națională. În 2011, producția de nectarine și piersici din regiunea Dél-Alföld a fost mai mult de jumătate din producția de piersici și nectarine din Ungaria. În 2011 Regiunea Vest a asigurat o zecime a producției de fructe a României, sub acest aspect ieșind în evidență în mod deosebit contribuția județelor Caraș-Severin și Timiș. Producția de piersici este semnificativă și în regiunea românească, asigurând aproape 20% din producția națională de piersici. Ambele regiuni au tradiții importante în domeniul viticulturii. În 2011, 30% din suprafața totală viticolă a Ungariei se afla

în regiunea Dél-Alföld, din care județul Bács-Kiskun deținea 90%. Producția viticolă era asigurată în procent de 27% de către această regiune. Asemănător situației naționale, procentul majoritar al bazei de producție îl reprezentau strugurii de vin, strugurii de masă având o importanță nesemnificativă. În regiunea Vest cultivarea viței de vie reprezenta o ocupație în județele Arad, Caraș-Severin și Timiș. Peste jumătate din producția de struguri era asigurată de județul Timiș, unde s-a obținut o producție medie cu 10% peste media pe țară. Viticultura și vinificarea au pondere importantă în județele Bács-Kiskun, Csongrád, respectiv județele Timiș și Arad. În regiunea maghiară se află zonele viticole Hajós-Baja, Csongrád și Kunság, unde se obțin vinuri de o calitate din ce în ce mai bună. În Regiunea Vest, Podgoria Arad și zonele viticole din Miniș, Recaș, Buziaș au crame celebre și vinuri de calitate superioară.

Diferențe notabile se constată în privința suprafeței și ponderii pășunilor din cele două regiuni. Datorită diferențelor de relief și de climat, în Regiunea Vest exploatarea pășunilor este semnificativă, prin urmare ponderea suprafeței pășunilor depășește de trei ori cea din regiunea Dél-Alföld. În regiunea din Ungaria pășunile reprezintă doar 14% din suprafața agricolă utilizabilă, pe când acest procent se ridică la 40% în cazul regiunii din România. În Regiunea Vest, o treime din suprafața de pășune, adică 746 de mii de hectare, este deținută de județul Caraș - Severin, iar în Dél-Alföld, două treimi din suprafața de pășune, adică 164 de mii de hectare se găsește în județul Bács-Kiskun.

În 2011, în structura culturilor agricole, o pondere determinantă, o au în continuare cerealele, suprafața semănată scăzând ușor în regiunea din Ungaria, însă crescând în cea din România. În ambele regiuni cerealele au fost cultivate pe o suprafață de 58% a terenurilor arabile. În Dél-Alföld pe o suprafață de 587 de mii de hectare, cu 15% mai mic decât în 2008, s-a obținut o recoltă de cereale mai mică cu 21%. Cea mai mică scădere (16%) a producției de cereale din regiune se înregistrează în județul Bács-Kiskun, iar cea mai mare (32%) în județul Csongrád. În Regiunea Vest se cultivau cereale pe o suprafață de 634 de mii de hectare, cu 9,5% mai mare decât în 2008; s-a obținut o recoltă de cereale mai mare cu 34%. În regiunea Vest cu puțin peste jumătate din suprafața destinată cultivării de cereale se găsea în județul Timiș, un procent de 36% era în județul Arad, prin urmare celelalte două județe au o pondere semnificativ mai mică în privința cultivării cerealelor decât primele două.

Producție medie la hectar - grâu și porumb, 2011

Și în ultimii ani grâul și porumbul au constituit cele mai importante două tipuri de cereale în ambele regiuni, suprafața totală cultivată cu acestea ajungând la 79% în Dél-Alföld, și la 87% în Regiunea Vest în raport cu totalul cerealelor. Față de 2008, în regiunea din Ungaria s-a constatat o scădere atât în privința suprafeței cât și a producției medii a celor două culturi, însă în Regiunea Vest grâul a fost recoltat de pe o suprafață mai mică, iar porumbul de pe o suprafață mai mare, producțiile medii însă au depășit în mod semnificativ cele obținute în urmă cu trei ani. În 2011 în regiunea din Ungaria a fost obținut un procent de 22% din recolta de grâu a țării, și 20% din cantitatea de porumb recoltat în țară; Regiunea Vest a asigurat un procent de 12% din recolta de grâu a țării, și 13,4% din cantitatea de porumb recoltată în România. Cultivarea orzului are o pondere mai mare în regiunea din Ungaria, însă producția medie a fost inferioară celei din 2008 în cazul ambelor regiuni.

Cultivarea cartofilor s-a făcut pe o suprafață mai mică decât cea din 2008, însă în ambele regiuni producția obținută a fost mai mare decât cea obținută în urmă cu trei ani. Cultivarea cartofilor s-a efectuat pe o suprafață care a reprezentat 0,8 % din suprafața arabilă din Dél-Alföld și 2,4% în Regiunea Vest; cea mai mare suprafață cultivată cu cartofi a deținut-o județul Timiș, iar cea mai mică, județul Békés. Producția medie de cartofi obținută în județele din Ungaria a depășit-o cu mult pe cea a județelor din România; la nivel de regiune, gospodăriile din Ungaria au obținut o producție aproape dublă față de cea din România pe o suprafață mai mică.

Producția medie a principalelor culturi, 2011

Județ/Regiune	Grâu	Orz	Porumb	Grâu	Orz	Porumb
	Kg/ha			%2008=100,0		
Bács-Kiskun	4 500	4 020	6 470	94,1	88,9	98,8
Békés	4 100	3 640	6 310	82,5	77,8	95,8
Csongrád	3 900	3 210	5 870	77,8	68,9	98,2
Dél-Alföld	4 180	3 700	6 280	85,0	80,4	97,5
Arad	3 921	3 421	4 585	115,2	80,3	119,1
Caraș-Severin	3 107	2 690	4 235	107,0	92,9	154,3
Hunedoara	3 782	2 692	4 271	127,0	81,2	110,6
Timiș	4 181	3 530	4 471	117,8	111,7	126,0
Regiunea Vest	4 032	3 424	4 480	117,3	99,3	124,8

În regiunea Dél-Alföld, cultivarea leguminoaselor pe terenurile arabile a pierdut din importanță pe de o parte din cauza creșterii semnificative a costurilor și pe de cealaltă parte datorită importului care asigură prezența mărfurilor proaspete pe parcursul întregului an; în plus tot mai multe persoane renunță la cultivarea legumelor în grădini familiale. În 2011 în ambele regiuni cultivarea legumelor pe terenurile arabile se făcea pe o suprafață aproximativ egală, care reprezenta în jur de 3% din suprafața terenurilor arabile. Cele mai mari suprafețe destinate cultivării legumelor erau deținute de către județele Csongrád și Arad. Dintre regiunile Ungariei, regiunea Dél-Alföld deținea cea mai mare suprafață destinată cultivării cepei roșii, a morcovului, pătrunjelului, roșiilor și ardeiului, iar cea mai mare parte a cantităților produse provenea tot din gospodăriile regiunii. În Regiunea Vest, suprafața destinată cultivării cepei roșii și a usturoiului însuma 11%, respectiv 12% din totalul suprafeței semănite din țară, regiunea contribuind cu o cotă de 11%, respectiv 12% la totalul cantității produse. Un procent de 15% din suprafața destinată cultivării legumelor rădăcinoase din România era deținută de Regiunea Vest, 14% din producția pe țară era obținută în această regiune.

În regiunea din Ungaria cota stabilită de Uniunea Europeană privind reglementarea producției a afectat în principal cultivarea sfeclii de zahăr, prin urmare producția acesteia a înregistrat o ușoară scădere. În 2011 pe terenurile arabile din Dél-Alföld culturile de sfeclă roșie ocupau abia 2 mii de hectare; cantitatea produsă reprezenta 13% din totalul pe țară. În Regiunea Vest culturile de sfeclă de zahăr ocupau abia 0,1% din totalul terenurilor arabile, fiind cultivate pe o suprafață de 790 de hectare, suprafața cultivată și cantitatea de producție

înregistrând de asemenea o creștere. În regiunea din Ungaria producția medie a sfeclei de zahăr a fost ușor inferioară celei obținute în anul 2008, în timp ce în Regiunea Vest a depășit cu 31% pe cea din 2008. În 2011, în județele Békés și Caraș-Severin nu s-a cultivat sfecclă de zahăr, iar în județul Hunedoara doar pe suprafețe foarte mici.

În ambele regiuni a crescut importanța plantelor industriale, ocupând un procent din ce în ce mai mare în structura suprafețelor semănate. Însă creșterea suprafețelor nu a adus de fiecare dată sporirea cantității recoltate sau îmbunătățirea producției medii. În ambele regiuni, dintre plantele oleaginoase cele mai importante sunt floarea soarelui și rapița, suprafața pe care sunt cultivate în regiunea din Ungaria este dublă, respectiv mai mare cu 150% față de cea din România. În regiunea Dél-Alföld floarea soarelui este recoltată pe o suprafață cu 2,3% mai mică decât în urmă cu trei ani, iar cantitatea produsă a scăzut cu 10%. În 2011, în Dél-Alföld floarea soarelui era cultivată pe o suprafață de 128 de mii de hectare, suprafața și cantitatea recoltată asigurând o cotă de 22% din totalul pe țară. În Regiunea Vest, floarea soarelui cultivată ocupa o suprafață 53 de mii de hectare, suprafața de producție scăzând într-o mică măsură, însă cantitatea produsă a depășit-o cu 20% pe cea obținută în 2008. Această plantă era cultivată în toate județele celor două regiuni, este adevărat însă că există diferențe semnificative; ponderea cea mai mare o are în județul Békés (17%), iar cea mai mică în județul Hunedoara, unde în 2011 suprafața cultivată cu floarea soarelui reprezenta doar 0,4% .

În ultimii trei ani cultivarea rapiței în cadrul producției vegetale pe teren arabil a cunoscut o creștere dinamică în cazul ambelor regiuni. Suprafața cultivată cu rapiță a crescut cu 16% în Dél-Alföld, iar în Regiunea Vest a crescut de peste două ori și jumătate, cantitatea produsă crescând mai dinamic în regiunea din România, fiind de aproape patru ori mai mare. Rentabilitatea cultivării rapiței este indicată de faptul că între anii 2008 și 2011 în Regiunea Vest, cantitatea recoltată a crescut mai semnificativ decât suprafața cultivată. Acest lucru se datorează creșterii randamentului specific, la a cărei bază a stat în principal procesul de alegere a solului și îmbunătățirea nivelului său agrotehnic. În regiunea Dél-Alföld creșterea suprafeței destinate cultivării rapiței a depășit ușor creșterea cantității de producție. În regiunea Dél-Alföld cea mai mare parte a producției de rapiță, 41%, a fost recoltată în județul Bács-Kiskun, iar în Regiunea Vest, județul Timiș a asigurat 62% din producția totală a regiunii.

Ponderea suprafețelor de plante industriale și furajere, 2011

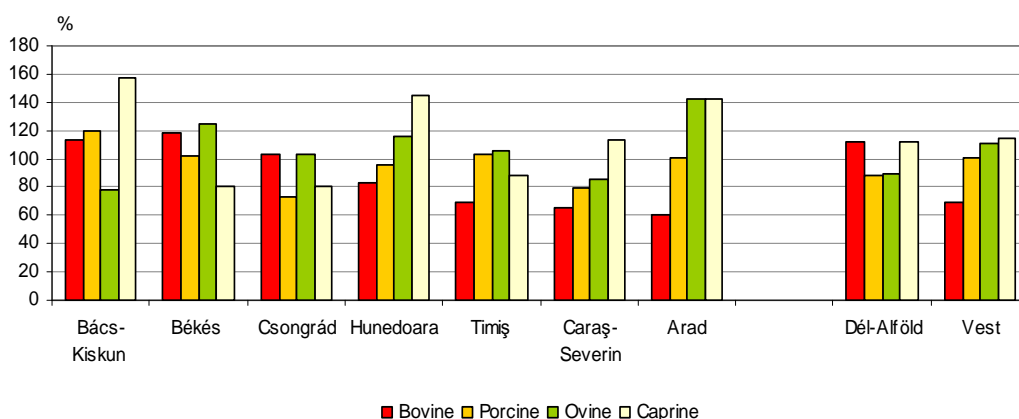
Unitate teritorială	Suprafață arabilă, mii de hectare	Floarea soarelui	Semințe rapiță	Sfeclă de zahăr	Porumb de siloz	Lucernă
Bács-Kiskun	372,4	10,9	4,1	0,4	1,3	4,3
Békés	380,6	17,0	4,0	-	1,5	3,1
Csongrád	258,9	8,9	3,7	0,2	2,0	4,0
Dél-Alföld	1 011,8	12,7	4,0	0,2	1,5	3,7
Arad	349,1	6,1	2,7	0,2	0,4	2,0
Caraș-severin	129,6	1,0	..	-	0,3	5,2
Hunedoara	79,2	0,4	0,3	0,0	0,3	5,7
Timiș	530,8	5,6	3,0	..	0,3	2,2
Regiunea Vest	1 088,8	4,8	2,4	0,1	0,3	2,7

Producția porumbului de siloz și a lucernei în județele regiunii Dél-Alföld s-a făcut pe 5,2% din suprafața arabilă, iar în Regiunea Vest pe 3,0%. Dintre județe o pondere semnificativă a avut-o Caraș-Severinul și Hunedoara unde acest procent era de 5,5%, respectiv 6,0%. Suprafața cu lucernă a rămas neschimbată în regiunea din Ungaria, în regiunea românească a scăzut puțin; în Dél-Alföld producția medie a înregistrat o scădere față de cea din 2008, în timp ce în Regiunea Vest a crescut în comparație cu cea obținută în urmă cu trei ani. În ambele regiuni s-a redus suprafața cultivată a porumbului de siloz; în regiunea din Ungaria producția medie a fost inferioară, în timp ce în cea din România a fost superioară celei obținute în urmă cu trei ani.

Condițiile naturale necesare producției de furaje grosiere asigură în ambele regiuni condiții favorabile creșterii animalelor. În comparație cu situația din 2008, în 2011 schimbările intervenite în privința șeptelului prezintă o diferențiere majoră în funcție de rasă și județ. În 2011 în județele din Dél-Alföld numărul de bovine era de 155 de mii de capete, din care 39% se găseau în Bács-Kiskun, 37% în Békés și 24% în Csongrád. În comparație cu anul 2008, numărul de bovine al regiunii a crescut cu 12%, în județele Békés și Bács-Kiskun înregistrându-se o creștere peste medie. În Regiunea Vest acesta a scăzut la 143 de mii de capete, reprezentând 69% din nivelul anului 2008; scăderea a depășit 30% în trei dintre județele regiunii, în Arad, Caraș-Severin și Timiș, fiind mai moderată doar în județul Hunedoara. Cele mai multe bovine, 61 de mii, au fost crescute în Bács-Kiskun, urmat de județul Békés cu un număr de 58 de mii și județul Hunedoara cu 40 de mii, iar cele mai puține, 32 de mii, erau crescute în județul Caraș-Severin. Numărul

bovinelor din regiunea ungară îl depășește cu 7,6% pe cel din România, însă numărul de vaci este inferior celui din România cu 19%. În Dél-Alföld numărul de vaci pentru asigurarea reîntregirii șeptelului reprezenta 48% din totalul de bovine, în regiunea din România această cifră ajungea în jur de 64%. Sub acest aspect dintre județele din România ponderea vacilor în total bovine este cea mai mică în județele Timiș și Arad (56%) și este cea mai mare în județul Hunedoara (75%); în regiunea din Ungaria ponderea scade în următoarea ordine: Bács-Kiskun (56%), Csongrád (43%) și Békés (43%).

Evoluția numărului de animale, 2011 (anul 2008=100,0)

În 2011, în regiunea Dél-Alföld numărul de porcine era de 808 de mii de capete, iar în Regiunea Vest de 932 de mii, cu o scădere de 12% în regiunea maghiară față de situația din 2008, și o creștere de aproape 1000 de capete în cea română. În cadrul Regiunii Vest cea mai mare diferență constă în numărul porcilor; în județul Timiș au fost crescuți peste o jumătate de milion de animale, în județul Arad această cifră scade la 235 mii de capete, în județul Hunedoara numărul acestora ajunge la 61 de mii, în timp ce în județul Caraș-Severin acest număr nu atinge 58 de mii. În Dél-Alföld în fiecare din județele Bács-Kiskun și Békés au fost crescute câte aproximativ 40% din totalul de animale al regiunii, iar în județul Csongrád un procent de 24%.

În Regiunea Vest numărul ovinelor este considerabil mai mare decât în Dél-Alföld. Cea mai mare diferență se constată la oi; în regiunea maghiară numărul oilor este de 321 de mii de capete, în timp ce în județele învecinate din România numărul oilor este de aproape patru ori mai mare. În județele din Dél-Alföld numărul ovinelor a scăzut în ultimii trei ani cu 10%, în timp ce în regiunea din

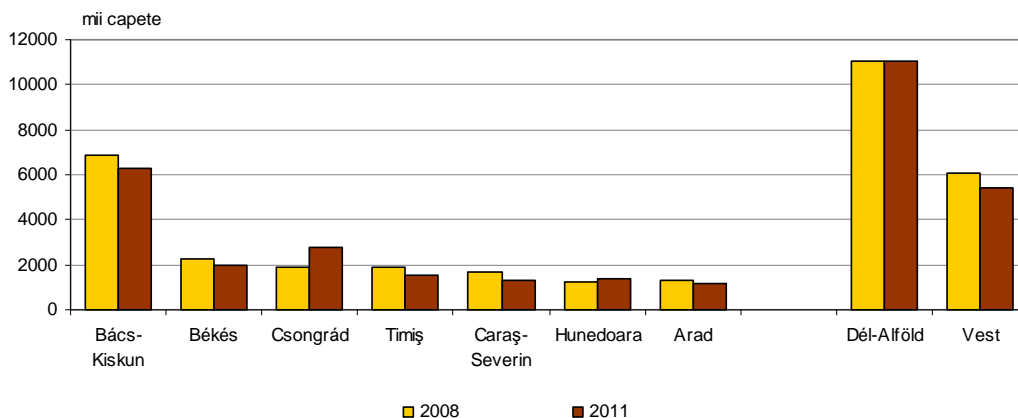

România a crescut cu același procent. Cele mai multe oi – peste 500 de mii – au fost crescute în județul Timiș, urmat de județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara. În regiunea Dél-Alföld, județul Bács-Kiskun – care dispune de cea mai mare suprafață de pășune - are 184 de mii de ovine, depășind doar cu puțin județul Hunedoara cu cel mai mic șeptel de ovine din Regiunea Vest (167 de mii). Asemănător, caprinele din Regiunea Vest le depășesc numeric pe cele din regiunea Dél-Alföld de aproape trei ori. Cele mai multe capre au fost crescute în județul Caraș-Severin (17 de mii), iar cele mai puține în județele Békés și Csongrád, câte 4 mii fiecare.

În gospodăriile din Dél-Alföld au fost crescuți 16 de mii de cai, în Regiunea Vest fiind înregistrați de două ori mai mulți cai; față de anul 2008, efectivul de cai a crescut ușor în regiunea din Ungaria, iar în Regiunea Vest a scăzut cu aproape 11 de mii de capete. Județul Arad deținea cel mai mare număr, în timp ce crescătorii din județul Csongrád au deținut cele mai mici herghelii.

În perioada studiată doar în cazul păsărilor se constată o depășire a efectivului din Regiunea Vest de către cel din Dél-Alföld. În 2011 regiunea maghiară avea un efectiv de 11 milioane de păsări de curte, din care 60% au fost crescute în Bács-Kiskun, depășind numărul păsărilor crescute în toată Regiunea Vest (5,4 milioane).

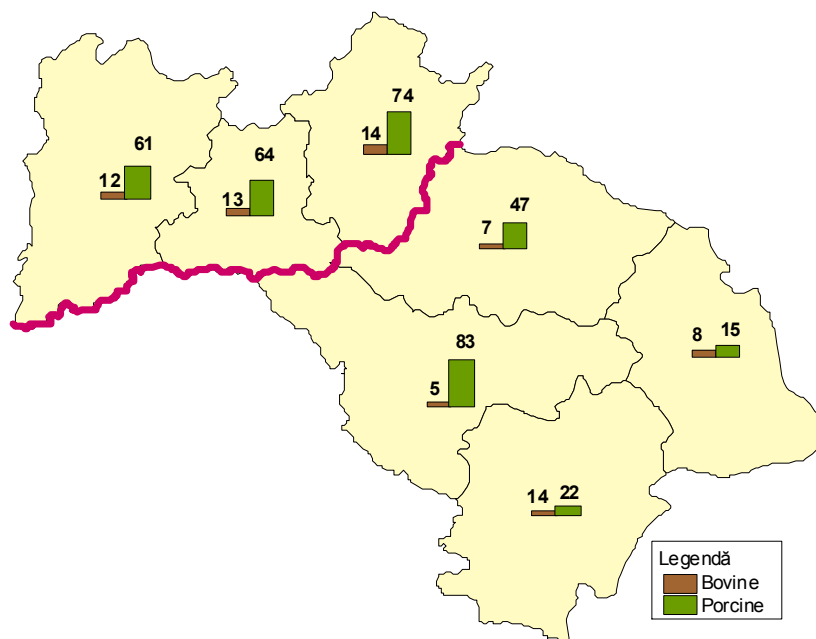
Evoluția numărului de păsări

La compararea efectivelor de animale obținem mult mai ușor o imagine clară dacă în loc de numărul animalelor evaluăm densitatea animalelor. În cazul bovinelor atât în Dél-Alföld cât și în Regiunea Vest la 100 de hectare de teren agricol revin 13 capete, cele mai multe în județul Békés, cele mai puține în județul Bács-Kiskun. În Regiunea Vest la 100₄₁ de hectare de teren agricol revin aproape

8 bovine, doar valorile înregistrate în județul Hunedoara (depășind cu 150%) și în județul Timiș (depășind cu două treimi) prezentând o diferență semnificativă față de această medie.

Numărul de animale la 100 ha de teren agricol, 2011

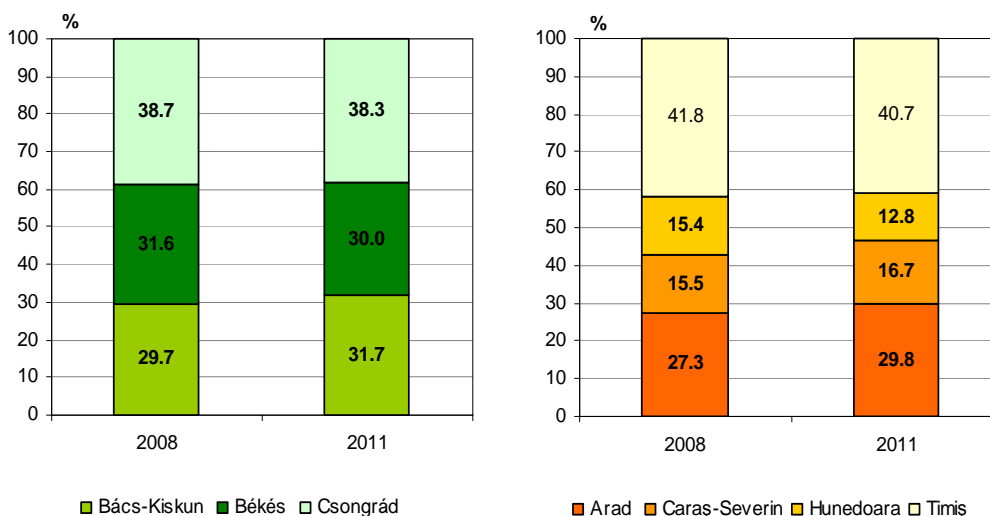
În Dél-Alföld în 2011 numărul porcilor raportat la o sută de hectare este de 67, cu 3 mai puțin decât în urmă cu trei ani, în Regiunea Vest această cifră ajunge la 50 de animale, mai mult cu 1 animal față de numărul lor din 2008. În Regiunea Vest cel mai mare număr de porcine raportat la o sută de hectare se înregistrează în județul Timiș (83 buc.) și cel mai mic este în județul Caraș-Severin (15 buc.). În același timp în regiunea din Ungaria se constată o diferență semnificativ mai mică între județe.

TURISM

Turismul este unul din motoarele principale ale sectorului de servicii, pe lângă importanța sa economică având și un puternic impact social și cultural. Prin eliminarea limitelor monetare, prin deschiderea granițelor, deci prin eliminarea barierelor administrative s-a ivit posibilitatea relansării turismului internațional, cu toate că dimensiunile acestei relansări sunt influențate semnificativ de evoluția câștigurilor obținute.

Având în vedere particularitățile naturale ale regiunilor Dél-Alföld și Regiunea Vest, acestea dispun de un potențial turistic semnificativ chiar și pe plan intern. Regiunea Dél-Alföld este cea mai însoțită zonă a Ungariei, cu râuri bogate și lacuri saline care ascund valori naturale unice. Regiunea Vest este bogată în munți, lacuri, strâmtori, peșteri, canioane, păduri, aici se pot găsi numeroase vârfuri de munte, trecători și poteci.

Distribuția pe județe a sosirilor în structuri de cazare turistică

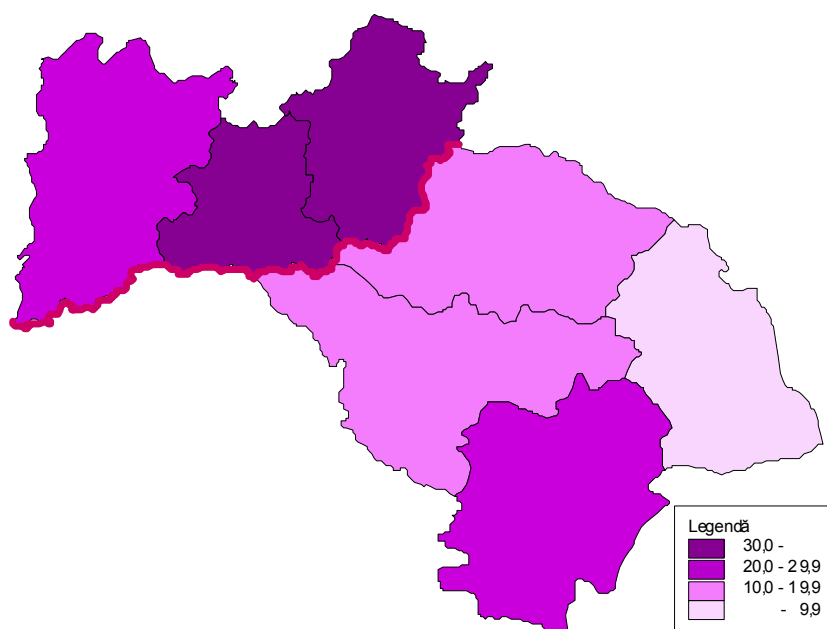
În Regiunea Vest în 2011 erau la dispoziția oaspeților 513 structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, cu 29% mai multe decât în 2008. În ciuda creșterii numărului de unități de cazare, în 2011 numărul turiștilor se apropia doar de 640 de mii, cu peste 34 de mii mai puțin față de 2008. Peste 40% dintre cei care vizitează Regiunea Vest aleg județul Timiș și aproape 30% se cazează în județul Arad. A crescut însă numărul persoanelor interesate de

regiunea Dél-Alföld, acesta depășind 546 de mii de turiști în anul 2011. Aproape 40% dintre cei care vizitează regiunea Dél-Alföld, aleg în continuare județul Csongrád, un procent de 32% aleg Bács-Kiskun, iar 30% dintre turiști se cazează în județul Békés.

În Regiunea Vest erau la dispoziția oaspeților aproape 24 de mii de locuri de cazare, iar în Dél-Alföld peste 38 de mii, ceea ce înseamnă o creștere de peste 10% în cazul ambelor regiuni. În timp ce în privința locurilor de cazare regiunea din Ungaria se află la sfârșitul clasamentului pe regiuni din propria țară, regiunea din România se află undeva la mijlocul clasamentului; regiunea din Ungaria deține o poziție oarecum mai favorabilă în propria țară. În ceea ce privește capacitatea de cazare în Dél-Alföld se distinge județul Békés, iar în Regiunea Vest se remarcă județele Caraș-Severin și Timiș.

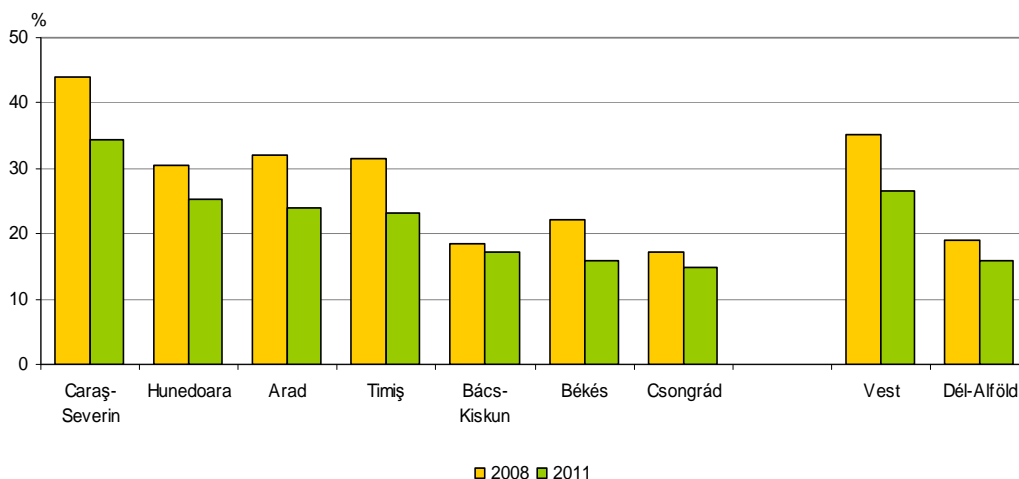
Cel mai mare număr de locuri de cazare ce revin la o mie de persoane s-a înregistrat în județele Békés și Csongrád, în județul Caraș-Severin nu au intervenit schimbări, astfel că în continuare se situează în urma acestor două județe.

Locuri la o mie de locuitori, 2011

În ciuda faptului că între 2008 – 2011 gradul de ocupare a locurilor de cazare a înregistrat o scădere mai însemnată mai ales în Regiunea Vest, Dél-Alföld rămâne cu mult în urma mediei regiunii din România. În 2011 gradul de ocupare a locurilor de cazare din Regiunea Vest a scăzut cu 9%, de la 35% la 26%. În ciuda acestei scăderi, județul Caraș-Severin are în continuare cel mai bun indicator (34%). În privința celorlalte trei județe ale regiunii nu se constată diferențe notabile, gradul de ocupare fiind cuprins între 23-35%. În Dél-Alföld gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică a scăzut de la 19% în 2008 la 16% în 2011. Sub acest aspect se evidențiază județul Bács-Kiskun cu o valoare de 17%. Gradul de utilizare a capacității de cazare din județul Békés scade constant de la an la an, cea mai drastică scădere înregistrându-se în cazul acestui județ.

Grad de utilizare a capacității de cazare

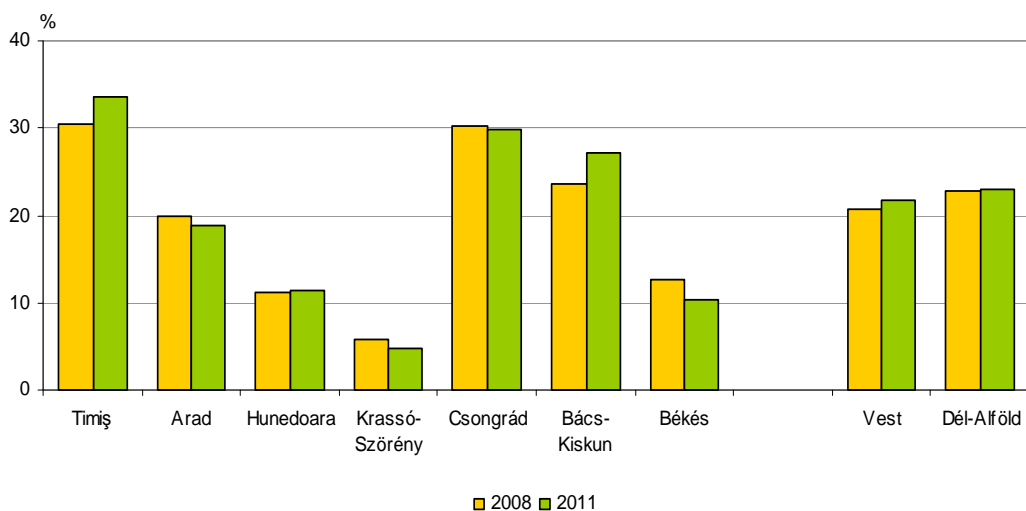

În Regiunea Vest turiștii au petrecut 1,7 milioane de nopți în 2011, cu aproape 301 de mii mai puțin decât în 2008. Și în 2011 oaspeții sosiți în această regiune au petrecut în medie aproape trei nopți. Cea mai lungă perioadă de cazare atât pentru turiștii străini cât și pentru turiștii autohtoni aparține județului Caraș-Severin. În Dél-Alföld s-au cazat pentru un interval relativ mai scurt, 1,4 milioane de nopți, petrecând o medie de 2,5 nopți în regiune, la fel ca în 2008; cea mai lungă perioadă de cazare – în jur de 3 zile – s-a înregistrat în județul Békés.

În cele două perioade studiate în ambele regiuni a sosit aproape același număr de turiști din punct de vedere procentual. Și în 2011 cetățenii străini au reprezentat o cotă de peste 20% din totalul turiștilor sosiți în Regiunea Vest, și 23% în cazul

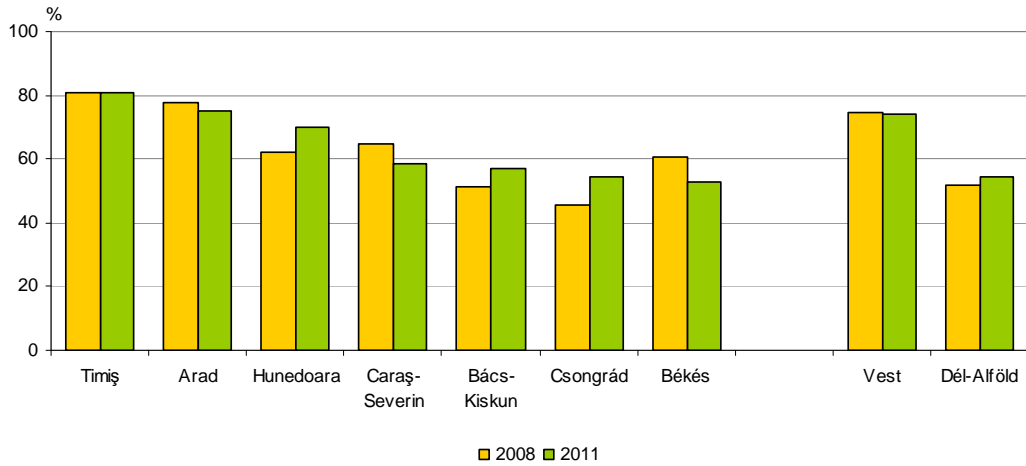
celor cazați în Dél-Alföld. Astfel indicii celor două regiuni nu diferă în această privință. În 2011 în Regiunea Vest s-au cazat aproape 133 de mii de turiști străini, în timp ce în Dél-Alföld această cifră ajunge cu puțin peste 126 de mii; însă în primul caz este vorba de o scădere de 9%, iar în cel din urmă o creștere de aproape 4%. Majoritatea turiștilor străini – la fel ca în 2008 – au vizitat județele Timiș și Csongrád, iar în județul Caraș-Severin și Békés au sosit cei mai puțini vizitatori străini.

Ponderea turiștilor străini din total turiști

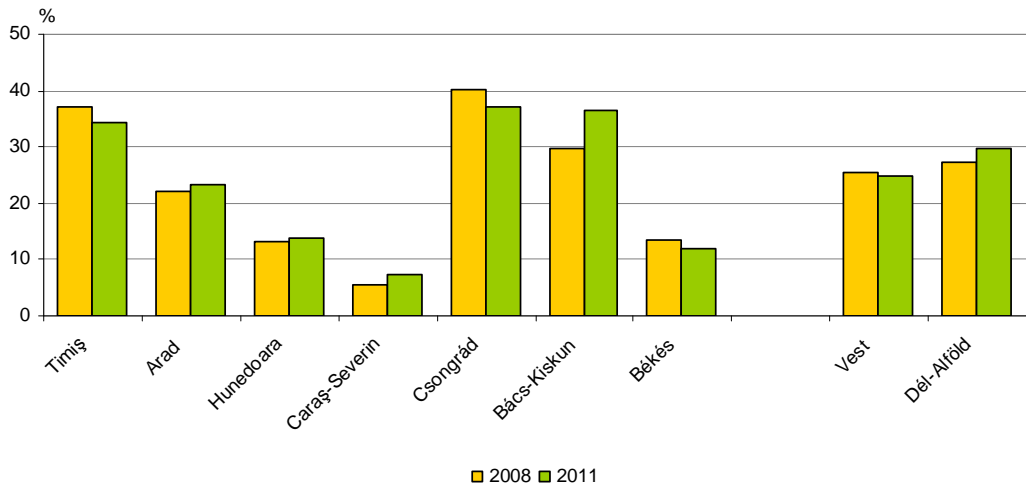
În ambele regiuni majoritatea clienților au preferat în 2011 cazarea la hotel; în cele două perioade studiate în Regiunea Vest procentul acestora era aproape identic (74- 75%), iar în regiunea Dél-Alföld a crescut de la 52% la 55%. În comparație cu anul 2008 în regiunea Vest numărul celor care au ales cazarea la hotel a scăzut cu 6% iar în regiunea Dél-Alföld a crescut cu 7%. În regiunea Dél-Alföld cea mai mare pondere a turiștilor cazați la hotel au avut județele Bács-Kiskun (57%) și Csongrád (55%); primul depășind cu 6% nivelul din 2008, iar cel din urmă cu 10%. În Regiunea Vest nu au intervenit schimbări semnificative, cea mai mare pondere a oaspeților cazați la hotel se menține în continuare în cazul județului Timiș.

Ponderea turiștilor cazați în hoteluri

În 2011 în regiunea Dél-Alföld aproape 89 de mii de străini au optat pentru cazarea la hotel, în Regiunea Vest numărul acestora a fost de 119 de mii; aceasta însemnând o creștere de 17% față de 2008 în cazul primei regiuni, și o scădere de 7% în cazul celei de a doua. Cea mai mare pondere a turiștilor cazați la hotel o au județele Timiș, Csongrád și Bács-Kiskun.

Ponderea turiștilor străini cazați în hoteluri

Per total în 2011 în ambele regiuni se înregistrau mai multe hoteluri decât în 2008. În Regiunea Vest erau disponibile 136 de hoteluri, iar în Dél-Alföld 92 de hoteluri, cu o creștere față de 2008 de o treime în prima regiune, și de 18% în cel de-al doilea caz. În privința numărului

Vest a crescut continuu, ajungând în 2011 la 13,6 mii, o creștere semnificativă de 17% s-a înregistrat totuși în regiunea Dél-Alföld, locurile de cazare ajungând aici la 7,8 mii. Turiștii s-au cazat pentru cel mai mare interval de timp în hotelurile din județul Caraș-Severin, unde media a ajuns aproape de șapte nopți, depășind cu mult media Regiunii Vest, respectiv a regiunii Dél-Alföld. Turiștii s-au cazat pentru cel mai scurt interval de timp, două nopți, în hotelurile din județele Arad, respectiv Csongrád. În 2011 străinii s-au cazat pentru cea mai lungă perioadă de timp în județele Bács-Kiskun și Békés, petrecând în medie în hotelurile de aici trei nopți. În județele Arad și Timișoara străinii au petrecut doar două nopți.

Ambele regiuni studiate se disting prin bogăția apelor termale, prin turismul balnear. Aproape 9% din cele 58 de hoteluri balneare ale Ungariei se află în Dél-Alföld (de exemplu Dávod, Gyopárosfürdő, Gyula, Kiskunmajsa, Szeged), în timp ce în Regiunea Vest se află stațiunea Băile Herculane recunoscută și pe plan internațional, stațiunile cu renume național, Băile Buziaș, Lipova, Călan, iar cele de importanță locală sunt Călacea și Băile Vața. Dezvoltarea turismului medical în cele două regiuni reprezintă o mare oportunitate de dezvoltare pentru viitor.

Multitudinea de atracții naturale ale regiunilor este îmbogățită de un bogat patrimoniu cultural, nenumărate monumente istorice și biserici, castele, cetăți sau mormintele care păstrează amintirile vremurilor de mult apuse. În Dél-Alföld - printre altele - se evidențiază Biserica Evanghelică din Békéscsaba, Mitropolia din Kalocsa, Biserica Reformată din Kecskemét, Domul din Szeged, turnul Dömötör aflat în apropierea acestuia, Sinagoga, Ruinele franciscane din Gyula. Siturile istorice și arheologice ale Regiunii Vest sunt cunoscute și dincolo de granițele țării. În privința edificiilor religioase, a bisericilor de lemn și piatră, catedrale, se evidențiază localitățile Arad, Timișoara, Radna, Lugoj, Hunedoara, Deva, Sânnicolaul Mare, Caransebeș, Hodoș, cetățile medievale din Arad, Timișoara, Deva, Șoimoș. Singura cetate de cărămidă din Dél-Alföld și totodată din Europa Centrală, rămasă întregă, mândria orașului Gyula constituie o atracție turistică deosebită. În plus, sunt foarte vizitate castelele, curiile din regiune: Szarvas, Gyula, Békés, Hajós, Solt, Baja în timp ce în Regiunea Vest se remarcă Macea, Curtici, Șofronea, Pâncota. O atracție deosebită a Regiunii Vest o constituie calea ferată Anina Oravița care împlinește anul acesta 150 de ani de la darea în folosință fiind singura cale ferată europeană în funcțiune cu o asemenea vechime.

În ultimele decenii, ca rezultat al creșterii pe plan internațional a rolului economiei, politicii și științei a apărut un nou domeniu turistic, turismul de afaceri, ocazionat de conferințe, simpozioane, sesiuni de comunicări științifice. Congresele sunt din domeniul cercetării științifice, în această privință în Dél-Alföld iese în evidență orașul Szeged. Majoritatea târgurilor și expozițiilor comerciale din Europa centrală sunt organizate în România, unul din cele mai mari patru târguri are loc în Regiunea Vest, la Timișoara. Unul dintre elementele dezvoltării turismului în regiunea Dél-Alföld este echitația, sub acest aspect cea mai cunoscută localitate este localitatea Bugac. În Regiunea Vest zona de munte reprezintă "paradisul" iubitorilor sporturilor de iarna, cele mai cunoscute stațiuni montane fiind Semenic și Muntele Mic.

Persoanele pot tranzita între cele două regiuni prin șapte puncte de trecere a frontierei permanente și două temporare (Dombegyháza, Elek), acest trafic scăzând însă în 2011 cu 28% față de anul 2008. Ponderele tranzitului de persoane în total tranzit a crescut oarecum în cazul punctelor de la Nădlac (aproape jumătate din total) și Cenad - Kiszombor (22%). În afară de acestea o cotă de 12% îi revine punctului de la Battonya, care însă a înregistrat o scădere de aproape 19% în 2011 față de 2008.

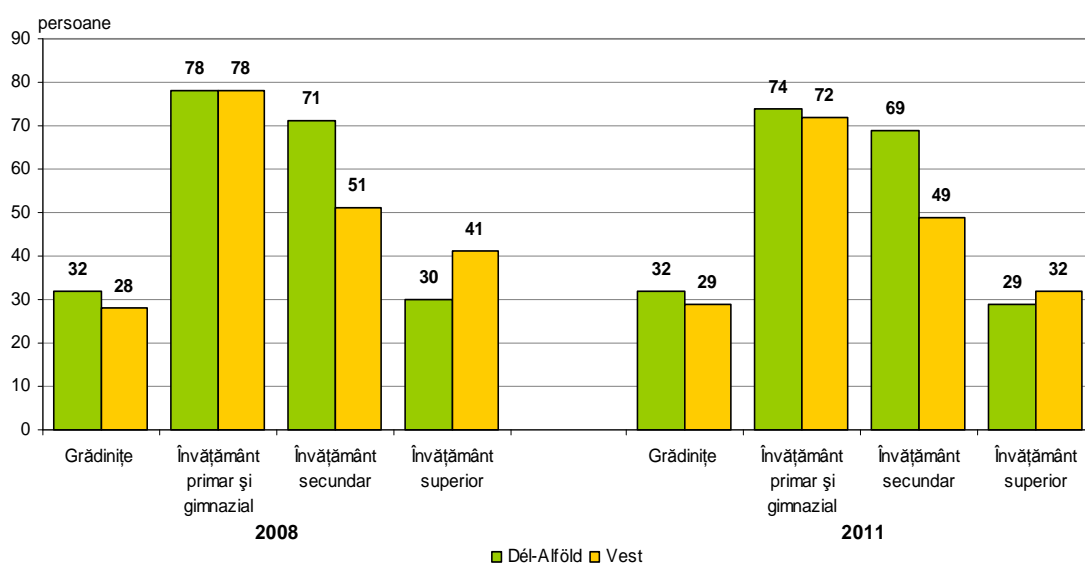

EDUCAȚIE

În linii mari, sistemele educaționale ale celor două regiuni sunt asemănătoare, pregătirea preșcolară și ciclul primar de învățământ este urmat de învățământul secundar și formare profesională. Dincolo de acest aspect, în România persoanele cu studii medii care învață o meserie pot urma cursuri de pregătire postliceală sau profesională de maestru cu o durată de 2-5 ani, care nu constituie studii superioare. Limita superioară de vârstă pentru învățământul obligatoriu este ușor diferită în cele două regiuni, în România vârsta obligatorie pentru frecventarea cursurilor este 16 ani, în timp ce în Ungaria aceasta este obligatorie până la vârsta de 18 ani.

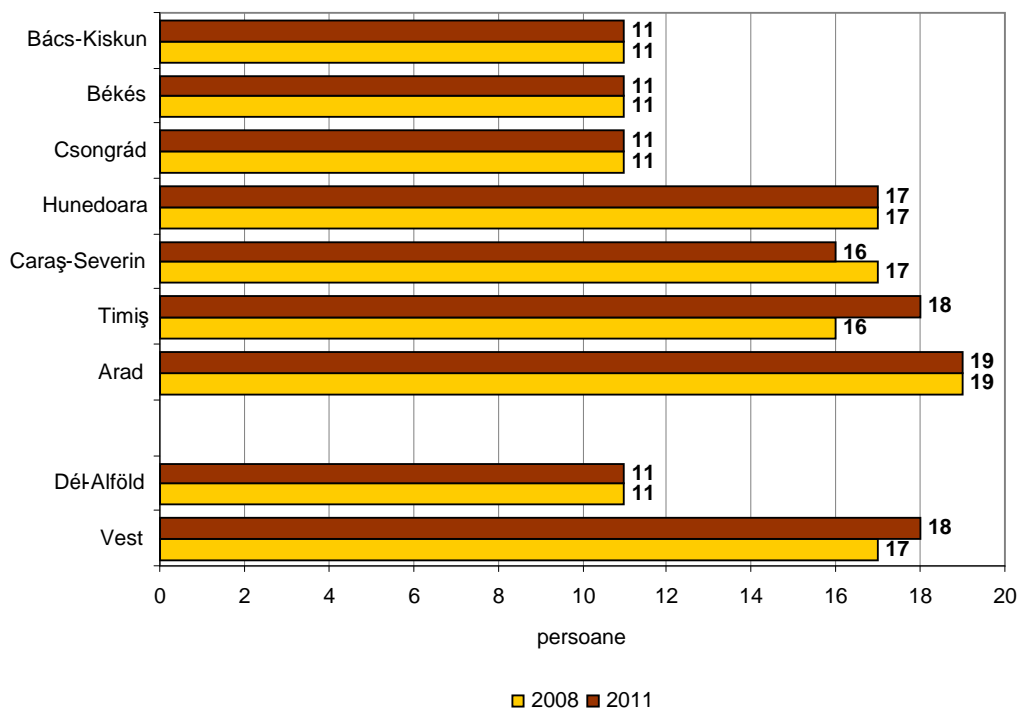
Ca urmare a schimbărilor intervenite în sistemul de învățământ din cele două regiuni, rețelele instituțiilor de învățământ ale acestora pot fi comparate cu o oarecare dificultate. Datorită diversității compoziției etnice, în multe grădinițe și școli ale Regiunii Vest limba de predare este o limbă a minorităților (maghiară, germană, sârbă, slovacă). În schimb, în Dél-Alföld utilizarea limbilor minorităților reprezintă doar o fracțiune față de regiunea română. Chiar și aici apar discrepanțe majore între județe, în Békés și Bács-Kiskun numărul elevilor care învață într-una din limbile minorităților depășește de mai multe ori numărul elevilor din județul Csongrád aflați în aceeași situație.

Populația școlară la mia de locuitori, pe nivele de educație

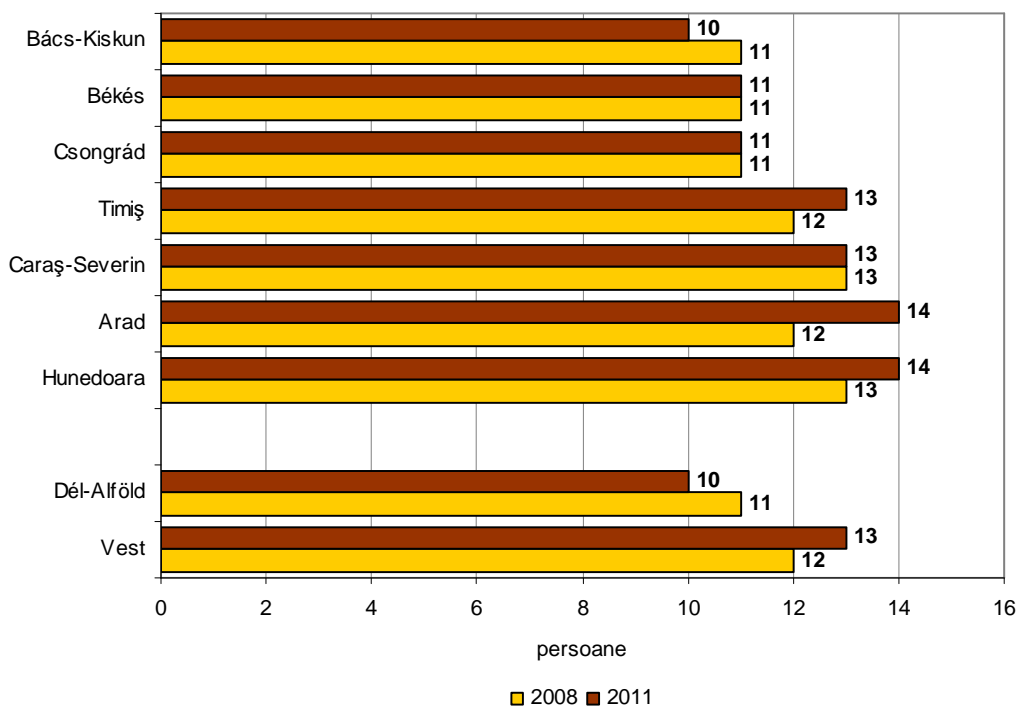
Educația preșcolară din cadrul grădinițelor se realizează în 530 de grădinițe în Dél-Alföld , iar în Regiunea Vest în 136 de grădinițe, care, în cazul regiunii din Ungaria reprezintă 12% din numărul total de unități similare pe plan național, iar în regiunea din România constituie 10% din total. Începând cu 2008 numărul instituțiilor a scăzut în ambele regiuni, ceva mai accentuat în Regiunea Vest. Instituțiile rămase au primit mai mulți copii, decât cu trei ani în urmă, astfel în toamna anului 2010 în Dél-Alföld aproape 42 de mii de copii au mers la grădiniță, iar în Regiunea Vest - proporțional cu numărul mai mare al populației – peste 56 de mii de copii au frecventat una dintre grădinițe. Numărul de educatoare care se ocupau de acești preșcolari a fost mai mare în regiune maghiară, astfel aici unui pedagog reveneau în medie 11 preșcolari (în jurul mediei pe țară), în timp ce în Regiunea Vest erau cu 7 copii mai mulți la un pedagog. În aceste condiții, dintre cele patru județe din România, indicii județelor Hunedoara și Caraș-Severin sunt mai buni decât media pe țară. De cei mai mulți copii se ocupă educatoarele din grădinițele din județul Arad, care, asemănător situației din 2008, trebuie să se ocupe în medie de 19 de copii.

Numărul de preșcolari ce revin la o educatoare

În anul școlar 2011/2012 în Dél-Alföld, în 409 unități de învățământ primar au fost înscriși 96 de mii de elevi, iar în Regiunea Vest în 315 școli primare au fost înscriși aproape 138 de mii de elevi. Populația școlară - urmând tendința descendentă a numărului născuților vii în ambele regiuni – scade în mod constant. În Dél-Alföld la o mie de locuitori revin 74 de elevi din școala generală, iar în Regiunea Vest 72 de elevi; indicii au scăzut în ambele regiuni. Dintre județe cei mai mici indici în cadrul regiunilor proprii au județele Csongrád, respectiv Timiș cu 71, respectiv 70 de elevi/mia de locuitori.

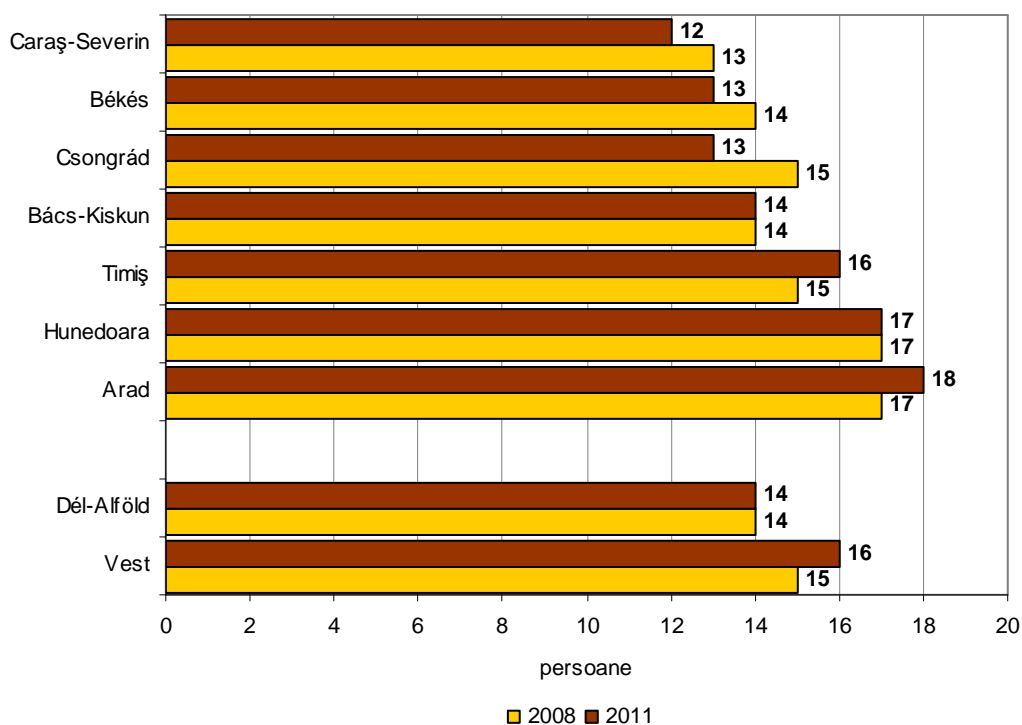
Numărul elevilor din școlile primare ce revin la un cadru didactic

Numărul cadrelor didactice care participă la educarea elevilor în regiunea maghiară a depășit 9 mii, în timp ce în România acesta depășește 10 mii, ceea ce – ca și numărul din ce în ce mai mic al elevilor – reprezintă un declin față de valorile înregistrate în urmă cu trei ani în ambele regiuni. Numărul de elevi ce revin la un cadru didactic este oarecum mai mic în județele din Ungaria, decât în cele din România, media regională în Dél-Alföld fiind de 10 elevi/profesor, în timp ce în Regiunea Vest aceasta este 13 elevi/profesor, indicele s-a schimbat în decursul a trei ani cu doar 1 persoană de fiecare parte.

În anul școlar 2011/2012 în Dél-Alföld 90,3 mii de elevi urmau cursurile unei unități de învățământ secundar, în timp ce în Regiunea Vest 92,6 mii de elevi frecventau orele aceluiași tip de instituție de învățământ. În cele două regiuni în privința ponderii învățământului secundar, general și profesional sunt evidente unele diferențe. Deși în ambele regiuni solicitările din partea pieței forței de muncă împing ofertele de muncă spre sfera calificării profesionale, în Regiunea Vest domeniul de pregătire nu răspunde acestei cereri. În această regiune din urmă, doar un procent de 8% din cei din învățământ secundar au învățat o meserie, în timp ce, procentul din Dél-Alföld sub acest aspect depășește de mai multe ori această cifră. Numărul de elevi raportat la o mie de locuitori scade constant, în 2011 regiunea maghiară păstrând supremația în această privință (69 de elevi/1000 de locuitori), depășind cu peste 20 de persoane raportul înregistrat în regiunea din România. Între Csongrád, județul din regiunea din Ungaria cu cel mai bun indice (74 de elevi/1000 de locuitori) și Arad, județul din regiunea din România aflat la polul opus al clasamentului (44 de elevi/1000 de locuitori) există o diferență de 30 de persoane.

Numărul elevilor din învățământul secundar ce revin la un cadru didactic

La începutul anului universitar 2011 studenții au avut la dispoziție 10 instituții maghiare și 14 românești pentru a urma cursurile unei instituții de învățământ superior. În Regiunea Vest anul universitar a început cu participarea a peste 60 de mii de studenți, în timp ce în Dél-Alföld s-a înregistrat un număr de studenți care reprezenta 60% din numărul din Regiunea Vest. Față de anul 2008, numărul studenților a scăzut semnificativ, cu o cincime în Regiunea Vest, în timp ce în regiunea din Ungaria cu doar 7%. Dintre județele în cauză se disting județul Timiș cu aproape 60% din numărul total de studenți din învățământul superior din regiune, și județul Csongrád din regiunea maghiară, unde 70% dintre studenții din regiune studiază la facultățile din județ.

În Dél-Alföld în anul 2011 la o mie de locuitori reveneau 29 de studenți, în timp ce în Regiunea Vest această cifră ajungea la 32 de studenți. În regiunea din Ungaria studenții au putut învăța în 4 instituții de învățământ superior private, în timp ce pe partea română acest număr se ridică la 7.

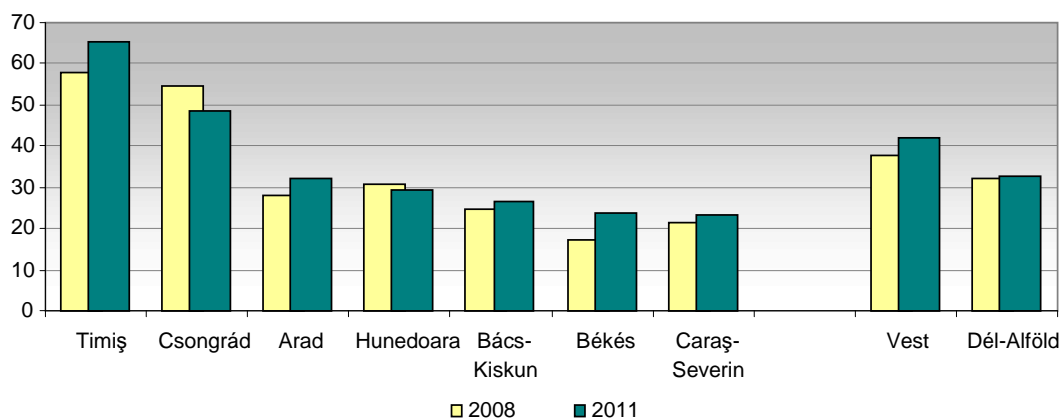
SĂNĂTATEA

În 2011 în regiunea Dél-Alföld asistența medicală era asigurată de către 4,3 mii de medici, iar în Regiunea Vest de către 8 mii de medici. Numărul medicilor care lucrează în regiunea Dél-Alföld a scăzut în ultimii trei ani cu 6, în Regiunea Vest însă acest număr a crescut cu aproape o zecime. În urma schimbărilor intervenite, avantajul Regiunii Vest în privința numărului de medici a crescut în continuare: în 2011 la zece mii de locuitori reveneau 42 de medici practicanți, cu 9 mai mult decât în regiunea Dél-Alföld, diferența în urmă cu trei ani fiind de doar 6 persoane.

Regiunea Vest este una dintre regiunile cu cea mai avantajoasă situație sub acest aspect din România, numărul medicilor raportat la numărul de locuitori fiind cu 35% mai mare decât în restul țării, avantaj care a și crescut în ultimii ani într-o oarecare măsură. În schimb, regiunea Dél-Alföld este una dezavantajată în comparație cu restul regiunilor, deși handicapul de 10% din 2008 s-a moderat, ajungând la 6% în 2011.

Cea mai largă gamă de servicii medicale este asigurată în centrele regionale – Szeged și Timișoara - prin urmare procentul medicilor raportat la numărul de locuitori din județele Csongrád și Timiș este semnificativ mai favorabil, decât în celelalte județe. În 2008 județul Csongrád avea un avantaj mai mare, având un număr de 1,7 ori mai mare de medici raportat la o mie de locuitori, decât cel din regiunea Dél-Alföld. Până în 2011 însă situația s-a schimbat, județul Timiș având un indice mai bun decât media pe regiune.

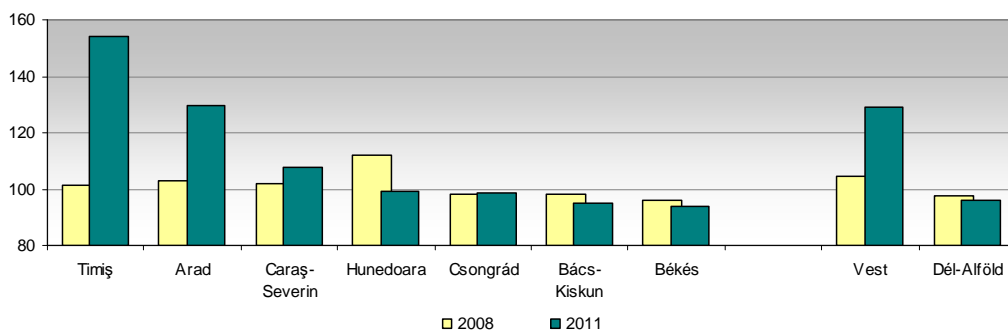
Numărul de medici la zece mii de locuitori

Se constată deci faptul că diferențele dintre județe sunt mai mari în Regiunea Vest. În 2011 în județul Timiș, raportat la numărul de locuitori, practica un număr de medici de trei ori mai mare decât în județul cel mai dezavantajat din acest punct de vedere, Caraș-Severin. În urmă cu trei ani, cea mai mare diferență se înregistra între județele Csongrád și Békés. Însă în ultimii ani se poate observa o echilibrare oarecare în această privință, în urma căreia avantajul de trei ori mai mare al județului Csongrád față de Békés a scăzut la unul dublu.

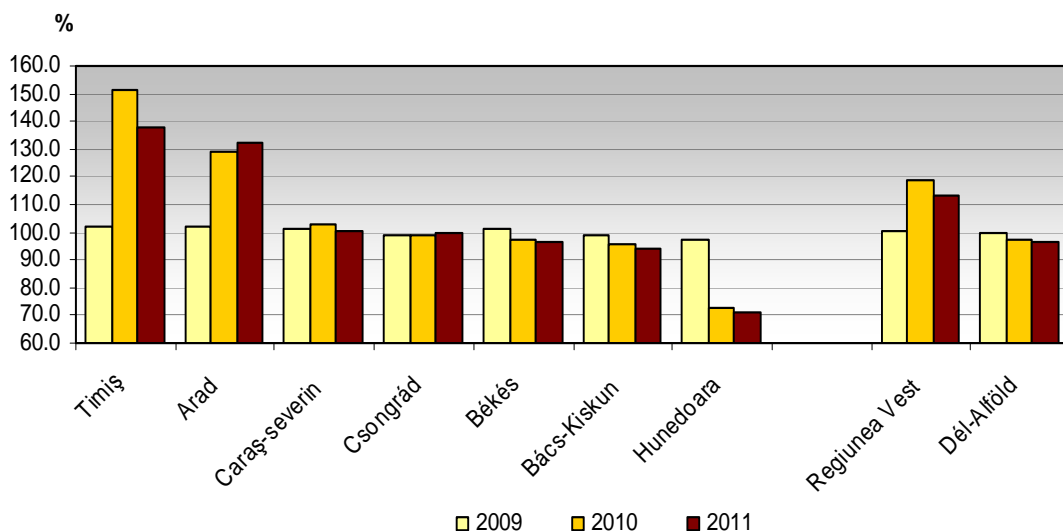
În 2011 asistența medicală de bază în Dél-Alföld era asigurată de 858 de medici de familie și de medici pediatri de familie, în Regiunea Vest acest număr fiind de 1566. În ultimii trei ani numărul acestora a scăzut cu câteva procente în Dél-Alföld, în schimb în Regiunea Vest numărul acestora a crescut cu 13%. În prezent o parte din medicii de familie din Ungaria a trecut deja de vârsta de pensionare, însă chiar și așa locurile de muncă disponibile nu se ocupă. Din această cauză în 2011 au fost cazuri în care un singur medic deservea mai multe cabinete de medicină de familie, în schimb în Regiunea Vest numărul medicilor a depășit cu trei zecimi numărul cabinetelor.

Numărul medicilor de familie raportat la o sută de cabinete de medicină de familie

În cadrul serviciilor care funcționează cu respectarea obligației de deservire a teritoriului, în regiunea maghiară la un medic reveneau puțin peste 1500 locuitori, în timp ce în Regiunea Vest acest număr era puțin peste 1200. Regiunea Vest avea deja în 2008 un indice mai bun, dar această diferență semnificativă a apărut în 2010, când în județul Timiș - în condițiile unei scăderi a statuturilor de funcționar public cu doar câteva procente – aproape că s-a dublat numărul medicilor de familie care practicau în calitate de întreprinzători privați. Această creștere însă s-a dovedit a fi exagerată, întrucât în anul următor șaiszeci de medici întreprinzători (fiecare al zecelea) a renunțat la activitatea de medic de familie în județul Timiș.

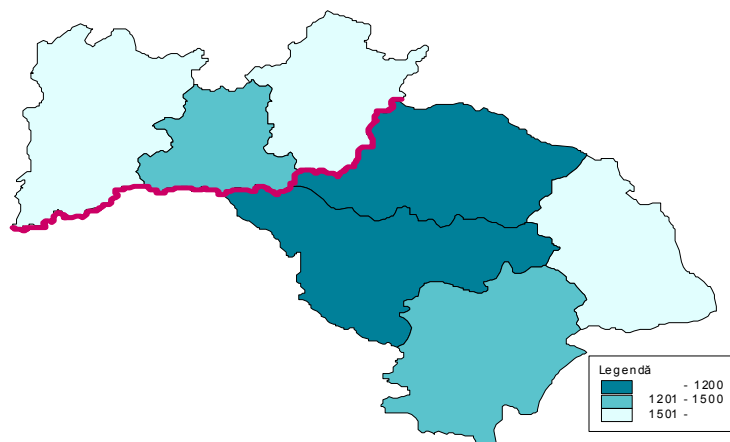
Evoluția numărului medicilor de familie (anul 2008 = 100,0)

În perioada 2008-2011 numărul medicilor de familie a crescut în mod semnificativ, în afară de județul Timiș, doar în județul Arad, în schimb în județul Hunedoara lucrează un număr de medici de familie mai mic cu 30%. Din această cauză, în privința condițiilor de personal din serviciul de asistență medicală de bază, diferențele dintre județe au crescut în mod semnificativ. În cel mai defavorizat județ, Hunedoara, un medic de familie deservea aproape 1800 pacienți - un număr aproape dublu față de un medic din județul Timiș.

În regiunea Dél-Alföld asistența medicală de bază este mult mai echilibrată, deși se remarcă și aici poziția avantajoasă a județului Csongrád, care cuprinde centrul regional. Însă în privința raportului dintre numărul medicilor de familie și populația deservită, între județul Csongrád și Bács-Kiskun, județul cel mai dezavantajat din acest punct de vedere, există o diferență de doar 10% în favoarea primului județ.

Numărul locuitorilor ce revin la un medic de familie/medic pediatru de familie, 2011

Aprovizionarea cu medicamente a populației a fost asigurată în Dél-Alföld de 375 farmacii, iar în Regiunea Vest de 600, în perioada 2008-2011 numărul acestora nu s-a modificat în mod considerabil. Se evidențiază județele Timiș și Bács-Kiskun, dar și în aceste județe creșterea nu a depășit 10%. În schimb, în județul Caraș-Severin numărul farmaciilor a scăzut cu o treime, ajungând la doar 51.

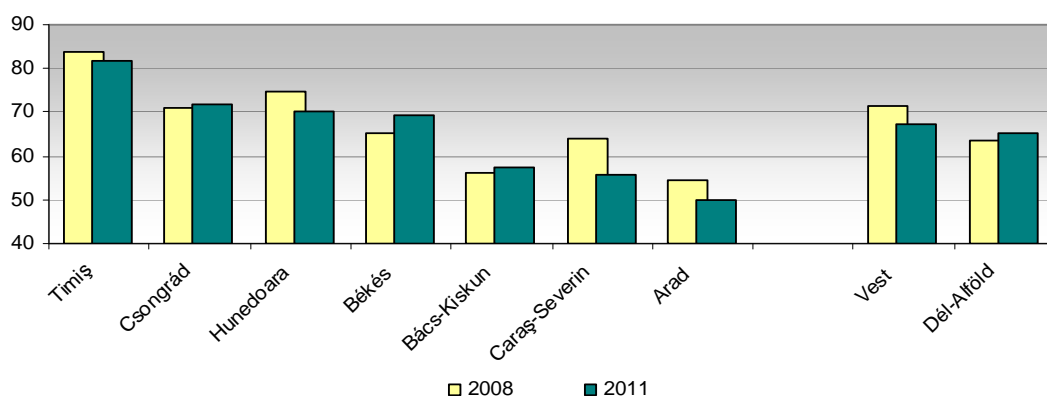
În raport cu populația, Regiunea Vest avea mai multe astfel de unități, la 3200 de persoane revenea o farmacie, față de un raport de aproximativ 3500 de persoane/farmacie în regiunea Dél-Alföld. În ultimii ani diferența a scăzut într-o oarecare măsură, prin îmbunătățirea situației din regiunea din Ungaria. Sub acest aspect, cea mai avantajoasă situație s-a regăsit în județul Timiș, iar în județul Caraș-Severin, aflat la polul opus al clasamentului o farmacie deservea un număr de locuitori de 2,5 ori mai mare.

În 2011 asistența medicală specializată cu spitalizare a fost asigurată în Dél-Alföld de 8,5 mii de paturi de spital, față de 13 mii în Regiunea Vest. Față de 2008, în regiunea din Ungaria, numărul paturilor de spital funcționale a crescut cu aproape unu la sută, în timp ce în Regiunea Vest a scăzut cu 7%. Din această cauză diferențele dintre cele două regiuni s-au atenuat. În 2008 în privința raportului de paturi de spital pe zece mii de locuitori, între cele două regiuni exista o diferență de 8 paturi, în 2011 deja această diferență s-a redus la două paturi. De altfel, raportul de 67 de paturi de spital pe zece mii de locuitori din Regiunea Vest depășea în

continuare cu 10% media pe România, în timp ce raportul de 65 de paturi de spital pe zece mii de locuitori din regiunea Dél-Alföld era în continuare inferioară cu o zecime mediei din Ungaria.

În cazul ambelor regiuni este caracteristic faptul că cel mai bun indice are județul care cuprinde centrul regional - datorită obligației deservirii unui teritoriu mai vast - dar în cazul județelor din regiunea din Ungaria nu se constată diferențe atât de mari ca în regiunea din România. În perioada 2008-2011 în Regiunea Vest diferențele au continuat să crească: în 2011 în județul Arad raportat la zece mii de locuitori existau cu 32 mai puține paturi de spital, decât în județul Timiș.

Numărul paturilor din spitale ce revin la 10000 de locuitori

În Regiunea Vest perioada de spitalizare a pacienților pentru a fi supuși unor tratamente a fost în medie de 8,3 zile, iar în Dél-Alföld de 6,9 zile. Sub acest aspect, nu au intervenit schimbări majore în ultimii 3 ani. În regiunea din Ungaria, cea mai lungă perioadă de spitalizare se înregistrează în județul Békés, iar în regiunea din România în județul Arad, unde depășea chiar și 9 zile.

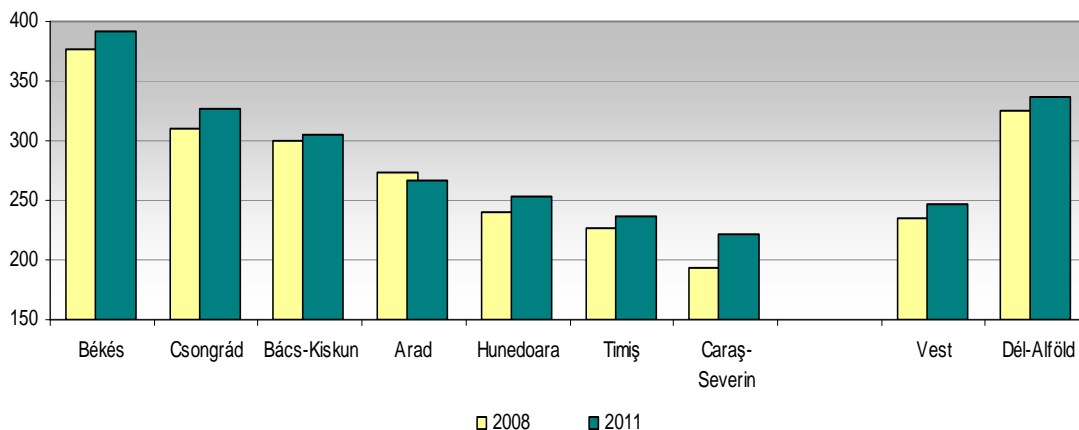
În ciuda faptului că în Regiunea Vest numărul paturilor de spital a scăzut în mod mai semnificativ, nu a crescut procentul de utilizare a acestora, ci din contră, a scăzut cu 7%, la 71%. O scădere de 2% s-a înregistrat și în Dél-Alföld, astfel în 2011 procentul de utilizare a paturilor de spital se situa în jur de 71-72% în ambele regiuni. Modificările înregistrate în regiunea din România sugerează în mod clar faptul că au intervenit schimbări în sistemul internărilor în spital, se încearcă tratarea unui procent din ce în ce mai mare de pacienți în condiții de cabinet, respectiv ambulatoriu. În 2011 în Regiunea Vest se înregistrau 397 de mii de bolnavi internați în spitale, cu 16% mai puțin decât cu trei ani în urmă.

Principalele cauze de deces sunt tulburările sistemului circulator și bolile tumorale. Atât în 2008, cât și în 2011 în Dél-Alföld mai mult de trei sferturi din decese au avut această cauză, iar în Regiunea Vest 80% din acestea au fost cauzate de aceste boli. Cu toate acestea, s-au observat diferențe semnificative în statisticile de mortalitate din cele două regiuni, mai ales în privința bolilor tumorale.

În Ungaria numărul de decese cauzate de bolile tumorale reprezintă un procent mai însemnat din totalul deceselor: în 2011 în regiunea Dél-Alföld numărul de cazuri raportat la o sută de mii de locuitori a fost de 336 față de 246 de cazuri din Regiunea Vest (ambii indici depășesc cu 11 persoane cifrele din 2008). Constituie o caracteristică a întregii situații din Ungaria faptul că procentul de boli tumorale și decese cauzate de acestea este mare în raport cu media internațională, în această privință Ungaria ocupă practic primul loc în clasamentul țărilor Uniunii Europene.

Atât în 2008, cât și în 2011, valorile extreme la nivel de județ se înregistrau în Békés și Caraș-Severin. Cea mai mare creștere în decursul acestor trei ani a avut acesta din urmă, Caraș-Severin rămâne însă singurul județ din regiunea Vest, unde procentul deceselor cauzate de bolile tumorale este mai mic decât media pe țară.

Decesele cauzate de boli tumorale raportate la o sută de mii de locuitori

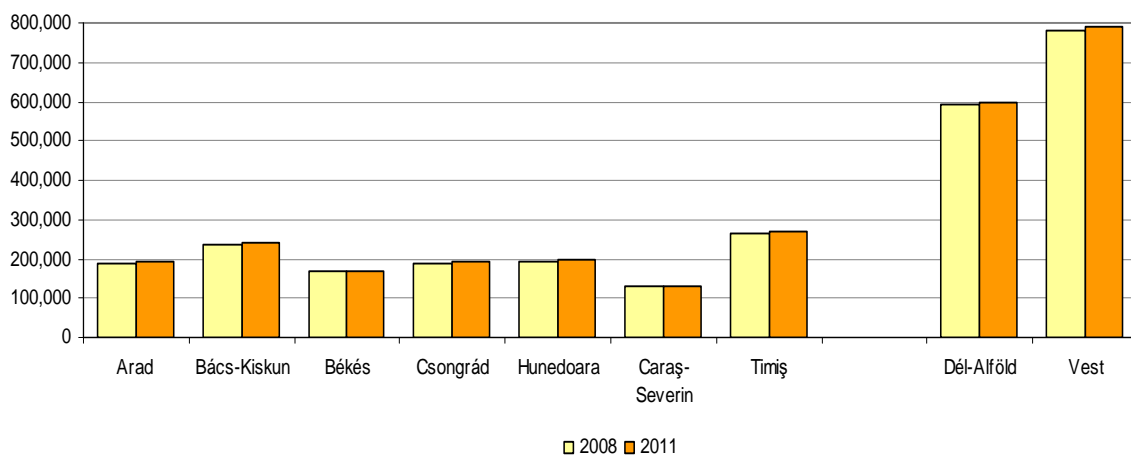

În privința bolilor circulatorii nu există diferențe atât de mari la nivel regional, mai mult, în intervalul 2008-2011 diferențele s-au redus în continuare. În 2011 s-a înregistrat un număr de 727 de cazuri la o sută de mii de locuitori din Regiunea Vest, depășind cu doar 10 persoane raportul înregistrat în Dél-Alföld. Cu toate acestea, la nivel de județ se constată diferențe semnificative și în această privință: în timp ce indicele proiectat la o sută de mii de locuitori în Timiș a fost de "doar" 667, în județul Caraș-Severin a atins cifra de 847, iar în Békés a depășit 830.

FONDUL DE LOCUINȚE, UTILITĂȚI

La sfârșitul anului 2011 populația de 1,3 milioane de locuitori din Dél-Alföld dispunea de aproape 599 de mii de locuințe, în timp ce aproape 1,9 milioane de locuitori din Regiunea Vest aveau 782 mii de locuințe. Între 2008 și 2011 fondul locativ a crescut cu 4,5 mii de locuințe în Dél-Alföld și 9,9 mii de locuințe în Regiunea Vest, ceea ce se traduce printr-o creștere de 0,8%, respectiv 1,3% față de anul 2008. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în județul Timiș (2,2%), iar valoare minimă s-a înregistrat în județul Békés (0,2%). Distribuția de locuințe pe județe în ambele regiuni era proporțională cu numărul de locuitori din regiune.

Fondul de locuințe

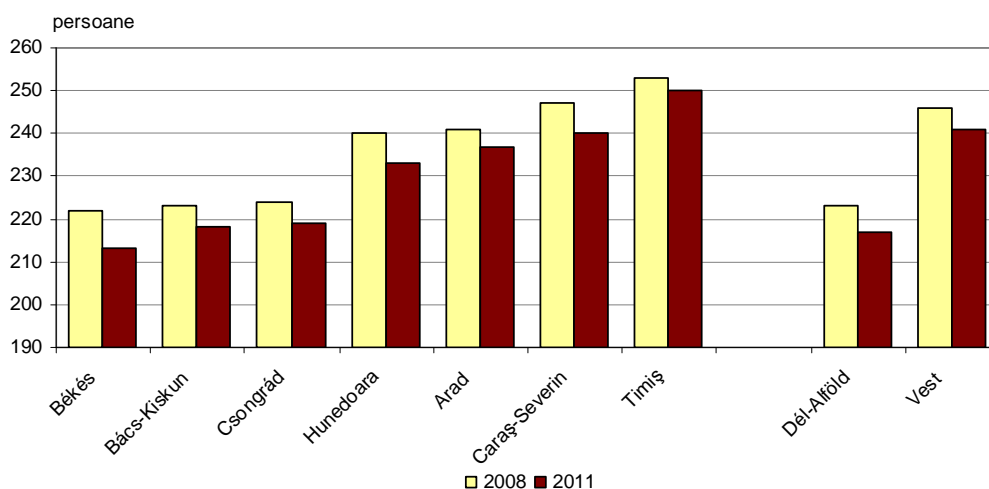
Unul dintre cei mai importanți indicatori ai condițiilor de locuit este reprezentat de numărul de locuitori raportat la o sută de locuințe. Sub acest aspect, la sfârșitul anului 2011 situația din Dél-Alföld a fost una mai favorabilă în comparație cu Regiunea Vest, în cazul regiunii maghiare în o sută de locuințe trăiau în medie doar 217 oameni, în timp ce în regiunea din România se înregistrau cu 24 de persoane mai mult, adică 241. Diferența dintre cele două regiuni este bine reflectată de faptul că densitate populației din toate cele patru județe din România o depășește pe cea din județele din Ungaria.

Din cauza creșterii fondului locativ și a scăderii populației, în perioada 2008-2011 raportul dintre numărul de locuințe și populație s-a îmbunătățit în cazul ambelor regiuni. Față de anul 2008, în regiunea Dél-Alföld numărul de locuitori pe o sută de locuințe a scăzut cu 6 locuitori, iar în Regiunea Vest cu 5 locuitori. Tot față de

anul 2008, valoarea acestui indicator a scăzut cel mai mult în județul Békés, și cel mai puțin în județul Timiș, în primul caz numărul de locuitori pe o sută de locuințe a scăzut cu 9 locuitori, iar în cel de-al doilea cu 3 locuitori.

În 2011 în Regiunea Vest chiar și în județul cu cea mai mică densitate, Hunedoara, erau cu 14 persoane mai mult raportate la o sută de locuințe, față de județul Csongrád, cel mai aglomerat județ dintre cele din regiunea ungară. În continuare, raportul dintre numărul de locuințe și populație a rămas cel mai favorabil în cazul județului Békés, de doar 213 persoane pe o sută de locuințe, în timp ce Timișul avea 250 persoane pe o sută de locuințe, cu 37 persoane mai mult decât județul Békés.

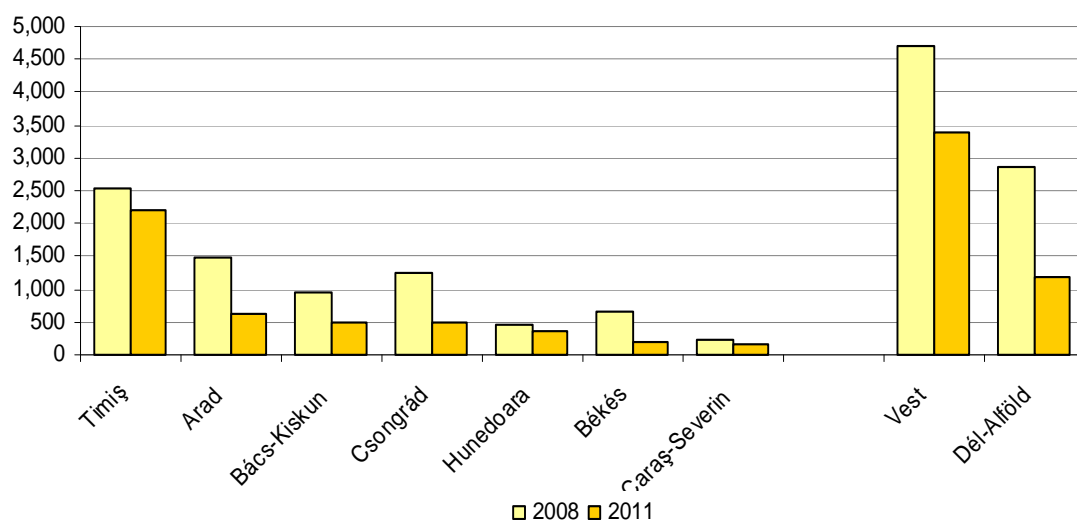
Număr de locuitori la o sută de locuințe

În decursul anului 2011 în Dél-Alföld s-au construit aproape 1,2 mii de locuințe, iar în Regiunea Vest 3,4 mii. Dintre județele regiunii Dél-Alföld cel mai mare apetit de a construi s-a manifestat în județul Bács-Kiskun, unde s-au dat în folosință 43% dintre locuințe, la polul opus se afla județul Békés cu un procent de 16% din totalul locuințelor noi. Între 2008 și 2011, intensitatea cu care se construiau locuințele a scăzut în toate județele, în 2011 numărul total al locuințelor construite nu a atins nici măcar jumătate din numărul de locuințe construite în 2008. În perioada studiată în Dél-Alföld s-au construit în medie 2,1 de mii de locuințe anual, din care aproape jumătate în județul Csongrád.

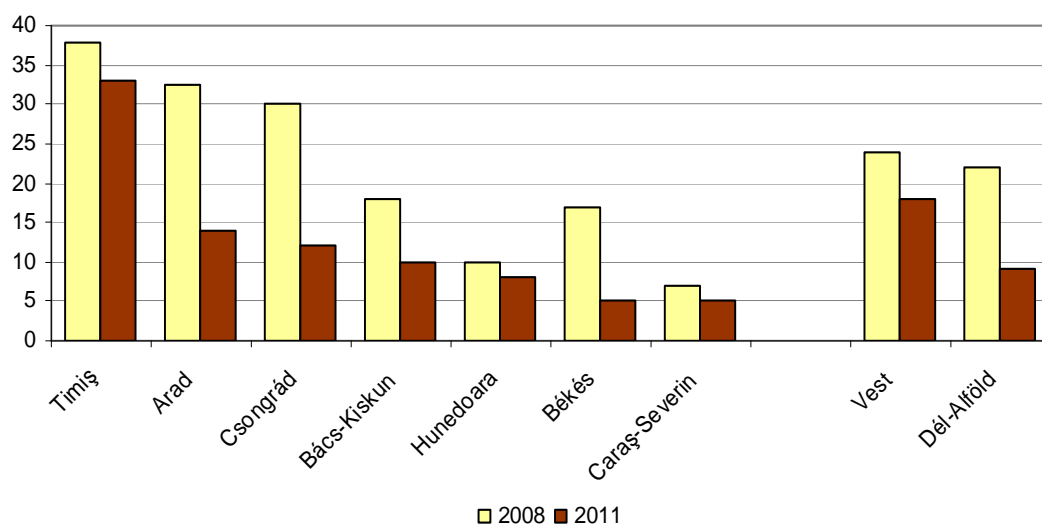
Numărul de locuințe terminate

În Regiunea Vest numărul locuințelor terminate a scăzut într-o măsură mai mică decât în Dél-Alföld, în 2011 s-au construit cu 28% mai puține locuințe ca în 2008. Diferențele dintre județe au fost mult mai marcante. În 2011, aproape două treimi din locuințele nou-construite au fost predate în județul Timiș, în schimb în județul Caraș-Severin activitatea de construcție a fost insesizabilă, cu un procent de 5,2% din totalul locuințelor date în folosință în regiune. Între 2008-2011 în regiunea Vest s-au construit în medie 3,8 mii de locuințe anual, majoritatea – aproape 60% – în județul Timiș.

În privința numărului de locuințe construite raportat la zece mii de locuitori, în 2011 au existat diferențe semnificative între cele două regiuni, în Dél-Alföld s-au construit 9 locuințe noi la zece mii de locuitori, iar în Regiunea Vest -18. Se evidențiază diferențe semnificative între județe. Cele două valori extreme sunt reprezentate de județele Timiș, respectiv Caraș-Severin și Békés, în primul s-au construit 33 locuințe noi raportat la zece de mii de locuitori, iar în cazul celor din urmă doar 5 de fiecare parte. Valoarea indicatorului a scăzut cel mai mult în cazul județelor Csongrád și Arad, în 2011 în ambele județe s-au construit cu 18 locuințe mai puțin raportat la zece mii de locuitori față de 2008.

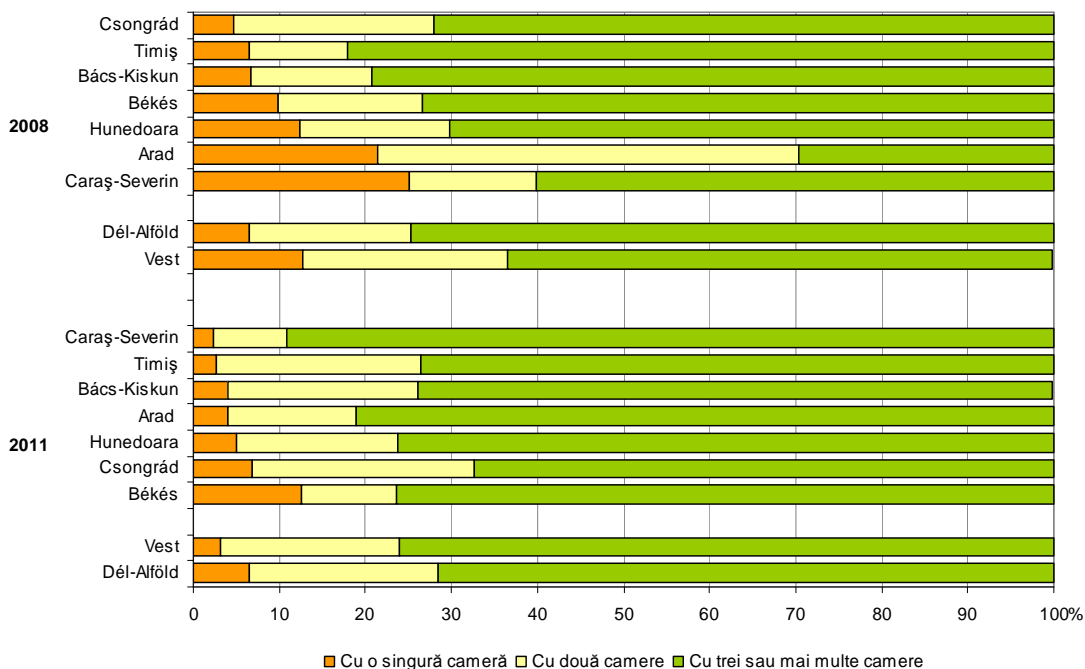
Număr de locuințe noi la zece mii de locuitori

În 2011 componența noilor locuințe după numărul de camere nu a evidențiat diferențe notabile între cele două regiuni. Aproape trei sferturi din locuințele noi dispuneau de trei sau mai multe camere, puțin peste 20% aveau două camere, iar 3%-7% o cameră. După 2008 în Dél-Alföld majoritatea locuințelor avea mai puține camere, în timp ce în Regiunea Vest s-au construit în principal locuințe cu mai multe camere. Față de anul 2008, în Dél-Alföld au intervenit schimbări minore, în timp ce în Regiunea Vest cota procentuală a locuințelor noi cu o cameră a scăzut cu aproape 10%, iar cea a locuințelor cu două camere, cu peste 3%. În paralel, a crescut semnificativ procentul locuințelor cu trei sau mai multe camere.

În 2011 în județele din Dél-Alföld, defalcarea noilor locuințe pe numărul de camere prezintă diferențe minore față de medie, excepție făcând județul Békés, unde procentul locuințelor cu două camere este cu aproape 11%, sub media regiunii.

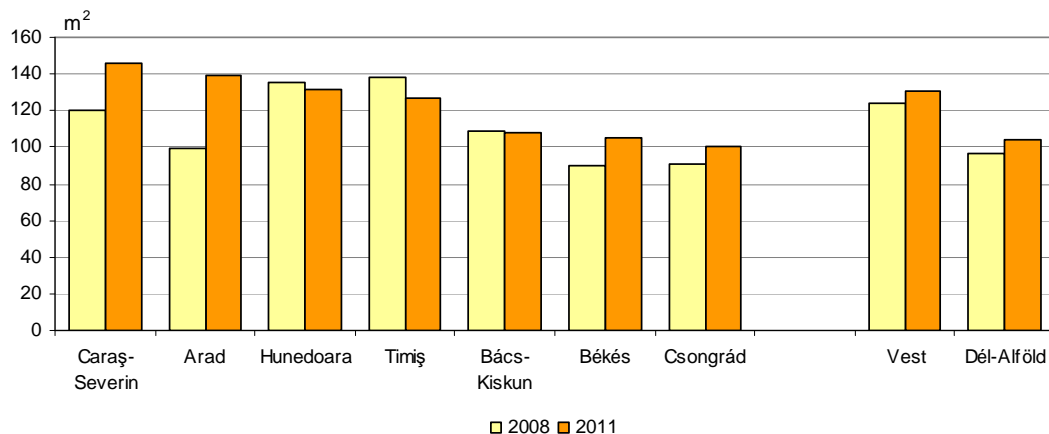
Distribuția locuințelor construite după numărul camerelor de locuit

Față de 2008, în Regiunea Vest distribuția după numărul camerelor de locuit a locuințelor construite a avut o evoluție mai echilibrată în 2011. Doar în cazul unui singur județ a existat o diferență notabilă față de media regiunii. În județul Caraș-Severin procentul de 89% a locuințelor spațioase, cu trei camere sau mai multe a depășit cu peste 13% media regiunii. Cel mai mare procent al locuințelor cu două camere s-a înregistrat în județul Timiș (24%), iar cel al locuințelor cu o cameră în județul Hunedoara (5,1%).

În 2011 suprafața medie a locuințelor noi date în folosință în Dél-Alföld a fost de 104m², în Regiunea Vest aceasta fiind mult mai mare, de 131m². Suprafața locuințelor noi a crescut în ambele regiuni față de 2008, în regiunea Dél-Alföld suprafața a crescut cu aproape 8m², iar în Regiunea Vest cu 6m². Dintre județe, locuințele cu cele mai mari suprafețe utile s-au construit în județele Caraș-Severin și Arad, în timp ce cu cele mai mici suprafețe utile s-au înregistrat în județele Csongrád și Békés. Cele mai mari schimbări au intervenit în județele Timiș și Arad, în primul caz față de 2008 aceste suprafețe au scăzut în 2011 cu 11m², în timp ce în cel de-al doilea caz au crescut cu 40m².

Suprafața medie a locuințelor construite

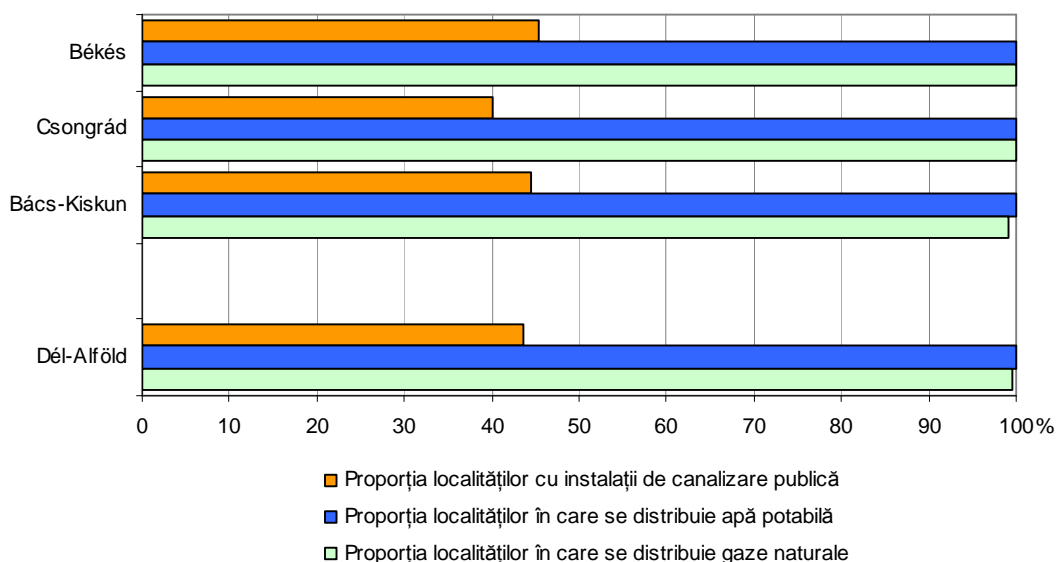
Indicatorii privind existența utilităților vor fi analizați în mod diferențiat în cazul celor două regiuni datorită structurilor administrative diferite. Astfel în cazul Regiunii Vest, totalitatea orașelor și comunelor va fi considerată valoare de referință la calculul indicatorilor.

În 2011 în Dél-Alföld indicatorii privind utilitățile se situau în cele mai multe cazuri sub media din Ungaria. Toate localitățile din regiune erau racordate la rețeaua de apă, construirea rețelelor fiind finalizată în urmă cu mai multe decenii, însă în privința numărului de locuințe racordate la rețeaua de apă, asemănător situației din 2008, Dél-Alföld ocupă penultimul loc în clasamentul regiunilor. Puțin peste 90% dintre locuințe sunt racordate la rețeaua de apă, cu 5% sub media pe țară.

În privința racordării la sistemul de canalizare, situația se prezintă mai puțin favorabilă. Datorită lucrărilor de canalizare efectuate în ultimii ani, după 2008 situația privind evacuarea apelor uzate s-a îmbunătățit într-o oarecare măsură. În 2011 aproape 44% dintre localități dispunea de rețele de canalizare. 55% dintre locuințe erau conectate la rețeaua publică de canalizare, cu 2% peste valoarea din 2008, deși regiunea se situează în continuare cu mult sub media pe țară (18%). Cu un astfel de indicator, Dél-Alföld s-a menținut în continuare pe ultimul loc în clasamentul regiunilor din Ungaria.

Datorită exploatării locale de hidrocarburi, alimentarea cu gaze naturale este deosebit de bună în Dél-Alföld. La sfârșitul anului 2011, cu o singură excepție, toate localitățile dispunea de rețea de gaze naturale.

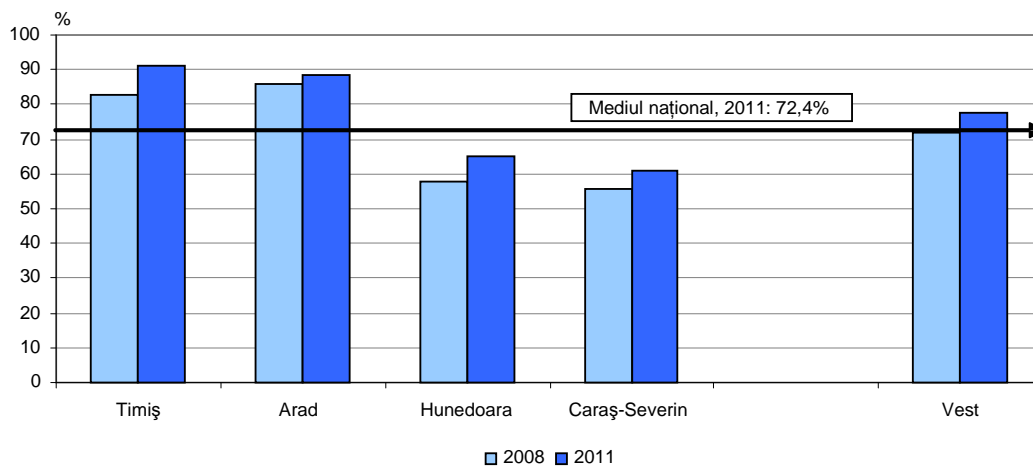
Situația utilităților în Dél-Alföld, 2011

Ponderea gospodăriilor racordate la rețeaua publică de gaz a depășit 80% (în procentul fondului de locuințe), depășind cu 6% media pe țară. Valoarea indicatorului a înregistrat o creștere minoră față de 2008.

În privința procentului localităților racordate la rețeaua de apă, Regiunea Vest se situează pe locul al treilea în clasamentul regiunilor din România. Aproape 80% dintre localități sunt racordate la rețeaua de apă, depășind cu puțin peste 5% media pe țară.

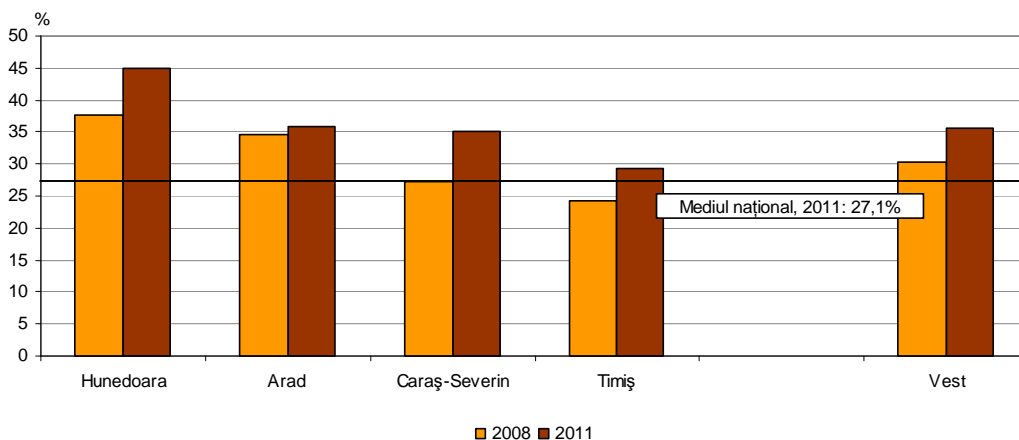
Ponderea localităților din Regiunea Vest racordate la rețeaua publică de apă

Între 2008-2011 numărul localităților din Regiunea Vest racordate la rețeaua publică de apă a crescut cu 19, dintre care 8 se află în județul Timiș. În această regiune județele Timiș și Arad au indicatori deosebit de buni, 91%, respectiv 88% dintre localități dispuneau de rețea de apă.

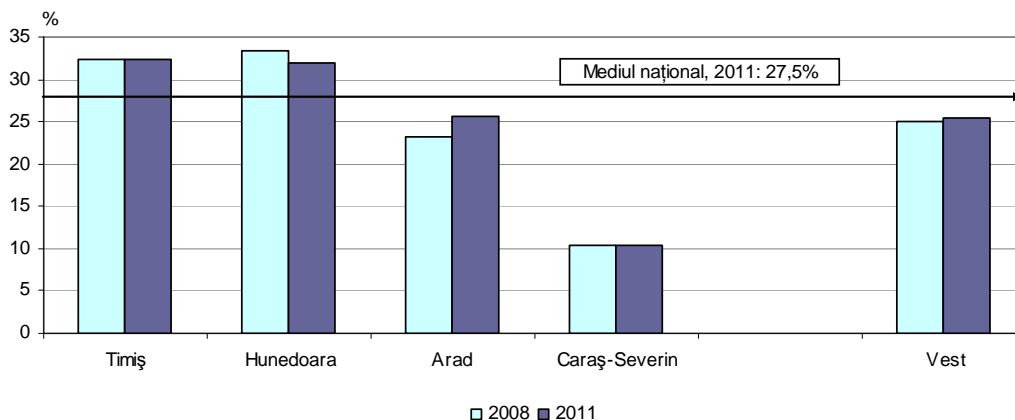
În perioada studiată, pe lângă rețeaua de apă, a fost extins și sistemul de canalizare. În Regiunea Vest rețeaua de canalizare a fost realizată mai ales în orașe și în cartierele formate din blocuri de locuințe. După 2008 s-a înregistrat o dezvoltare semnificativă în aproape toate județele în privința evacuării apelor uzate. Între 2008-2011, procentul localităților din regiune care dispuneau de rețea de canalizare a crescut de la 30% la aproape 36%, depășind cu aproape 9% media pe țară. În această privință Regiunea Vest ocupă – la fel ca în 2008 - locul al treilea în clasamentul celor opt regiuni din România. Din 2008 în Regiunea Vest numărul localităților racordate la sistemul public de canalizare a crescut în total cu 17, dintre care 6 se află în județul Caraș-Severin, și câte 5 în județele Timiș și Hunedoara. Cel mai slab indicator în acest sens îl are în continuare județul Timiș, unde în 2011 mai puțin de 30% dintre localități erau racordate la sistemul public de canalizare.

Ponderea localităților care dispun de rețea de canalizare în Regiunea Vest

În privința racordării la rețelele de gaz, nu au intervenit schimbări semnificative în perioada studiată. Nivelul este ușor inferior mediei pe țară, în 2011 puțin peste un sfert dintre localități erau racordate la rețeaua de gaz. Sub acest aspect, Regiunea Vest se situa pe locul 5 al clasamentului pe regiunilor românești.

Ponderea localităților care dispun de rețea de gaz în Regiunea Vest

Între 2008-2011 numărul localităților racordate la rețeaua de gaz a crescut doar în județul Arad. În 2011 în Regiunea Vest, la fel ca în 2008, județul cu cel mai slab indicator a fost de departe Caraș-Severin, unde doar 10% din localități erau racordate la rețeaua de gaz.

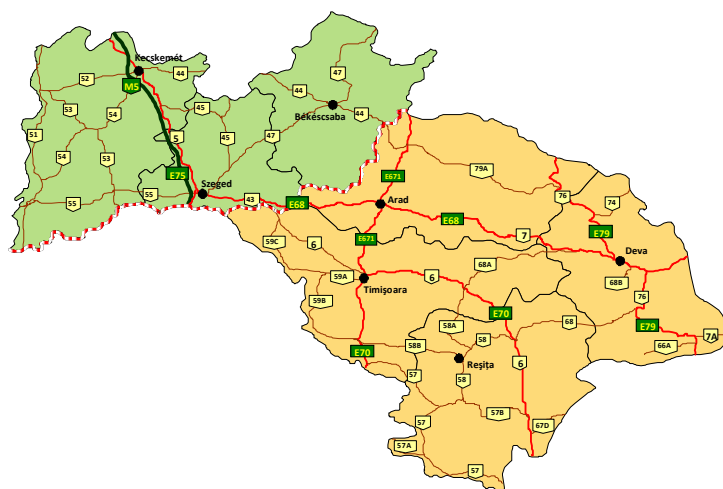

INFRASTRUCTURĂ

O infrastructură de transport dezvoltată reprezintă un factor important în susținerea și îmbunătățirea competitivității economice. În cadrul acesteia un rol prioritar îl are rețeaua rutieră, care asigură legătura între toate localitățile și cu rutele internaționale europene.

În perioada 2008-2011 lungimea căilor de transport rutier nu s-a modificat în esență nici în Regiunea Vest și nici în regiunea Dél-Alföld, însă în această zonă din urmă a fost construit și predat tronsonul Szeged-Makó al autostrăzii M43. În 2011 lungimea căilor rutiere naționale din cele trei județe din regiunea Dél – Alföld a rămas neschimbată, însumând 5,1 mii de km, din care lungimea autostrăzilor – care traversează județele Bács-Kiskun, respectiv Csongrád - a ajuns deja aproape de 160 km, în mare parte după darea în exploatare a segmentului de drum amintit anterior. Alți 300 de km (6%) au funcționat ca drumuri principale, iar 841 de km (16%) ca drumuri secundare, iar lungimea celorlalte tipuri de căi rutiere naționale a însumat 3,9 km. Un procent de 18% (1914 km) din rețeaua de drumuri de 10,5 mii de km din Regiunea Vest reprezenta drumuri naționale, iar restul drumuri județene și locale. La sfârșitul anului 2011 tronsonul de 32 km de autostradă Timișoara - Arad a fost dat în circulație, chiar dacă au rămas de executat lucrări în afara părții carosabile. Acesta face parte din coridorul IV Nădlac - Constanța urmând să fie conectat la autostrada M43 Szeged - Nădlac în cursul anului 2013

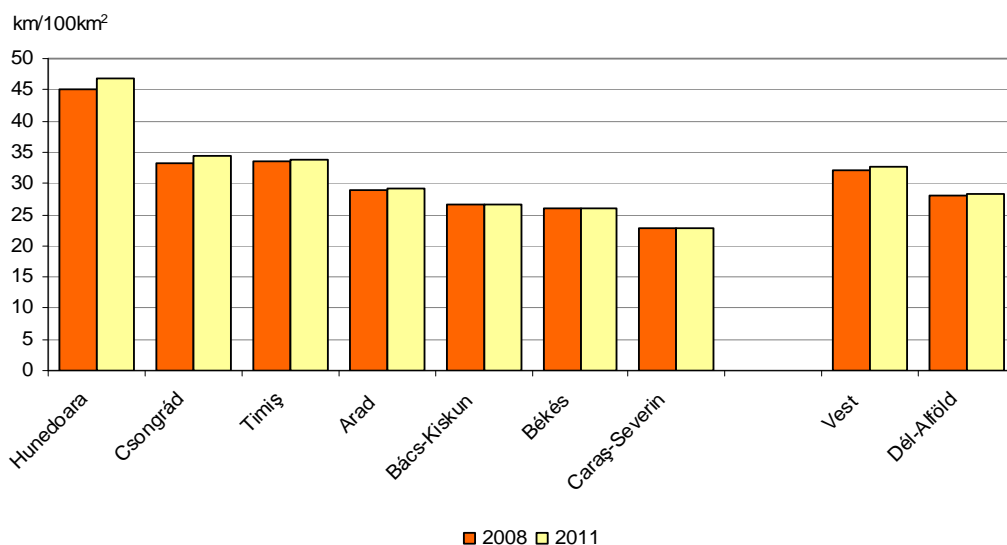
Căi rutiere principale

Pe lângă construirea de autostrăzi, ar fi necesară și construirea, reabilitarea unor secțiuni de drumuri transfrontaliere, care fac legătura între localități și care ar servi în primul rând la consolidarea legăturilor dintre cele două regiuni.

Și în anul 2011, rețeaua de drumuri a Regiunii Vest, având o suprafață cu 75% mai mare decât cea a regiunii Dél-Alföld, a avut o lungime aproximativ dublă față de cea din Ungaria. Densitatea de drumuri nu s-a schimbat în esență pe parcursul ultimilor trei ani, în Regiunea Vest au existat 33 km de drum rutier la 100 km², iar în regiunea Dél-Alföld 28. Nici în cazul județelor nu au intervenit schimbări semnificative față de anul 2008: județele cu cea mai mare și cea mai mică densitate se găsesc în continuare în România, Hunedoara, aflată pe partea superioară pe această scară are un indice dublu față de cel al județului Caraș-Severin, aflat la polul inferior pe această scară.

Densitate de drumuri

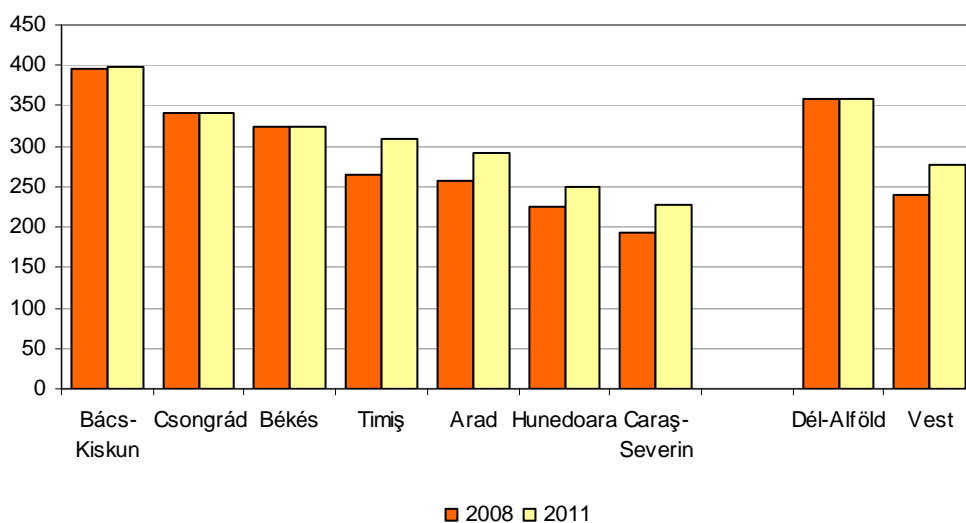

O trăsătură comună a celor două regiuni o reprezintă traficul de tranzit semnificativ. Punctul de trecere a frontierei Nădlac rămâne în continuare cel mai important punct de tranzit internațional pentru persoane și mărfuri.

În afară de traficul de tranzit, aglomerația pe drumurile publice este influențată de asemenea și de mărimea parcului de autovehicule. În 2011 în Regiunea Vest se înregistrau 528,2 mii de autovehicule, iar în regiunea Dél-Alföld un număr de 466,5 mii de vehicule, primul depășind cu aproape 14% cifra din 2008, în timp ce cel de-al doilea rămâne cu puțin în urma acelei valori. Așadar, în Regiunea Vest

densitatea de autovehicule a crescut semnificativ – de la 241 la 277 - însă rămâne în continuare semnificativ inferioară valorii din regiunea Dél-Alföld, unde – asemănător anului 2008 - se înregistrează 359 de autovehicule pe 1000 de locuitori. Valorile limită se înregistrau neschimbat în județele Bács-Kiskun și Caraș-Severin, însă diferența dintre ele s-a diminuat în ultimii trei ani de la 204 la 171.

Parcul de autovehicule pe o mie de locuitori

Între anii 2008-2011 componența parcului de autovehicule rutiere nu s-a schimbat în esență în cazul celor două regiuni, ponderea autoturismelor, asemănător anului 2008, a rămas de 80%, în timp ce procentul autocamioanelor a crescut într-o mică măsură, variind între 14%-16%. Aceste procente principale nu prezintă diferențe deosebite nici la nivelul județelor.

După cel de-al doilea război mondial, legătura feroviară dintre cele două regiuni s-a întrerupt aproape în totalitate, nefiind restabilită în cea mai mare parte nici până în ziua de azi. În 2011 între cele două regiuni funcționa un punct de trecere a frontierei feroviar, la Lökösháza-Curtici, care derulează un trafic mai însemnat de persoane și mărfuri.

Crearea unei infrastructuri pentru deservirea transportului aerian reprezintă un factor semnificativ în vederea îmbunătățirii competitivității economice și a atragerii investitorilor. Din acest punct de vedere, Regiunea Vest are un avantaj clar față de regiunea Dél-Alföld, întrucât are la dispoziție două aeroporturi internaționale (Timișoara, Arad).

**PRINCIPALELE CARACTERISTICI SOCIO – ECONOMICE
ALE REGIUNILOR DÉL-ALFÖLD – UNGARIA ŞI VEST – ROMÂNIA,
2008 – 2011**

**A DÉL-ALFÖLD ÉS A VEST RÉGIÓ FONTOSABB
TÁRSADALMI – GAZDASÁGI JELLEMZŐI,
2008 – 2011**

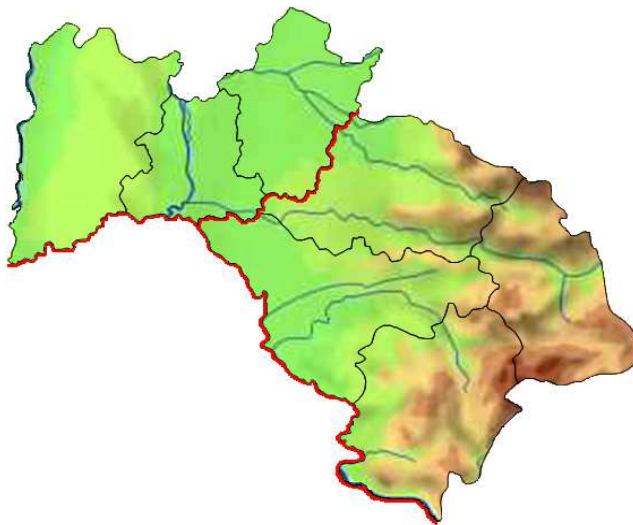

DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

A RÉGIÓK FÖLDRAJZI, TELEPÜLÉS- SZERKEZETI JELLEMZŐI

A magyarországi Dél-Alföld területe 18 ezer, a romániai Vest régióé 32 ezer km². A két régió közös államhatárának hossza 176 km; magyar részről Békés és Csongrád megye, román részről pedig Arad és Temes megye közvetlenül szomszédos egymással. A Dél-Alföld Magyarország legnagyobb kiterjedésű régiója az ország területének egyötödét, a Vest régió Románia területének 13%-át foglalja el. A két régió megyéi közül Temes megye területe a legnagyobb, Csongrád megyéé pedig a legkisebb.

Domborzat

A Dél-Alföld **földrajzi fekvése** alapján a Pannon medencéhez, a Vest régió pedig a Pannon medencéhez és a Kárpátok térségéhez tartozik. A Dél-Alföld szinte teljes egészében síkság, ahol csak a kiskunsági dombok emelkednek ki, legmagasabb pontja a mindössze 174 méteres Ólom-hegy. A Dél-Alföld legfőbb természeti kincse a termőföld, amelynek minősége kedvezőbb az országos átlagnál. Vízhálózatának törzsét a Duna, a Tisza, valamint annak mellékfolyói a Maros és a Körösök adják. A régió területén – az országoshoz hasonlóan – a kontinentális éghajlat jellemző, a napsütéses órák száma itt a legmagasabb az országban.

A Vest régiót az Erdélyi-középhegység, a Nyugati- és a Déli-Kárpátok ölelik körül, melyek több ezer méteres csúcsaikkal magasodnak a régió fölé. A Vest régió területén különböző domborzati formák – alföldek, dombságok és hegységek – váltakoznak. Arad megye keleti részén hegység, nyugaton síkság; Krassó-Szörény és Hunyad megyékben a domborzat nagy részét hegyek teszik ki; Temes megye nyugati része síkság, kelet felé a domborzat fokozatosan emelkedik, amíg eléri a Ruzska-havast. A magasabb hegyek Krassó-Szörény és Hunyad megyében találhatók, nevezetesen a Nagy-Páring (2519m), a Retyezat (2482m), a Szemenyik (1447m) és a Ruzska-havas (1382m). A Vest régió a területén elterülő nyugati alföld miatt Románia második legnagyobb mezőgazdasági régiója. A régió nagyszámú vízfolyása – Fehér-Körös, Maros, Béga, Temes Barzava, Karas, Nera – mellett legjelentősebb folyója a Duna. Földrajzi helyzetének megfelelően a klíma mérsékelt kontinentális.

A Dél-Alföldön belül a területi osztályozási rendszer szintjei, a megyék, a statisztikai kistérségek, a városok és a falvak. A Vest régióban nem alakították ki a kistérségi rendszert. A két régióhoz hét megye tartozik: a Dél-Alföldet Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyék, a Vest régiót Arad, Krassó-Szörény, Hunyad és Temes megyék alkotják. A Dél-Alföldön Kecskemét és Szeged agglomerációs központok, míg Békés megyében Békéscsaba, Békés, és Gyula városok közelében nagyobb a népességkoncentráció. A Dél-Alföldön 25 statisztikai kistérség található, közülük Bács-Kiskun megyében 10, Békés megyében 8, Csongrád megyében 7; a kistérségek megnevezése a központi település alapján történt.

A két régió nem csak területi osztályozási rendszerében, de **településszerkezetében** is lényeges különbséget mutat. A magyarországi régió településeit a városok és az általában nagy határú és nagy lélekszámú közigazgatásilag önálló községek alkotják. A települések sajátos eleme a tanyavilág, amely a leginkább a Dél-Alföld nyugati részére, a Homokhátságra jellemző. A Vest régióban a településhálózat a városokból és a kommunákból² áll. A Dél-Alföldön összesen 254 település található, melyek közül 2008 és 2011 között öt község kapott városi címet, a régióban így már 53 város és 201 község van. A megyék közül a legtöbb település Bács-Kiskun, a legkevesebb pedig Csongrád megyéhez tartozik.

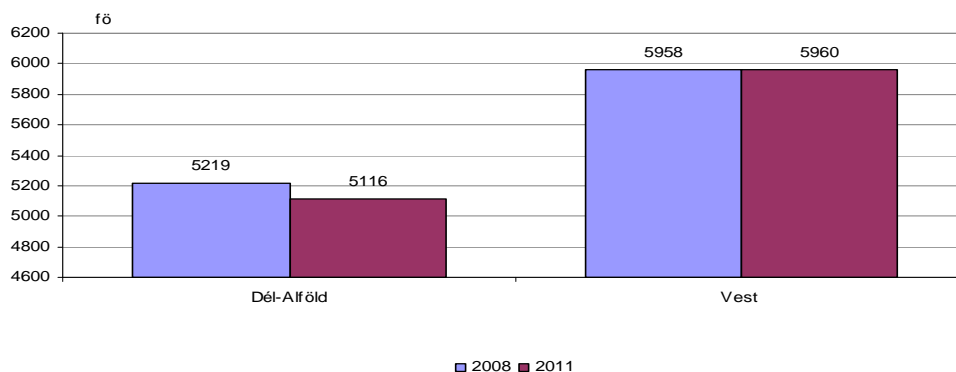
² Kommuna (Comuna) több település összevont csoportját jelenti, amelyekben egy központi szerepkörű településhez – ahol a képviselő testület működik – mint a kommuna központjához több falu is tartozik. A romániai falvak a magyarországi falvakkal ellentétben nem önállóak.

A Vest régióban 323 település található (12 megyei jogú város, 30 város, valamint 1327 faluból álló 281 kommuna), amelyek besorolása az elmúlt három évben nem változott. A legtöbb település Temes megyében (99), míg a legkevesebb Hunyadban (69) található.

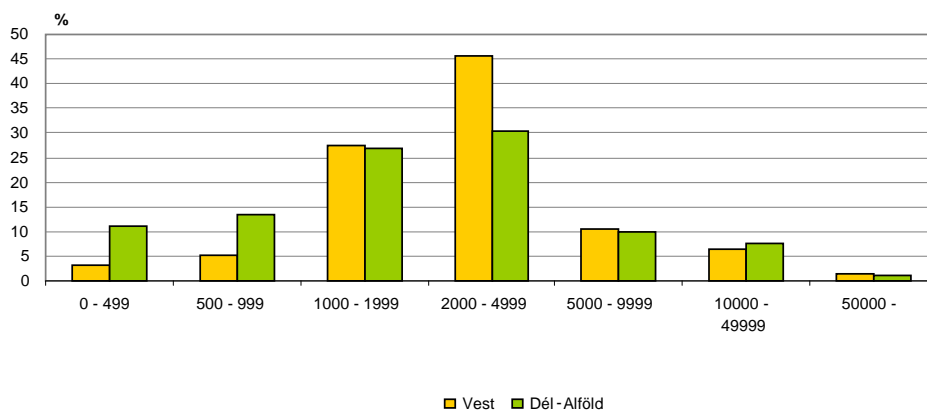
A települések átlagos népessége a Vest régióban 5960, amely 2 fővel több, mint 2008-ban volt; a Dél-Alföldön található települések átlagos népessége 5116, ami 103 fővel kevesebb, mint három évvel korábban.

A Dél-Alföld és a Vest régió településeinek átlagos népessége

A településszám és a népesség településtípusonkénti megoszlása 2008 és 2011 között egyik régióban sem változott számottevően. Továbbra is a 9%-nál kisebb hányadot képviselő 10 ezer főt meghaladó településeken él minkét régióban a népesség közel hattizede. A Dél-Alföldön több a kistelepülés, az ezer főnél kisebbek aránya kevéssel több mint 24%, az itt élők a régió népességének mintegy 3%-át teszik ki. A Vest régióban a mintegy 8%-ot képviselő 1000 fő alatti kommunákban csak a népesség közel 1%-a lakik.

Települések népességnagyság szerinti megoszlása 2012. január 1.

A Dél-Alföldön a természetes szaporodás és a migrációs mérleg mellett a várossá nyilvánítások is meghatározzák a településtípusok népességszámának megoszlását. 2011-ben a Dél-Alföldön városi címmel 53 település rendelkezett, ezzel a második legvárosiasabb régiója volt az országnak. Közülük – Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kecskemét és Szeged – megyei jogú városok. 2011-ben már a régió népességének 73%-a városlakó, mely mutató a 2008. évihez képest 3 százalékponttal magasabb. A várossá nyilvánítások következtében az urbanizáltsági rangsorban változás következett be 2008-hoz képest, amikor még Csongrád megye állt az élen. 2011-ben már Békés megyében a legmagasabb az urbanizáltság 75,6%, ennél kissé alacsonyabb 75,4%-os Csongrád megyében. Arányaiban a legkevesebb városi lakos 2011-ben is (68%) Bács-Kiskun megyében él. Az új városok az 5000-10000 lakosú települések közül kerültek ki (Medgyesegyháza és Újkígyós), így a városok átlagos népessége csökkent, ma már a városok több mint felében tízezernél kevesebben élnek. A Dél-Alföldön van az ország kilenc 100 ezer lakosnál nagyobb városából kettő, Kecskemét és Szeged.

A Dél-Alföld városai, 2012. január 1.

A Vest régióban 2011-ben 42 település viselt városi rangot, közülük 12 megyei jogú városi címmel is rendelkezett. Megyei jogú városi rangja Arad megyében Arad, Krassó-Szörény megyében Resicabánya, Karánsebes, Hunyad megyében Déva, Vajdahunyad, Brád, Szászváros, Petrozsény, Vulkán, Lupény és Temes megyében Lugos és Temesvár városoknak van. A megyei jogú városok

közül Arad és Temesvár népessége nagyobb 100 ezer főnél. A városi lakosság aránya 2008 és 2011 között a Vest régióban nem változott, továbbra is 63%, ami alacsonyabb, mint a Dél-Alföldön. Temes megyében az urbanizáltság mértéke elenyésző mértékben csökkent, de 2011-ben is az átlaghoz közeli (61,4%), Hunyad (77%), Arad (55%) és Krassó-Szörény (56%) megyékben, nem történt változás.

A két régió területén a városhálózat legmagasabb szintű központjai a régióközpontok. Ezt a szerepet Szeged és Temesvár tölti be, vonzáskörzetük átlépi a régiójuk határait. A városhálózat következő szintjét azok a nagyobb városok alkotják – főként a megyeszékhelyek –, amelyek egyben gazdasági és kulturális központok. Ide sorolhatók: Arad, Déva, Lugos, Resicabánya, Petrosény, Vajdahunyad, Békéscsaba, Hódmezővásárhely és Kecskemét. A régióban sok olyan kisebb város is van, amelyek az oktatás és közegészségügy területén ellátják a vonzáskörzetükbe tartozó települések lakosságát is.

A Vest régió városai, 2012. január 1.

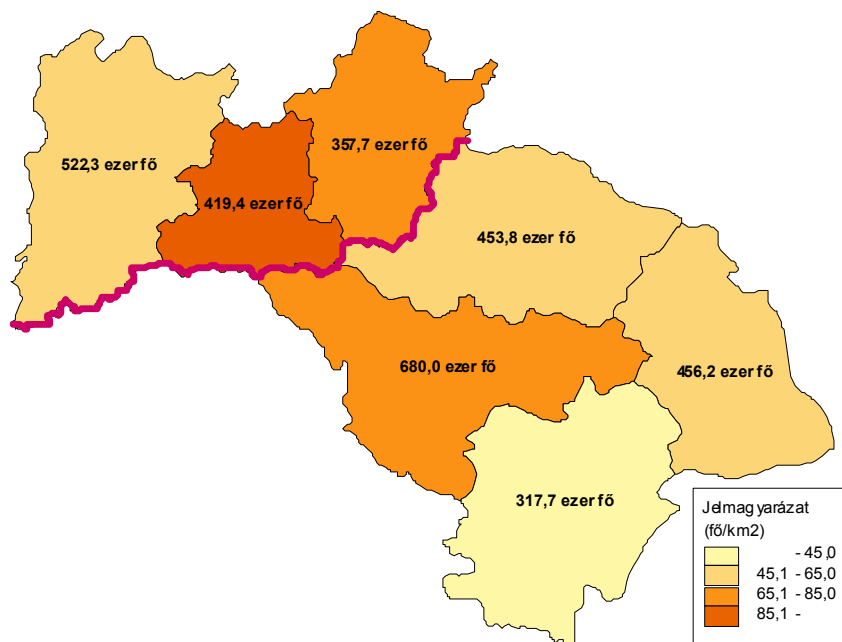

A Vest régióban a kommunákat alkotó falvak lakóinak száma nagyon különböző. Az alföldi falvakban a lakosságszám meghaladja a néhány ezret, a hegységi falvakban azonban, sokszor csak pár százan, vagy még ennél is kevesebben laknak. A falvak és kommunák száma 2008-2011 között nem változott, 1327 falu 281 kommunába tartozik. A kommunák átlagos népességszáma 2008-ban 2572 fő volt, amely 2011-re 2539 főre fogyott, ami kevéssel több mint 1%-os csökkenés. A Dél-Alföldön a városon kívüli településtípusokra az "óriásfalvas" településhálózat jellemző, sok külterületi lakott hellyel. Az országon belül e régióban él a legtöbb külterületi lakos. A Dél-Alföldön 201 közigazgatásilag önálló község van, átlagos népességszámuk az elmúlt három év alatt 1864 főről 1772 főre, mintegy 5%-kal csökkent.

DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

A Dél-Alföld 1,3 millió lakosával Magyarország harmadik legnépesebb térsége, ahol 2012 elején az ország **népességének** 13%-a lakott. Ezzel szemben az 1,9 milliós Vest régió Románia legkisebb lakosságú területe, ahol a román népesség 9%-a élt. A két régiót alkotó hét megye közül a 680 ezer lakosú Temesben laktak a legtöbben, a 318 ezer fős Krassó-Szörényben pedig a legkevesebben.

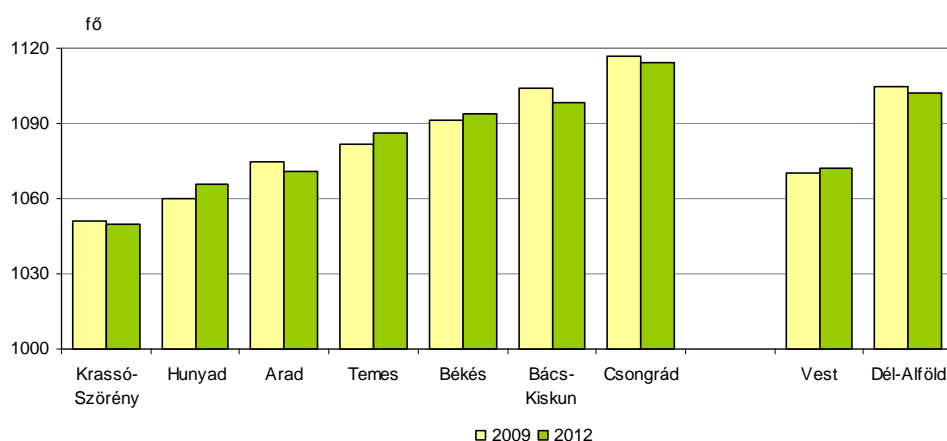
Népesség, népsűrűség, 2012. január 1.

A két régió közül 2012 elején – csakúgy, mint 2009-ben – a Dél-Alföld a sűrűbben lakott: egy négyzetkilométerre átlagosan 71 ember jutott, míg a Vest régióban mindössze 60. A **népsűrűség** a megyéket tekintve az Alföldön fekvő, legkisebb területű Csongrádban a legnagyobb, ahol négyzetkilométerenként 98-an élnek, ugyanakkor a legritkábban lakott, hegyvidéki területekkel is rendelkező, legalacsonyabb népességszámú Krassó-Szörényben szinte harmadannyian, 37-en.

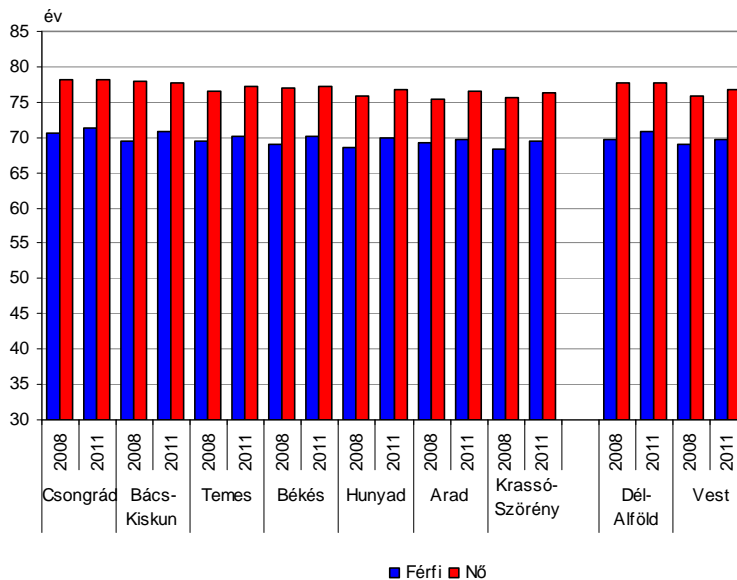
A Dél-Alföldön és a Vest régióban egyaránt több nő él, mint férfi: 2012 januárjában a nők száma a Dél-Alföldön mintegy 63 ezer, a Vest régióban több mint 66 ezer fővel haladta meg a férfiakét. Annak ellenére, hogy 2009 és 2012 között a Dél-Alföldön a **nőtöbblet** valamelyest mérséklődött, miközben a Vest régióban tovább emelkedett, a Dél-Alföldön a nő-férfi arány továbbra is jóval magasabb, mint a Vest régióban: 2012 elején az előbbiben 1000 férfira 1102, az utóbbiban 1072 nő jutott. A különbséget jól tükrözi az is, hogy a romániai térség legelnyöiesedettebb megyéje, Temes alacsonyabb értékkel rendelkezik (1086), mint a Dél-Alföld legkiegyenlítettebb mutatójú megyéje, Békés (1094).

1000 férfira jutó nők száma, január 1.

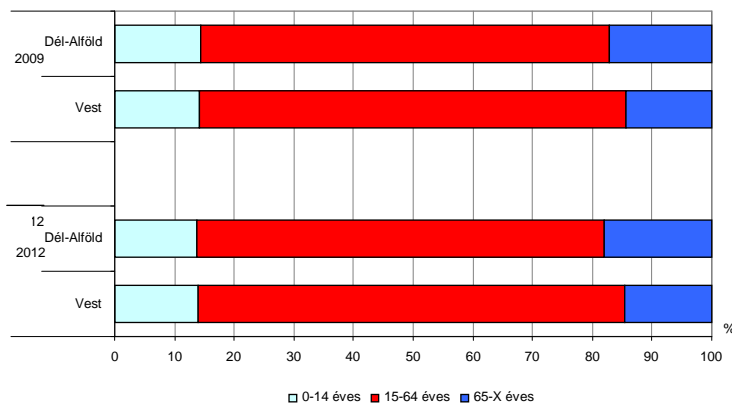
2011-ben – 2008-hoz hasonlóan – a Dél-Alföldön és a Vest régióban egyaránt a nők **életkilátásai** a jobbak, mindkét régióban 7 évvel élnek tovább, mint a férfiak. Mindkét nem esetén a Dél-Alföldön élők életésélyei a jobbak: 2011-ben mind a férfiak, mind a nők 11 hónappal számíthatnak hosszabb élettartamra, mint a Vest régióban élők. A két régió népességének születéskor várható élettartama közötti eltérés a férfiak esetén növekedett, a nők körében pedig szűkült az utóbbi három évben, hiszen 2008-ban a férfiaknál még 8 hónap, a nőknél 1 év 9 hónap volt a különbség. A születéskor várható élettartam a régiókon belül megyénként eltér: 2011-ben a leghosszabb élettartamra a nőknél és a férfiaknál egyaránt a Csongrád megyeiek, a legrövidebbre a Krassó-Szörényben élők számíthatnak.

Születéskor várható átlagos élettartam

2009 és 2012 között a Dél-Alföld és a Vest régió lakossága egyaránt tovább öregedett. **Korösszetétel** szempontjából 2012 elején is a Dél-Alföld helyzete a kedvezőtlenebb, hiszen arányaiban kevesebb 15-64 év közötti és kicsivel több idős ember élt, mint a Vest régióban. 2012 januárjában a középkorosztályba a magyar régió lakosságának 68, ugyanakkor a román népességnek 71%-a, míg a 64 éven felüli korosztályba az előbbinek 18, az utóbbinak pedig 15%-a tartozott. Ugyanakkor a gyermekkorú népesség hányadában nincs érdemi különbség, ugyanis mindkét régióban a lakosság mintegy 14%-a volt 15 év alatti.

Korösszetétel, január 1.

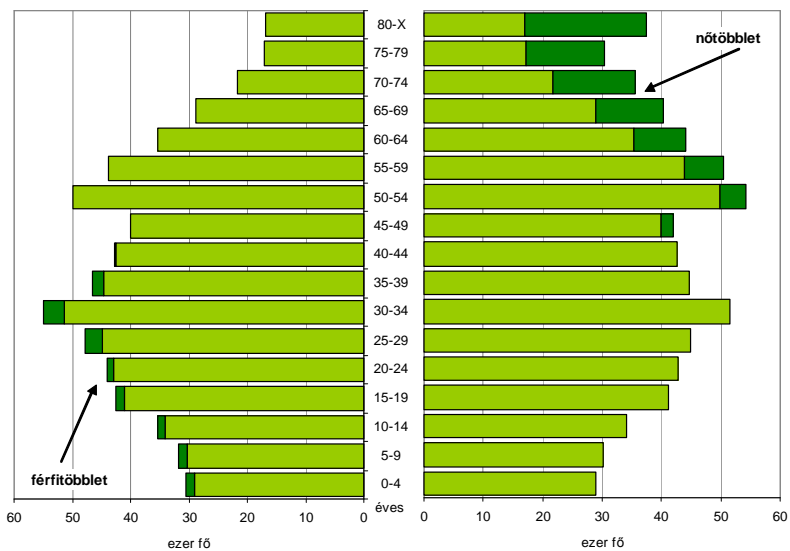

Korfa, 2009. január 1.

Dél-Alföld

Férfi

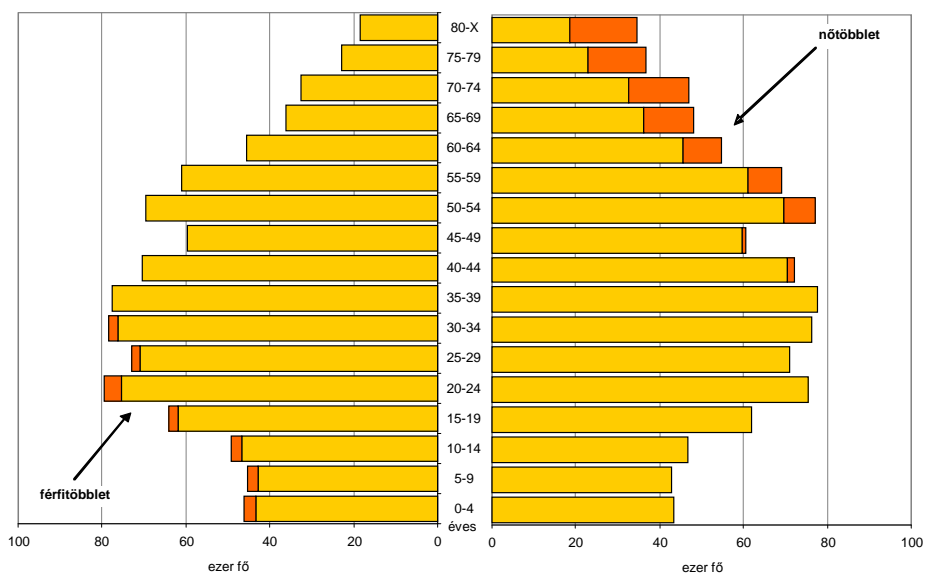
Nő

Vest

Férfi

Nő

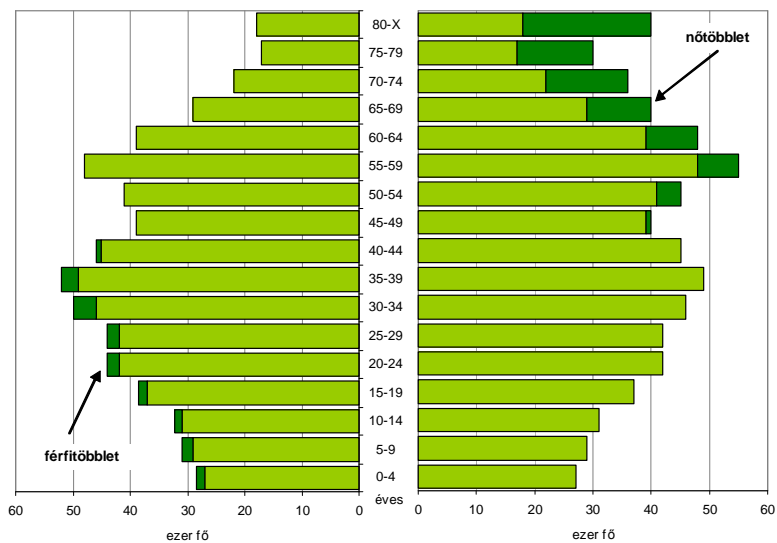

Korfa, 2012. január 1.

Dél-Alföld

Férfi

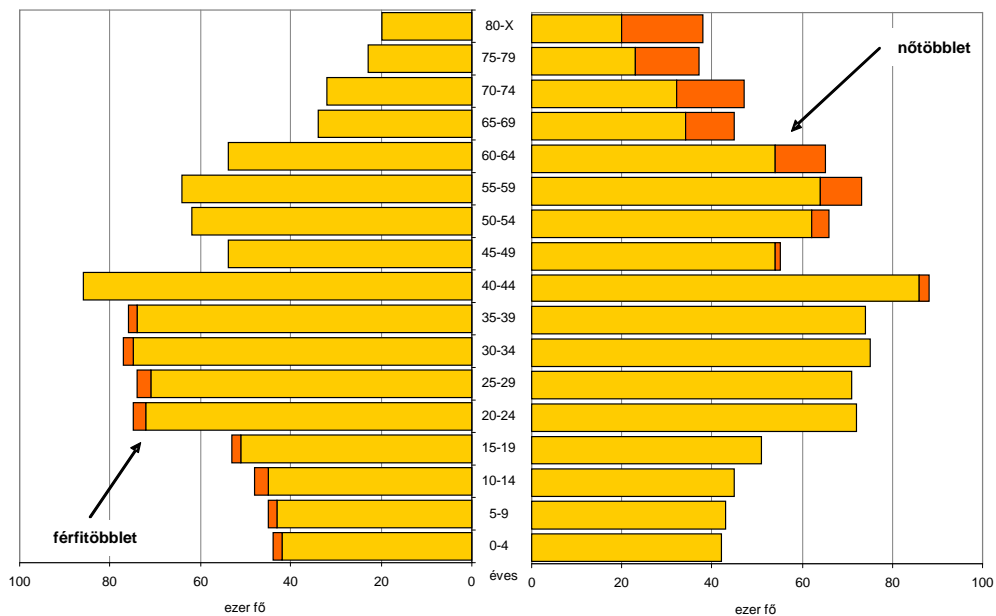
Nő

Vest

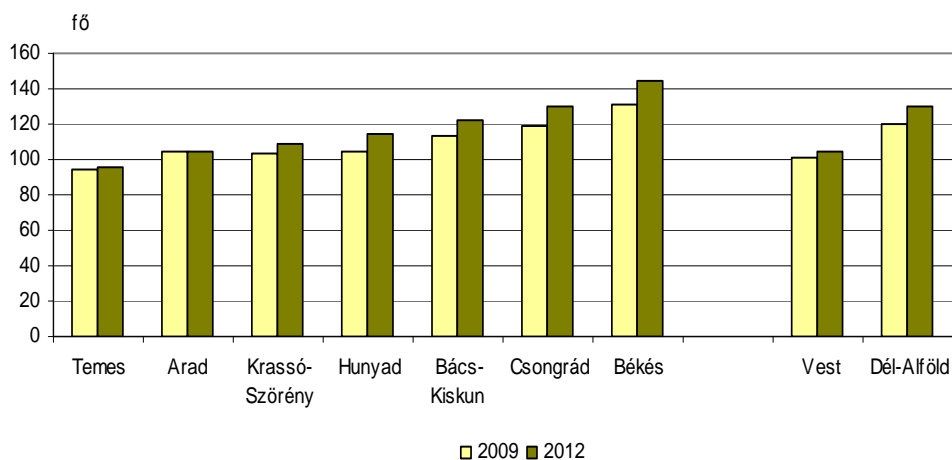
Férfi

Nő

Jelentős az eltérés viszont abban, hogy miközben a gyermekkorúak részaránya a Vest régióban szinte megegyezett, addig a Dél-Alföldön jóval alatta maradt az időskorúakénak. Erre utal az öregedési index is – amely a 64 éven felüli népesség 15 éven aluli népességhez viszonyított arányát fejezi ki –, hiszen 2012 elején a Vest régióban 100 tizenöt éven aluli gyermekre 104 hatvannégy éven felüli jutott, míg a Dél-Alföldön 130.

Öregedési index, január 1.

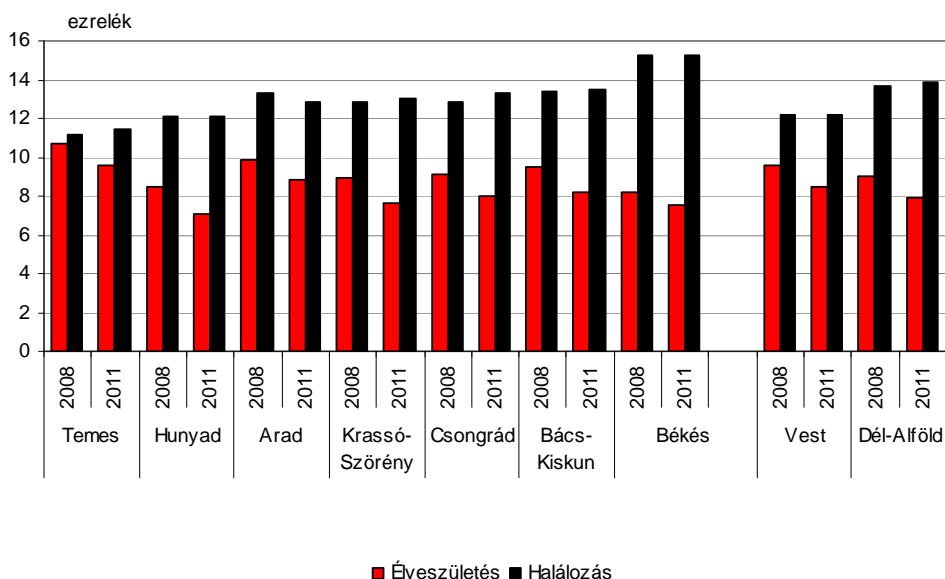

A dél-alföldi népesség idősebb korösszetételét mutatja az is, hogy mind a négy romániai megye öregedési indexe jócskán alatta maradt a magyarországiakénak. 2012 elején – akár csak 2009-ben – a két szélső értéket Temes és Békés megye képviselte, előbbiben 95, utóbbiban másfélszer annyi, 144 idős ember jutott 100 gyermekkorúra.

A **népesség** 2009 év eleje óta mindkét régióban tovább **fogyott**. A három év alatt a Dél-Alföld lakosságának 2, a Vest régió alig egy százalékát veszítette el. A két régióon belül a legkorosabb megyék népessége csökkent a legjobban, így a Dél-Alföldön Békés megyéé, a Vest régióban pedig Hunyadé. 2009 és 2012 között az előbbi népessége közel 4, az utóbbié több mint 2%-kal lett kevesebb. 2009 januárjához képest a hét megye közül egyedül a Temes megyében élők száma növekedett, mégpedig fél százalékkal.

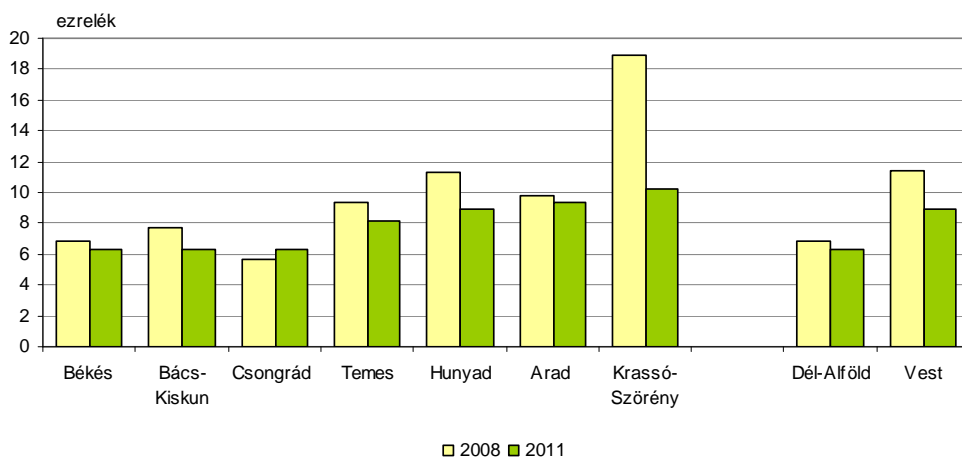
A népesség alakulását a **természetes népmozgalom** (az élveszületések és a halálozások), valamint a **vándorlás** (a belföldi és a nemzetközi) befolyásolja. 2008 és 2011 között mind a magyarországi, mind a romániai régióban csökkent az élveszületések száma, a halálozásoké pedig lényegében stagnált. 2011-ben – 2008-hoz hasonlóan – a Dél-Alföld népmozgalmi mutatói kedvezőtlenebbül alakultak, mint a Vest régióé, hiszen a magyar oldalon ezer lakosra kevesebb élveszületés, viszont több halálozás jutott. Így 2011-ben a két mutató különbözeteként a Dél-Alföld népessége ezer lakosonként 6 fővel, a Vest régióé közel 4-gyel fogyott. E folyamatot a magyar régióban a vándorlás tovább erősítette (-1,0 fő/1000 lakos), míg a román térségben részben ellensúlyozta (0,4 fő/1000 lakos).

Élveszületés, halálozás 1000 lakosra

A természetes fogyás nagysága 2008-hoz képest mind a hét megyében növekedett. Mértékében továbbra is nagy szerepe van a népesség kor szerinti összetételének, mivel 2011-ben is a legidősebb népességgel rendelkező Békés megye természetes fogyása a legnagyobb (-7,8 fő/1000 lakos), ugyanakkor a legfiatalabb Temesé a legkisebb (-1,8 fő/1000 lakos). A vándorlás a természetes fogyást a hét megye közül négyben – Békésben, Hunyadban, Krassó-Szörényben, illetve Csongrádban – tovább fokozta, háromban – Aradban, Temesben és Bács-Kiskunban – pedig valamelyest vagy teljes egészében mérsékelte.

Ezer élveszületésre jutó csecsemőhalálozás

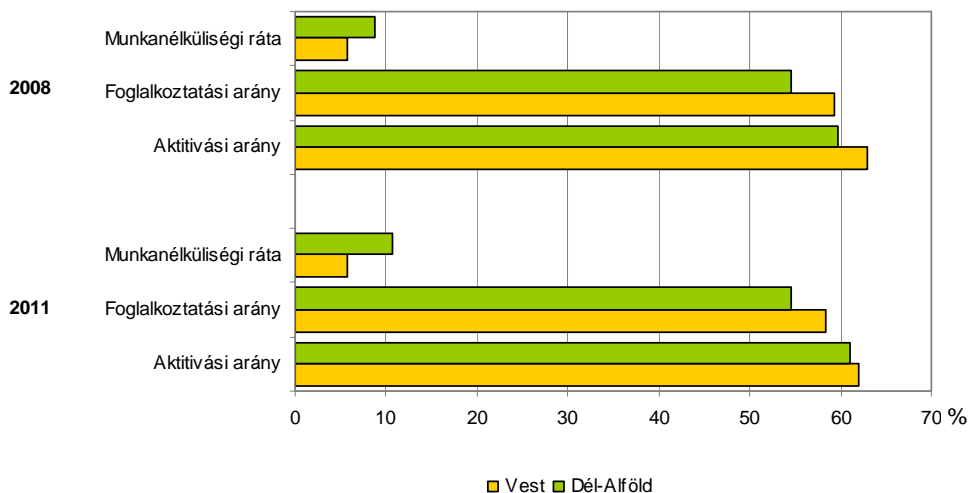
A **csecsemőhalandóság** alakulása kiemelt jelentőséggel bír, hiszen érzékeny mutatója a társadalom fejlettségének és az egészségügyi állapotnak. 2008 és 2011 között az egy éven aluli meghaltak száma a Dél-Alföldön nyolctizedére, a Vest régióban héttizedére mérséklődött. Így 2011-ben a Dél-Alföldön 65, a Vest régióban 144 egy éven aluli kisgyermek veszítette életét. A két terület fajlagos mutatója jelentősen eltér: 2011-ben a magyar régióban ezer élveszületésre valamivel több mint 6, a romániai térségben közel 9 csecsemőhalálozás jutott. A megyék közül – annak ellenére, hogy 2008-hoz képest a legjelentősebb javulás itt következett be – a legrosszabb mutatóval továbbra is Krassó-Szörény rendelkezett, ahol ezer újszülött közül 10-nél több halt meg egyéves születésnapja előtt. Ezzel szemben a legalacsonyabb értékkel bíró három dél-alföldi megyében mintegy 6.

GAZDASÁGI AKTIVITÁS, FOGLALKOZTATOTTSÁG

A Vest régió továbbra is őrzi Dél-Alföldnél kedvezőbb munkaerő-piaci pozícióját. A munkaerő-felmérés 15-64 éves népességre vonatkozó adatai alapján a foglalkoztatottak száma ugyan közel azonos mértékben mérséklődött a két térségben 2008-2011 között, ám míg a Vest régióban a munkanélküliek száma is csökkent, addig a Dél-Alföldön 22%-kal emelkedett.

Az előzőekből adódóan 2011-ben a Dél-Alföldet a Vest régióénál továbbra is alacsonyabb foglalkoztatottsági szint és lényegesen magasabb munkanélküliség jellemezte. Előbbiben a népesség 54,5%-a volt foglalkoztatott, míg utóbbiban több mint 58%-a, a Dél-Alföld 11%-ot közelítő munkanélküliségi rátájával szemben pedig a romániai térség kevesebb mint 6%-os értéke állt. Az aktivitási arány a Vest régióban 63-ról 62%-ra mérséklődött az elmúlt három évben, ennek ellenére 2011-ben még mindig magasabb volt mint a Dél-Alföldön, ahol a 15-64 éves népesség 61%-a tartozott a gazdaságilag aktívak csoportjába.

A gazdasági aktivitás főbb mutatói*

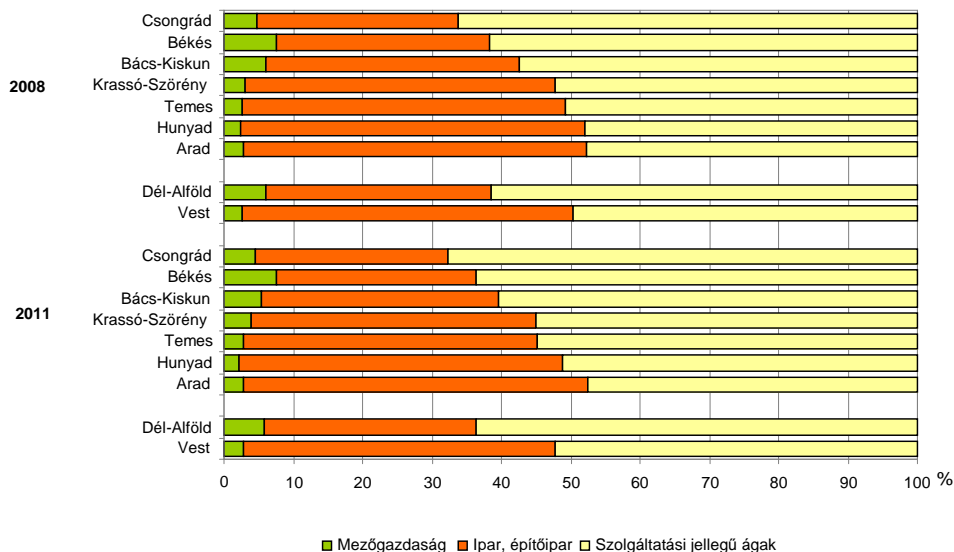

* Munkaerő-felmérés adata, 15-64 éves népességre.

2008-2011 között az alkalmazottként dolgozók száma mindkét régióban csökkent, létszámuk 2011-ben a Vest régióban a 465, a Dél-Alföldön a 351 ezer főt közelítette.

Nem jelentős mértékben, de az elmúlt három évben is folytatódott az alkalmazásban állók gazdasági ágak szerinti struktúrájának szolgáltatási szektor felé történő eltolódása. 2008-hoz hasonlóan a legtöbb alkalmazottat 2011-ben is a szolgáltatási jellegű ágak foglalkoztatták mindkét régióban, arányaiban azonban változatlanul lényeges eltérés mutatkozott a két térség között. Míg a Dél-Alföldön a szolgáltatási szférában foglalkoztatottak aránya már közel 64%-os volt, addig a Vest régióban még mindig alig haladta meg az 52%-ot. Még markánsabb a különbség megyei szinten, ahol a két szélsőértéket Csongrád, illetve Arad megye képviselte, 68, illetve 48%-kal. Az előzőekkel összefüggésben az ipar, építőipar együttes súlya a Vest régióban még mindig közel akkora volt, mint a szolgáltatási szféráé, míg a Dél-Alföldön e két gazdasági ág lényegesen alacsonyabb arányt képviselt. Itt a legmagasabb értékkel rendelkező Bács-Kiskun megyében is csak alig több mint egyharmad volt az ipari, építőipari alkalmazottak hányada, szemben a romániai Arad megye 50%-ot közelítő értékével.

Az alkalmazásban állók megoszlása összevont nemzetgazdasági ágak szerint

Az alkalmazotti viszony az agrárszférában kevésbé jellemző, mint a többi gazdasági ágban. Így, bár mind a Dél-Alföld, mind a Vest régió jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, az e területen alkalmazottak aránya mindkét térségben alacsonynak mondható: 2008-hoz hasonlóan 2011-ben is a Dél-Alföldön volt magasabb, közel 6%, míg a Vest régióban a 3%-ot sem érte el. A megyék között már valamivel nagyobb az eltérés, a román oldalon 2-4, a dél-alföldi megyékben 5-8% körül alakult az e gazdasági ágban alkalmazottak hányada.

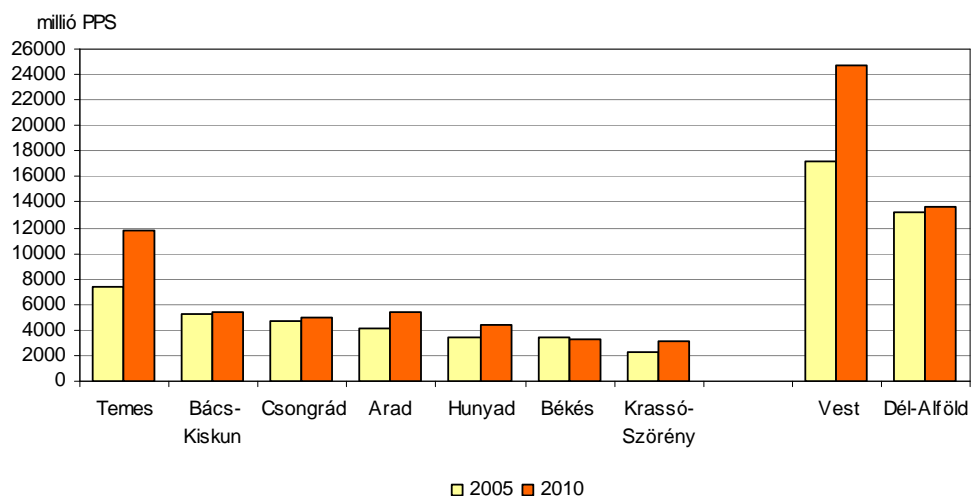

BRUTTÓ HAZAI TERMÉK (GDP)

A gazdasági fejlettséget komplex módon kifejező **bruttó hazai termék (GDP)** nagysága 2010-ben a Dél-Alföldön piaci beszerzési áron megközelítette a 8,3 milliárd, a Vest régióban a 12,6 milliárd eurót. A két régió országa GDP-jének 8,6%-át, valamint 10,1%-át tette ki. 2005 és 2010 között különösen a Vest régió teljesítménye kiemelkedő, ez idő alatt csaknem másfélszeres vásárlóerő paritáson mért növekedést könyvelhetett el. 2010-ben az egy főre jutó GDP vásárlóerő paritáson jegyzett értéke alapján az Európai Unió 268 régiójának rangsorában a Vest régió a 245. helyen, míg a Dél-Alföld a 254. helyen állt.

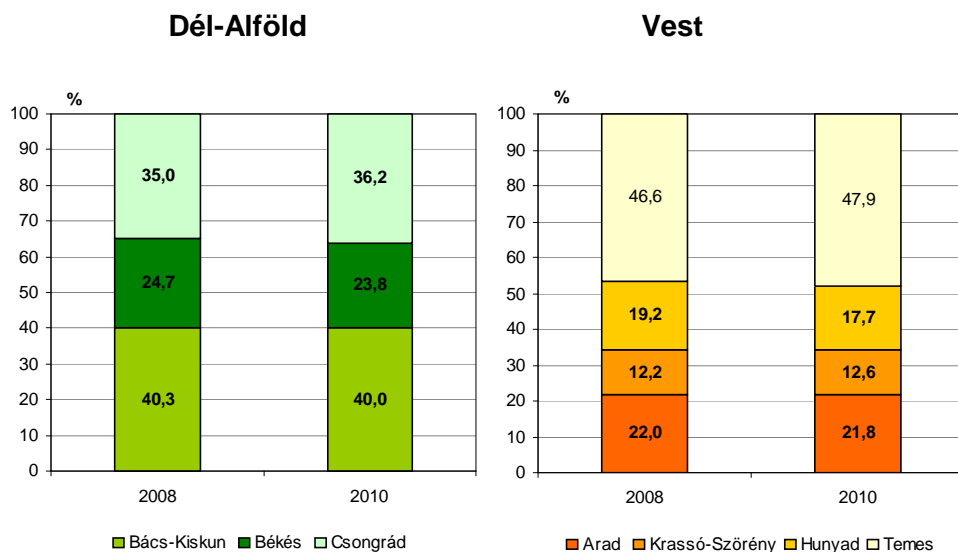
A bruttó hazai termék (GDP) alakulása vásárlóerő paritáson

Forrás: Eurostat

Régiójának össztermékéhez a magyar megyék közül Bács-Kiskun járult hozzá a legnagyobb arányban, 40%-os részesedésétől alig maradt el Csongrád megyéé, míg továbbra is Békésé a legkisebb részarány. A Vest régiót alkotó négy megye közül Temes megye szerepe egészen kimagasló, az itt előállított 6 milliárd euró alig kevesebb, mint a másik három megye teljesítménye együttesen.

A megyék részesedése régiójuk bruttó hazai termékéből

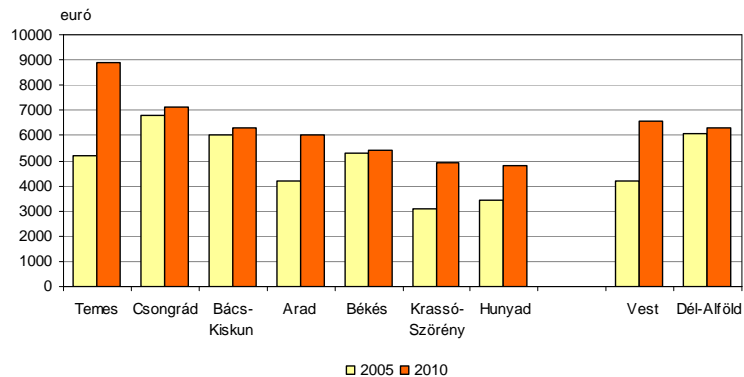

Forrás: Eurostat

Az egyes térségek eltérő nagyságából adódó különbségek kiszűrésére alkalmazott egy lakosra jutó GDP szerint a vizsgált két régió gazdasági teljesítménye között mindössze 300 euró a különbség: a Dél-Alföld 6300 euró/fő értékével szemben a Vest régió 6600 euró/fő értéke áll. Ezekkel a mutatókkal a Vest régió Románia második, a Dél-Alföld Magyarország ötödik legfejlettebb régiója. További különbség, hogy a Vest régió gazdasági fejlődése felzárkózó irányú, míg a Dél-Alföld fokozatosan leszakadó pályán foglal helyet. 2005 és 2010 között az egy lakosra jutó GDP a Vest régióban több mint másfélszeresére emelkedett, míg a Dél-Alföldön gyakorlatilag stagnált.

A régiókon belül a megyék szintjén a fajlagos GDP nagyságai között már nagyobbak a különbségek. A vizsgált magyar-román térség hét megyéje közül a gazdaságilag legerősebb egyértelműen Temes, a leggyengébb pedig Hunyad, a két szélső értéket képviselő román megye mutatója 2010-ben több mint 4 ezer euróval tért el egymástól. A Dél-Alföldet alkotó megyék gazdasági teljesítménye kiegyenlítettebb, mint a Vest régióban lévőké. A magyar régió legelmaradottabb megyéje Békés, a legfejlettebb pedig Csongrád, a kettő között 2010-ben lakosonként csupán 1700 euró volt a különbség.

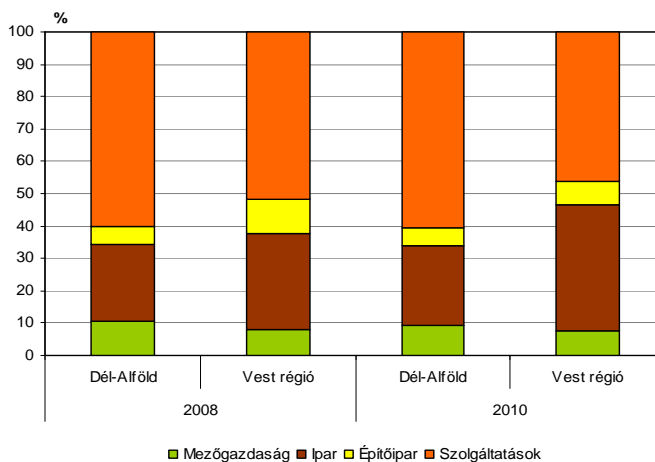
Egy lakosra jutó GDP

Forrás: Eurostat

A **bruttó hozzáadott érték** jelentős hányadát – 2010-ben a Dél-Alföldön 61%-át, a Vest régióban 46%-át – a szolgáltatáshoz tartozó gazdasági ágak együttese teszi ki. Az egyes termelő ágak közül a romániai régió gazdaságában a dél-alföldinél nagyobb súlyt képvisel az ipar és az építőipar, míg a magyar régióban a mezőgazdaság részaránya a nagyobb. Míg a Dél-Alföldön a hozzáadott érték megoszlásában három év alatt alig észlelhető elmozdulás, addig a Vest régióban a mezőgazdaság súlya az ipar javára csökkent.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak főbb csoportjai szerint

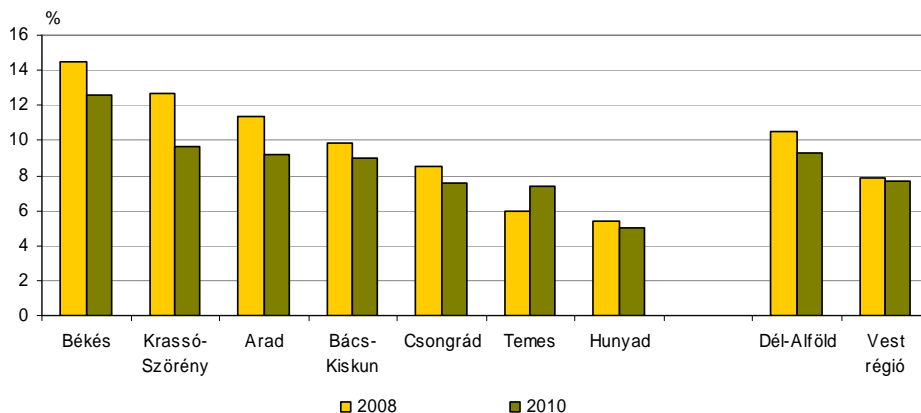
Forrás: Eurostat

A hét megye közül a mezőgazdaság Békés, az ipar Arad és Temes, az építőipar Krassó-Szörény a szolgáltatás pedig Békés és Csongrád megyében képvisel legnagyobb részarányt.

MEZŐGAZDASÁG

A mezőgazdaság mind a két régió gazdaságában jelentős súlyt képvisel, azonban az egyes megyék mezőgazdasági termelése, domborzati adottságaik miatt, számottevő különbséget mutat. A magyar megyék mezőgazdaságának teljesítménye kiegyenlítettebb, mint a Vest régióban, ahol Hunyad és Krassó-Szörény nagy részét hegységek borítják, emiatt Temes és Arad megyék mezőgazdasági tevékenysége a jelentősebb. Az ágazat nemzetgazdaságban betöltött szerepét a bruttó hozzáadott értékhez történő hozzájárulása mutatja a legjobban. Az utóbbi évek jelentős változásai a magyar régió mezőgazdaságát – az országoshoz hasonlóan – kedvezőtlenül érintették, emiatt az ágazatra jellemző mutatók rosszabbodtak, de mindezek ellenére a Dél-Alföld megtartotta kiemelkedő szerepét Magyarország mezőgazdasági termékeinek előállításában. A 2010-es adatok szerint a régió mezőgazdasága az ágazat bruttó hozzáadott értékének 22,7, a saját régiója nemzetgazdasági értékének a 9,3%-át adta; az előbbi 0,6, az utóbbi 1,2 százalékponttal kisebb a 2008. évinél. A Vest régióban a mezőgazdaság aránya a régió bruttó hozzáadott értékéhez képest a 2008. évi 7,9%-kal szemben 7,6%-ra mérséklődött; az ágazat bruttó hozzáadott értékéhez való hozzájárulása, a 12,1% viszont 1,7%-kal volt nagyobb a három évvel korábbinál.

A mezőgazdaság hozzájárulása a bruttó hozzáadott értékhez*

* Az arányokat az Euróban megadott alapadatokból számítottuk.

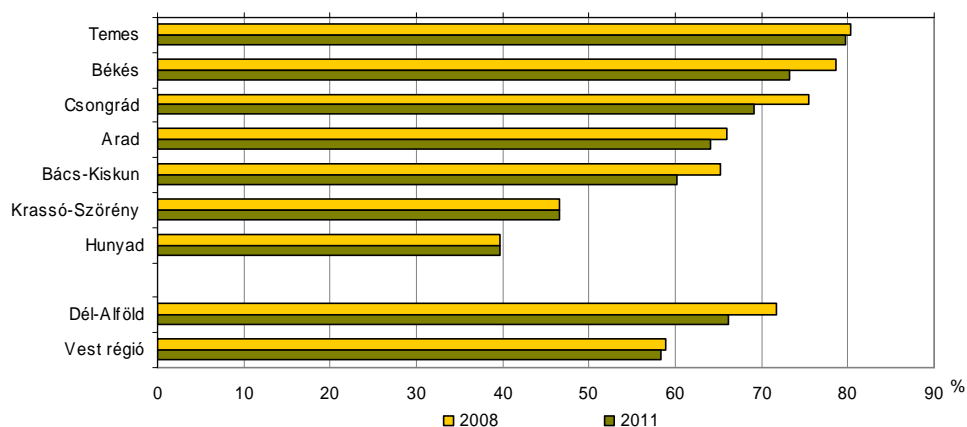
A mezőgazdaság részesedése a régió bruttó hozzáadott értékén belül megyénként jelentős szóródást mutatott: a Dél-Alföldön Békés megye (12,6%), a

Vest régióban pedig Krassó-Szörény mezőgazdaságának aránya (9,7%) volt a legnagyobb; a 2008. évihez képest az arányok is az előbbi két megyében mérséklődtek leginkább.

A 2011. évi időjárás nem kedvezett a magyar mezőgazdaság termelésének, a hosszan tartó aszály nemcsak a növénytermesztésben, hanem az állattartásban is éreztette hatását. Emiatt az ágazatra jellemző mutatók értéke, az országoshoz hasonlóan, a Dél-Alföldön is elmaradt az előző éveketől.

2008 és 2011 között a **mezőgazdasági terület nagysága és aránya** mind a két régióban csökkent, azonban továbbra is a Dél-Alföldön volt a magasabb (66%), országos átlag feletti; a Vest régióé (58%) viszont elmaradt a románaitól. A régiókon belül a mezőgazdasági terület összes földterülethez viszonyított aránya Temes megyében volt a legnagyobb, 80%, Hunyad megyében a legkisebb, alig 40%. A Dél-alföld mezőgazdasági területe 7,6%-kal csökkenve 2011-ben közel 1215 ezer hektár volt, ennek 42%-át Bács-Kiskun, 34%-át Békés és 24%-át Csongrád megyében használták. A Vest régió 1868 ezer hektáros mezőgazdasági területének 27%-át Arad, 21%-át Krassó-Szörény, 15%-át Hunyad és 37%-át Temes megyében művelték.

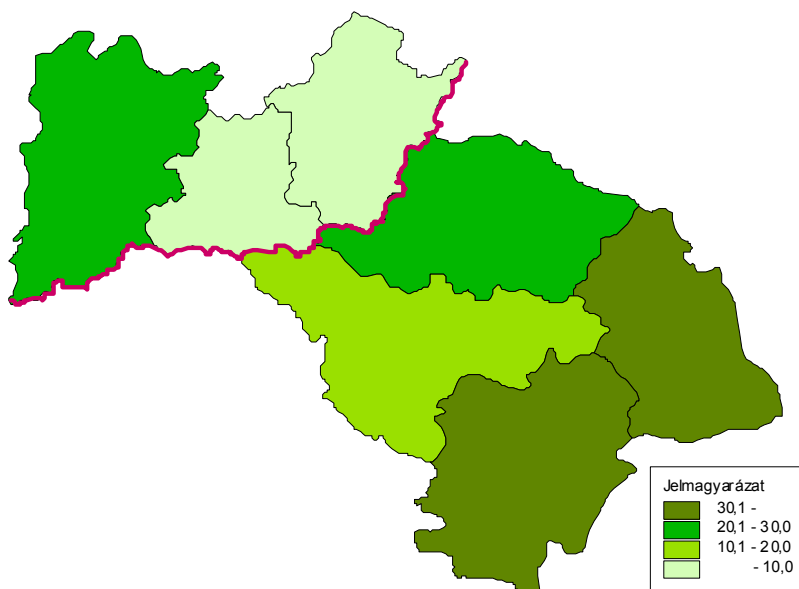
A mezőgazdasági terület aránya az összes földterületből

A régiók termőterületén belül a második legnagyobb arányt az **erdőterület** adta. Az erdősültség – a régiók területéhez viszonyított erdőterület – a Dél-Alföldön (13%) még a négytizedét sem érte el a Vest régióénak (35%). Az

erdősültség Hunyad és Krassó-Szörény megyében volt a legnagyobb. A Dél-Alföld 238 ezer hektáros erdőterületének 73%-a Bács-Kiskun, 11%-a Békés és 16%-a Csongrád megyében volt. Az erdősültség a Vest régióban kiegyenlítettebb, mint a magyar régióban; a 1106 ezer hektár erdőterület legnagyobb hányada, 37%-a Krassó-Szörény megyében volt, a fennmaradó arányokon Arad megye 20, Hunyad megye 33 és Temes megye 10%-kal osztozott. Az erdőterület nagysága 2008-hoz képest mind a két régióban növekedett, a kisebb erdőterülettel rendelkező Dél-Alföldön kissé jobban.

Dél-Alföld és Vest régió megyéinek erdősültsége, 2011

A földhasználat művelési ágak szerinti megoszlásában az utóbbi három évben nem következett be lényeges változás. A mezőgazdasági terület túlnyomó része továbbra is **szántó**, aránya a dél-alföldi megyékben az országosnál magasabb, 83%-os. A három magyar megye adottságai között jelentős különbségek húzódnak meg. Amíg Békés megyében használják az ország legjobb minőségű szántóit, amelyek helyenként a 40 aranykoronás értéket is meghaladják, addig a kunsági homokhátak kevésbé alkalmasak a szántóföldi növénytermesztésre. Ezt kihasználva a szántóterület aránya Békésben országosan is a legmagasabb (92%). A Vest régióban a mezőgazdasági terület 58%-át használják szántóként, aránya kisebb az országosnál. A román régió

megyei közül – a főként sík területtel rendelkező – Temes megyében a legnagyobb a szántó aránya, 77%-os; Hunyad megyében viszont – ahol a domborzat nagy részét hegyek teszik ki – a legkisebb, 28%.

A mezőgazdasági terület nagysága, megoszlása főbb művelési ágak szerint, 2011

Megye/régió	Mezőgazdasági terület, ezer hektár	Ebből:			
		szántó	gyümölcsös	szőlő	gyep
		területek aránya, %			
Bács-Kiskun	507,6	73,4	1,8	4,4	20,5
Békés	412,5	92,3	0,3	0,0	7,5
Csongrád	294,7	87,9	1,5	0,8	9,9
Dél-Alföld	1 214,8	83,3	1,2	2,0	13,5
Arad	497,6	70,2	1,0	0,8	28,1
Krassó-Szörény	396,9	32,7	2,7	0,2	64,4
Hunyad	280,9	28,2	0,3	0,0	71,5
Temes	693,0	76,6	1,2	0,6	21,6
Vest régió	1 868,4	58,3	1,3	0,4	39,9

A **szőlő és gyümölcsültetvények** mind a két régióban néhány százalékát adták a mezőgazdasági területnek. A régiók mezőgazdasági termelése szempontjából kisebb jelentőséggel bír e két művelési ág, azonban Bács-Kiskun és Csongrád megyékben országos jelentőségű az őszibarack és a nektarin termesztése. 2011-ben a Dél-Alföldön termelt Magyarország őszibarack és nektarin termésének kissé több mint fele. 2011-ben a Vest régió biztosította Románia gyümölcsstermelésének közel tizedét, melyen belül főként Krassó-Szörény és Temes megye hozzájárulása a jelentősebb. A román régióban is jelentős az őszibarack termesztése, Románia őszibarack termésének mintegy 20%-át e régió biztosította. A szőlőtermesztés hagyományai mind a két régióban jelentősek. 2011-ben Magyarország szőlőterületének közel 30%-a Dél-Alföldön terült el, amiből Bács-Kiskun megye 90%-ban részesedett. Az ország szőlőtermésének 27%-a a Dél-Alföldről került ki. Az országoshoz hasonlóan a termőalapok meghatározó része, 95%-nál nagyobb hányada borszőlő volt, a csemegeszőlő előfordulása elenyésző. Szőlőtermesztéssel a Vest régióban Arad, Krassó-Szörény és Temes megyében foglalkoztak. A megtermelt szőlő mennyiségnek több mint fele Temes megyéből került ki, ahol az országosnál 10%-kal nagyobb termésátlagot értek el. A szőlőtermesztés és borkészítés

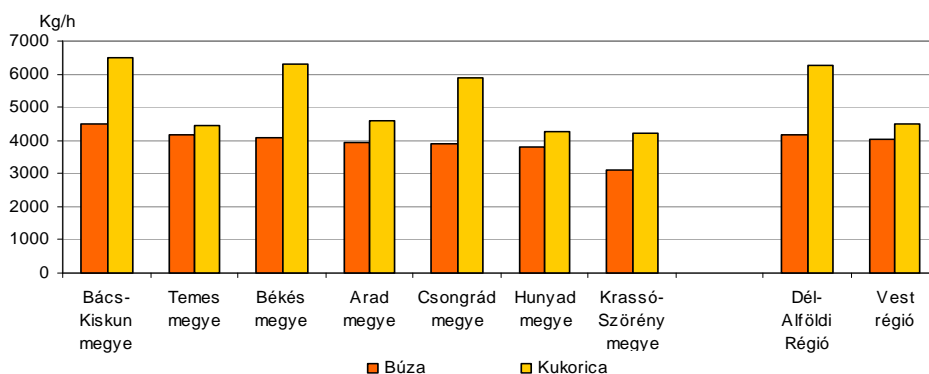

Bács-Kiskun, Csongrád, valamint Temes és Arad megyékben jelentős. A magyar régióban helyezkedik el a Hajós-Bajai, a Csongrádi és a Kunsági Borvidék, ahonnan egyre jobb minőségű homoki borok kerülnek az asztalra. A Vest régióban Arad-Hegyalja és Temes megye lapos, dombos vidékein Ménes, Rékás és Buziás nevezetes pincészeteiről és kiváló minőségű borairól.

Jelentős különbség van a két régió **gyepterülete** és aránya között. A domborzati és az éghajlati adottságok miatt a Vest régióban jelentős a gyepgazdálkodás, emiatt a gyepterületének az aránya háromszorosa a Dél-Alföldének. A magyar régióban a gyepterület a mezőgazdaságilag hasznosítható területnek mindössze 14%-át, a romániaiában közel négytizedét tette ki. A Vest régió 746 ezer hektáros gyepterületének harmadával Krassó-Szörény megye rendelkezett, a Dél-Alföldön levő, 164 ezer hektárt kitevő gyepterület mintegy kétharmada Bács-Kiskun megyében volt.

A szántóföldi vetésszerkezetben 2011-ben is a *gabonafélék* részaránya a meghatározó, vetésterülete a magyar régióban mérséklődött, a román régióban viszont emelkedett. Mind a két térségben a szántó 58%-án termesztettek gabonaféléket. A Dél-Alföldön 587 ezer hektárról, a 2008. évinél 15%-kal kisebb területről, 21%-kal kevesebb gabonát takarítottak be. A régió belül legkevésbé Bács-Kiskun megyében (16%), legjobban viszont Csongrád megyében (32%) csökkentek a gabonahozamok. A Vest régióban a három évvel korábbinál 9,5%-kal nagyobb területen, 634 ezer hektáron termelt gabona; mennyisége számottevően, 34%-kal növekedett. A román régió gabonaterületének kissé több mint fele Temes megyében, 36%-a Arad megyében volt, így a másik két megye súlya a gabonatermesztésben az előbbi kettőnél lényegesen kisebb.

A búza és a kukorica termésátlag, 2011

Az utóbbi években is, a két régióban a **búza** és a **kukorica** volt a gabonafélék két legfontosabb növénye, együttes termőterületük a Dél-Alföldön 79, a Vest régióban 87%-át adta a gabonafélékének. A 2008. évihez

képest a magyar régióban a két növény területe és termésátlaga egyaránt csökkent, a Vest régióban viszont búzát kisebb, kukoricát nagyobb területen takarították be, a termésátlagok viszont jelentősen meghaladták a három évvel korábit. 2011-ben a magyar régióban aratták le az ország búzatermésének 22, kukorica mennyiségének 20%-át; a román régióban a búza termésmennyisége 12, a kukoricáé 13%-át adta a Romániában megtermelt mennyiségnek. Az **árpatermesztés** a magyar régióban nagyobb súlyú, mint a romániaiában, a termésátlagok viszont mind a két régióban elmaradtak a 2008. évitől.

Burgonyát a régiókban a 2008. évinél kisebb területen vetettek, a hozamok viszont mindenhol meghaladták a három évvel korábit. A burgonya területe a Dél-Alföldön a szántó 0,8, a Vest régióban 2,4%-át foglalta el; vetésterülete a megyék közül Temes megyében volt a legnagyobb, Békés megyében a legkisebb. A burgonya átlagos hozama a magyar megyékben jóval nagyobb volt, mint a román megyéké; régiós szinten a magyar gazdaságok kisebb területen a román gazdaságok átlagtermésének közel kétszeresét takarították be.

A fontosabb növények termésátlaga, 2011

Megye/régió	Búza	Árpa	Kuko- rica	Búza	Árpa	Kuko- rica
	Kg/ha			%, 2008=100,0		
Bács-Kiskun	4 500	4 020	6 470	94,1	88,9	98,8
Békés	4 100	3 640	6 310	82,5	77,8	95,8
Csongrád	3 900	3 210	5 870	77,8	68,9	98,2
Dél-Alföld	4 180	3 700	6 280	85,0	80,4	97,5
Arad	3 921	3 421	4 585	115,2	80,3	119,1
Krassó- Szörény	3 107	2 690	4 235	107,0	92,9	154,3
Hunyad	3 782	2 692	4 271	127,0	81,2	110,6
Temes	4 181	3 530	4 471	117,8	111,7	126,0
Vest régió	4 032	3 424	4 480	117,3	99,3	124,8

A szántóföldi **zöldségtermesztés** szerepe a magyar régióban a költségek jelentős emelkedése, és az egész éven át friss árut biztosító import felfutása nyomán veszített szerepéből, de emellett a konyhakerti termeléssel is egyre többen hagynak fel. 2011-ben szántóföldi zöldségtermesztést a két régióban közel azonos nagyságú – 2008. évinél azonban kisebb – területen, a szántóterület mintegy 3%-án folytattak. Legnagyobb zöldségtermelő területtel Csongrád és Arad

megye rendelkezett. A zöldségfélék közül vöröshagymából, fokhagymából, sárgarépbából, petrezselyemből, paradicsomból és fűszerpaprikából az ország régiói közül a legnagyobb termőterülettel a Dél-Alföld rendelkezett, a termésmennyiségnek is zöme a régió gazdaságaiból került ki. A Vest régióban vöröshagymát és fokhagymát az országos vetésterület 11 illetve 12%-án termesztettek, a megtermelt mennyiségből a régió a vetésterülettel hasonló arányban részesedett. A gyökeres zöldségfélék romániai vetésterületének 15%-a a Vest régióban volt, az országos termés 14%-a a régió gazdaságaiban termett.

Az Európai Unió termelést szabályozó kvótája leginkább a magyar régió **cukorrépa** termesztését befolyásolta, ebből adódóan mérséklődött a termelés. Cukorrépát 2011-ben a Dél-Alföld szántóin alig 2 ezer hektáron termesztettek; a megtermelt mennyiség 13%-a volt az országosnak. A Vest régióban a szántóterület mindössze 0,1%-án, 790 hektáron termesztették a növényt, betakarított területe és termésmennyisége is növekedett. A cukorrépa termésátlaga a magyar régióban kissé elmaradt a 2008. évitől, a Vest régióban viszont 31%-kal meghaladta azt. Cukorrépát 2011-ben Békés és Krassó-Szörény megyében nem termesztettek, és Hunyad megyében is csak igen kis területen.

Az **ipari növények** szerepe mind a két régióban emelkedett, a vetésszerkezetből egyre nagyobb részt birtokolnak. A területi növekedéssel azonban nem minden esetben járt együtt a termésmennyiség bővülése és a termésátlag javulása. Az olajos magvak közül mind a két régióban a napraforgó és a repcemag a nagyobb jelentőségű, vetésterületi arányuk a Dél-Alföldön több mint kétszerese, illetve másfélszerese a Vest régióénak. A **napraforgó** betakarított területe a Dél-Alföldön a három évvel korábbihoz képest 2,3, termésmennyisége 10%-kal csökkent. Napraforgót 2011-ben a Dél-Alföldön 128 ezer hektáron termesztettek, termőterülete és termésmennyisége egyaránt az országosnak a 22%-át biztosította. A Vest régióban 53 ezer hektárt foglalt el a napraforgó területe, a termőterület kismértékben csökkent, a termésmennyiség viszont 20%-kal nagyobb volt a 2008. évinél. Ezt a növényt a két régió valamennyi megyéjében termesztették, igaz jelentős különbséggel; a legnagyobb arányban, Békésben (17%), a legkisebb súllyal Hunyad megyében, ahol a termőterülete 2011-ben mindössze 0,4 százalékot tett ki.

Az elmúlt három évben, a szántóföldi növénytermesztésben, a két régióban egyaránt dinamikusabban növekedett a **repcemag** termesztése. A növény termőterülete a Dél-Alföldön 16%-kal, a Vest régióban több mint két és félszeresére növekedett, termésmennyisége a román régióban nőtt dinamikusabban, közel négyszeresére. A repcetermesztés eredményességét mutatja, hogy 2008 és 2011 között a román régióban nagyobb mértékben nőtt a betakarított termés mennyisége, mint a vetésterülete. Ez a fajlagos hozam

emelkedésének köszönhető, amelyet főként a fajtanemesítés és az agrotechnikai színvonal javulása alapozott meg. A magyar régióban a repceterület kissé nagyobb mértékben növekedett, mint a termésmennyiség. A magyar régió repcetermésének legnagyobb részét, 41%-át Bács-Kiskun, a román régió termésmennyiségének 62%-át Temes megyében takarították be.

Fontosabb ipari növények és takarmánynövények területének aránya, 2011

Területi egység	Szántó területe, ezer hektár	Napraforgó	Repce-mag	Cukorrépa	Silókukorica	Lucerna
Bács-Kiskun	372,4	10,9	4,1	0,4	1,3	4,3
Békés	380,6	17,0	4,0	-	1,5	3,1
Csongrád	258,9	8,9	3,7	0,2	2,0	4,0
Dél-Alföld	1 011,8	12,7	4,0	0,2	1,5	3,7
Arad	349,1	6,1	2,7	0,2	0,4	2,0
Krassó-Szörény	129,6	1,0	..	-	0,3	5,2
Hunyad	79,2	0,4	0,3	0,0	0,3	5,7
Temes	530,8	5,6	3,0	..	0,3	2,2
Vest régió	1 088,8	4,8	2,4	0,1	0,3	2,7

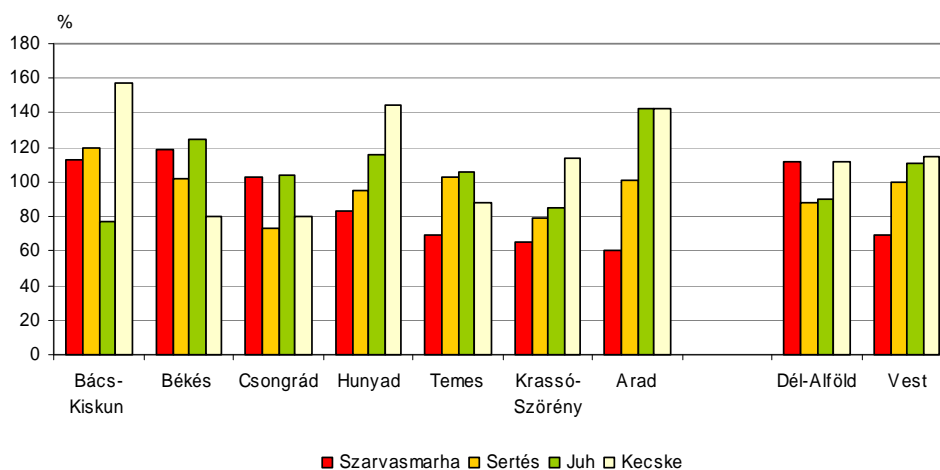
A tömegtakarmányt biztosító **silókukorica** és **lucerna** betakarítása a dél-alföldi megyékben a szántóterület 5,2%-án történt, ez az arány a román régióban 3,0% volt. A megyék közül kiemelkedő hányadot képviselt Hunyad és Krassó-Szörény, ahol a zöldtakarmány termesztése a szántóterület 5,5 illetve 6,0%-án folyt. A lucernaszéna területe a magyar régióban változatlan maradt, a román régióban kissé csökkent, az átlagtermés a Dél-Alföldön elmaradt a 2008. évitől, a Vest régióban viszont meghaladta azt. A silókukorica termőterülete mind a két régióban mérséklődött, ennek megfelelően a hozamok is csökkentek; a termésátlag a magyar területen elmaradt, a román területen viszont meghaladta a három évvel korábit.

A tömegtakarmányok termeléséhez szükséges természeti adottságok mind a két régióban kedvező feltételeket biztosítanak az állattartás számára. 2011-ben a három évvel korábbihoz képest az **állatállomány** változása állatfajonként és megyénként jelentős mértékben szóródott. **Szarvasmarhából** a Dél-Alföld megyéiben 2011 - ben 155 ezer darabot tartottak, 39%-át Bács-Kiskun, 37%-át

Békés és 24%-át Csongrád megyében. A 2008. évihez képest a régió szarvasmarha-állománya 12%-kal növekedett, a megyék közül átlagot meghaladó állománynövekedés Békésben és Bács-Kiskun megyében volt. A Vest régióban tartott szarvasmarha-állomány a 2008. évnek a 69%-ára, 143 ezerre csökkent; a régió három megyéjében – Arad, Krassó-Szörény és Temes megyében – 30%-ot meghaladó volt a visszaesés, Hunyad megyében ennél mérsékeltebb. Legtöbb szarvasmarhát 61 ezer darabot Bács-Kiskun, 58 ezret Békés és 40 ezret Hunyad megyében, a legkevesebbet, 32 ezer darabot Krassó-Szörényben neveltek. A magyar régió szarvasmarha-állománya 7,6%-kal nagyobb, tehén-állománya viszont 19%-kal kisebb, mint a román régióban. A Dél-Alföldön az állomány utánpótlását biztosító **tehénállomány** a szarvasmarha-állománynak 48%-a volt, a román régióban ez az arány megközelítette a 64%-ot. A román megyék közül a tehénállomány hányada Temes és Arad megyében a legkisebb (56%) és Hunyad megyében a legnagyobb (75%); a magyar régióban Bács-Kiskun (56%), Csongrád (43%) és Békés megye (43%) a sorrend.

A fontosabb állatok állományának változása, 2011

(2008. év=100,0)

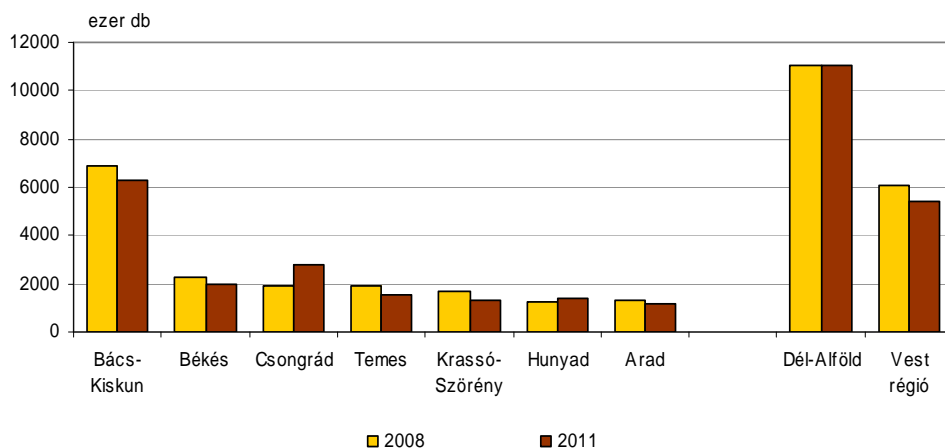

A **sertések** állománya 2011-ben a Dél-Alföldön 808 ezer, a Vest régióban 932 ezer darab volt, a három évvel korábbihoz viszonyítva az előbbi 12%-kal csökkent, az utóbbi mintegy ezer darabbal növekedett. A Vest régió belüli sertésállomány nagyságában van a legnagyobb szóródás; Temes megyében több mint félmilliót, Arad megyében 235 ezer állatot neveltek, Hunyad megyében számuk megközelítette a 61 ezret, Krassó-Szörény megyében viszont még az 58 ezret sem érte el. A Dél-Alföldön Bács-Kiskunban és Békés megyében istállózták a régió állományának közel 40-40%-át, Csongrádban pedig a 24%-át.

A Vest régióban a legelőn tartott állatok állománya számottevően magasabb a Dél-Alföldinél. A két régió között a legnagyobb különbség a **juhállománynál** mutatható ki; számuk a magyar régióban 321 ezer egyed, míg a szomszédos román megyékben ennek közel négyszerese. A juhok állománya a Dél-Alföld megyéiben az utóbbi három évben 10%-kal csökkent, a román régióban viszont ugyanilyen arányban bővült. A Vest régióban a legtöbb juhot, - több mint 500 ezret - Temes megyében tartották, melyet Arad, Krassó-Szörény és végül Hunyad juhállománya követ. A Dél-Alföldön – az egyébként legnagyobb gyepterülettel rendelkező – Bács-Kiskun megye juhállománya (184 ezer) csak alig több mint a román régióban legkisebb állományt nevelő Hunyad megyei (167 ezer). A **kecskeállomány** nagysága az előbbi állatfajhoz hasonlóan a román régióban a nagyobb, közel háromszorosa a magyar régióban istállózottaknak. Legtöbb kecskét Krassó-Szörény (17 ezer), legkevesebbet Békés és Csongrád megyében nevelték, 4-4 ezer darabot. A Dél-Alföld gazdaságaiban 16 ezer lovat tartottak, a Vest régióban ennek kétszeresét; az állomány a 2008. évihez viszonyítva a magyar régióban kissé növekedett, a Vest régióban mintegy 11 ezer darabbal fogyott. A legnagyobb állománnyal Arad megye, a legkisebbel Csongrád megye állattartói rendelkeztek.

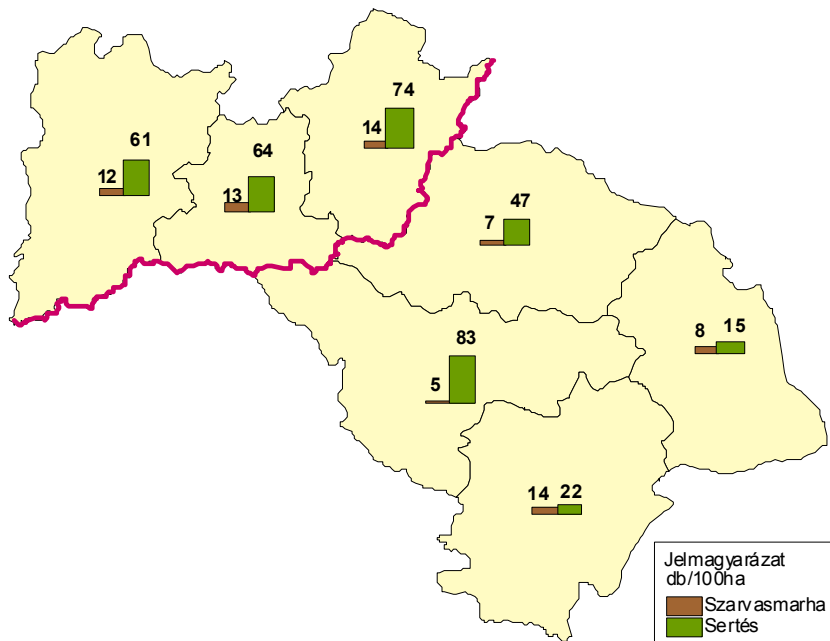
A vizsgált időszakban egyedül a **baromfiféléknél** fordult elő, hogy a dél-alföldi megyék állománya nagyobb, mint a Vest régióé. 2011-ben a magyar régió 11 milliós baromfi-állományának mintegy hattizedét Bács-Kiskunban nevelték, többet, mint az egész Vest régióban (5,4 millió).

A baromfifélék állományának változása

Az állatállomány összehasonlítását jobban segíti, ha az állomány nagysága helyett az **állatsűrűséget** vizsgáljuk. Szarvasmarhából a Dél-Alföldön 13 egyed jut száz hektár mezőgazdasági területre, a magyar megyék közül Bács-Kiskun megyében a legkevesebb, Békés megyében viszont a legtöbb. A Vest régióban száz hektárra közel 8 szarvasmarha jut, ennél csak Hunyad megye több mint másfélszeres és Temes megye kétharmados értéke tér el jelentősebben.

100 hektár mezőgazdasági területre jutó állatállomány, 2011

A sertések száz hektárra vetített száma a Dél-Alföldön 67, a Vest régióban 50 egyed volt 2011-ben, az előbbi 3-mal kevesebb, illetve eggyel több, mint három évvel korábban. A sertésállomány száz hektáronkénti száma a Vest régió megyéi közül Temes megyében a legnagyobb (83 db) és Krassó-Szörényben maradt el leginkább az átlagtól (15 db); a magyar megyék között ennél lényegesen kisebb a különbség.

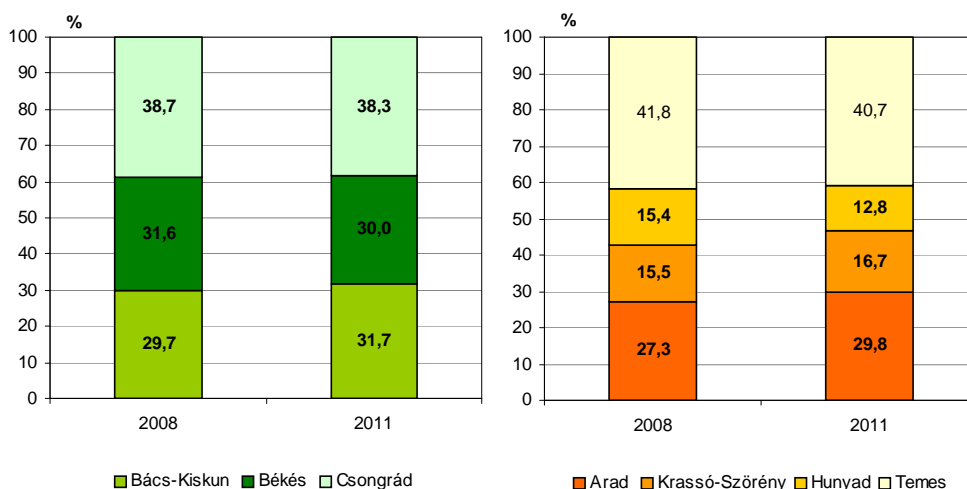

TURIZMUS

Az idegenforgalom a szolgáltató szektor egyik legfontosabb húzó ágazata, gazdasági jelentősége mellett kiemelkedik a társadalmi, kulturális hatása is. A valutakorlátozások eltörlésével, a határok megnyitásával, azaz az adminisztratív akadályok megszüntetésével megnyílt a lehetőség a nemzetközi turizmus fellendülése előtt, bár mértékét a jövedelmek alakulása jelentősen befolyásolja.

Természeti adottságait tekintve a Dél-Alföld és a Vest régió saját országán belül is rendelkezik idegenforgalmi potenciállal. A Dél-Alföld az ország napfényben leggazdagabb része, bővizű folyók, páratlan természeti értéket rejtő szikes tavak vidéke. A Vest régió hegységekben, karszt és gleccser tavakban, szorosokban, barlangokban, szurdokokban, erdőkben bővelkedik, számos kilátó, hegycsúcs, átkelő, ösvény lelhető fel itt.

A vendégforgalom megoszlása a megyék között

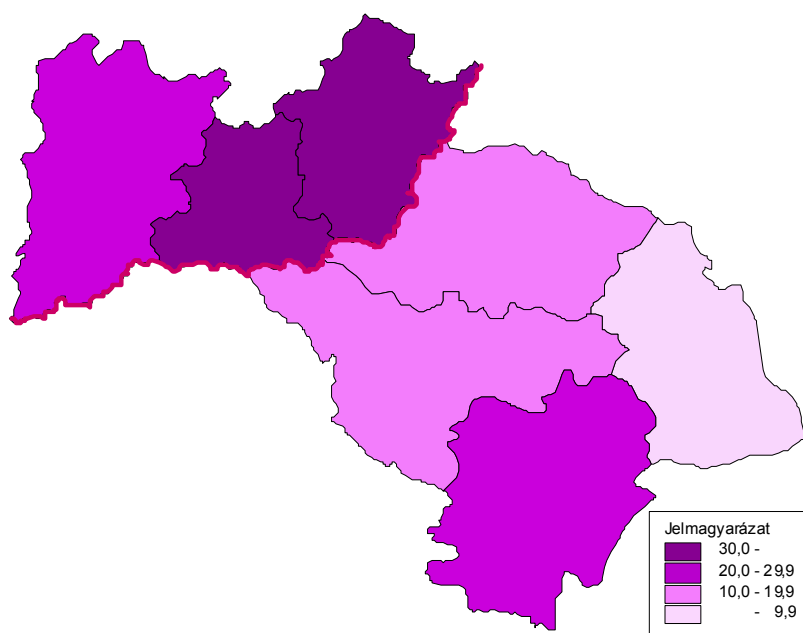
A Vest régióban 2011-ben 513 **kereskedelmi és egyéb (2009-ig magán) szálláshely** várta vendégeit, mintegy 29%-kal több, mint 2008-ban. A szálláshelyek bővülése ellenére a vendégek száma 2011-ben csupán a 640 ezret közelítette, ez valamivel több, mint 34 ezer fővel maradt el a három évvel ezelőtől. A Vest régióba látogatók több mint négytizede Temes, közel háromtizede Arad megyét választotta. Emelkedett viszont a Dél-Alföld iránt

érdeklődők létszáma, amely 2011-ben meghaladta az 546 ezret. A Dél-Alföldre érkezők csaknem négytizede továbbra is Csongrád, 32%-a Bács-Kiskun, háromtizede pedig Békés megyében szállt meg.

A Vest régióban mintegy 24 ezer, a Dél-Alföldön több mint 38 ezer férőhely állt a vendégek rendelkezésére, ez mindkét régió esetében több mint 10%-os bővülést jelent. Míg a magyar régió a **férőhely ellátottság** alapján a saját országában a régiós rangsorban hátul helyezkedett el, addig a romániai régió a középmezőnyben foglalt helyet. Férőhely-ellátottság tekintetében a magyar régió némileg kedvezőbb helyzetben van. A Dél-Alföldön Békés megye emelkedik ki, a romániai régióban pedig Krassó-Szörény és Temes megye bír jelentősebb szálláshely kapacitással.

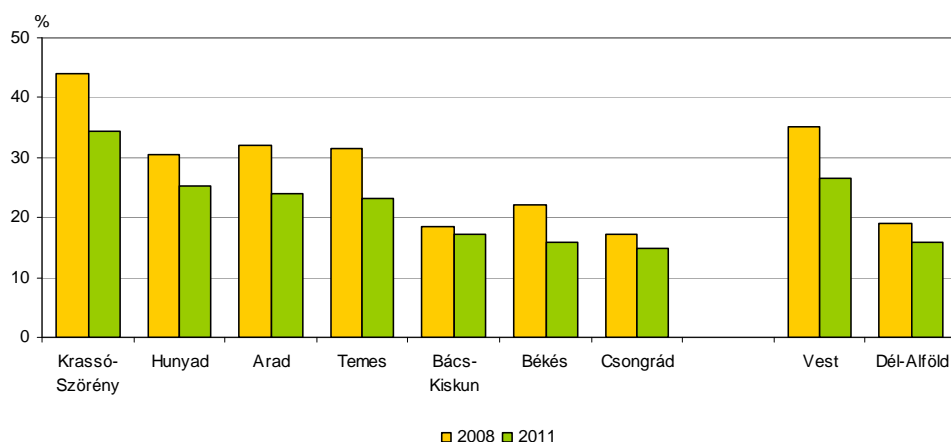
Az ezer lakosra jutó férőhely Békés és Csongrád megyében volt a legmagasabb, Krassó-Szörényben nem változott, így továbbra is e két megye után következett.

Az ezer lakosra jutó férőhelyek száma, 2011

Annak ellenére, hogy a **férőhely-kihasználtság** 2008 és 2011 között leginkább a Vest régióban esett vissza, a magyar régió jelentősen elmaradt a romániai régió átlagától. 2011-ben a Vest régió férőhelyeinek kihasználtsága mintegy 9 százalékponttal, 35%-ról 26%-ra csökkent. A mutató a 10 százalékpontos mérséklődés ellenére továbbra is Krassó-Szörényben volt a legmagasabb (34%-os). A régió másik három megyéje között számottevő eltérés nem mutatkozott, 23-25% között mozgott. A Dél-Alföldön a kereskedelmi szálláshelyek kihasználtsága a 2008. évi 19%-ról 2011-re 16%-ra csökkent. A megyék közül Bács-Kiskun emelkedik ki, itt találjuk a legmagasabb (17%-os) értéket. Békés megye férőhelyeinek a kihasználtsága évről évre folyamatosan csökken, a legdrasztikusabb visszaesés itt következett be.

Férőhelykapacitás-kihasználtság

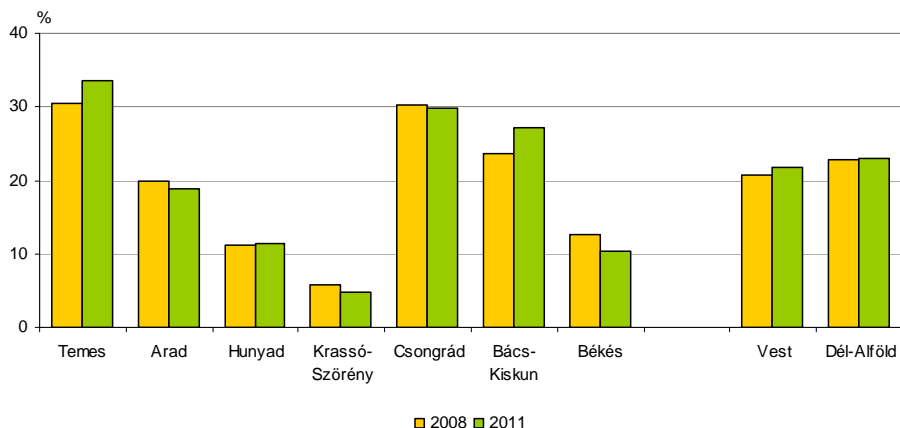

A Vest régióban megszálló vendégek 2011-ben 1,7 millió vendégéjszakát töltek el, ez csaknem 301 ezerrel kevesebb, mint ami 2008-ban volt. Romániának ebbe a régiójába érkezők 2011-ben is átlagosan közel három éjszakára maradtak. Leghosszabb időre mind a külföldi, mind a belföldi vendégek Krassó-Szörényben vették igénybe a szolgáltatásokat. A vendégek a Dél-Alföldön a román régiónál némileg kevesebb időn át – 1,4 millió vendégéjszakára – maradtak a szálláshelyeken, 2008-hoz hasonlóan átlagosan 2,5 éjszakát töltek a régióban, legtovább – mintegy 3 napig – pedig Békés megyében maradtak.

A romániai és a magyar régióba mind a két vizsgált időszakban arányaiban közel ugyanannyi külföldi vendég érkezett. A nem magyar állampolgárok 2011-ben is a Vest régióba látogatók több mint egyötödét, a Dél-Alföldre utazók 23 százalékát tették ki. A két régió mutatója ez alapján lényegében nem különbözött. A Vest régióban 2011-ben közel 133 ezer, a Dél-Alföldön alig több mint 126 ezer külföldi vendég szállt meg; azonban míg az előbb esetében mintegy 9%-os csökkenés következett be, addig az utóbbi csaknem 4%-kal emelkedett.

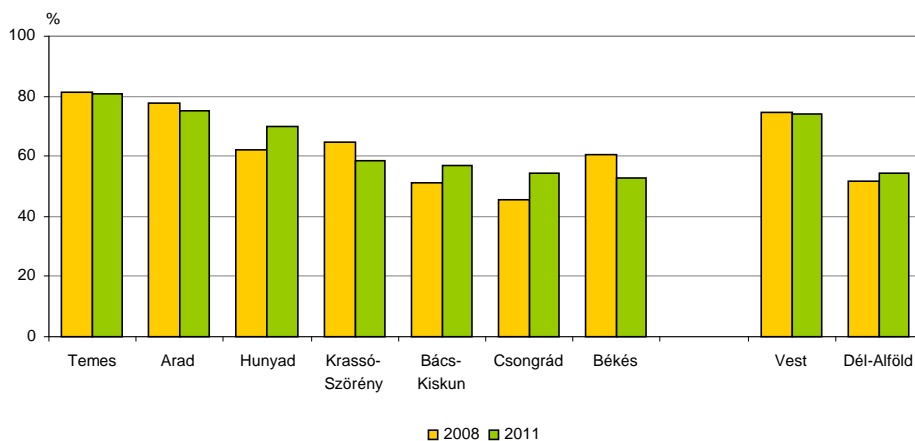
A külföldi vendégek számottevő része – éppúgy, mint 2008-ban – leginkább Temes és Csongrád megyébe látogatott, legkevésbé pedig Krassó-Szörény és Békés megyében szálltak meg.

A külföldi vendégek aránya

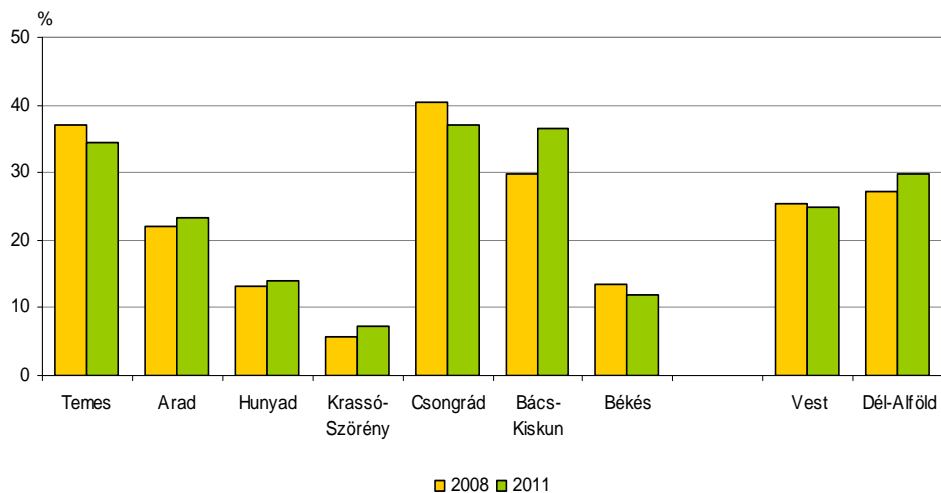
A vendégek többsége mind a két régióban 2011-ben is a szállodát részesítette előnyben, arányuk a Vest régióban a két vizsgált időszakban közel megegyezett (74-75%), a Dél-Alföldön 52%-ról 55%-ra emelkedett. Míg a szállodát választók száma 2008-hoz képest a Vest régióban mintegy 6%-kal mérséklődött, a Dél-Alföldön 7%-os bővülés ment végbe. A szállodai vendégek aránya a Dél-Alföldön Bács-Kiskun (57%) és Csongrád megyében (55%) volt a legmagasabb; az előbbi 6, az utóbbi 10 százalékponttal haladta meg a három évvel korábbi értéket. A Vest régió belül nem következett be jelentős változás, a szállodai vendégek hányada továbbra is Temes megyében volt a legmagasabb.

A szállodai vendégek aránya

Szálloda mellett 2011-ben a Dél-Alföldön közel 89 ezer, a Vest régióban csaknem 119 ezer külföldi döntött; ez a 2008. évihez képest az előbbi esetében 17%-kal emelkedett, az utóbbinál pedig mintegy 7%-kal csökkent. A szállodában megszálló külföldi vendégek aránya Temes, Csongrád és Bács-Kiskun megyében volt a legmagasabb.

A külföldi vendégek aránya a szállodákban

Össességében 2011-ben mindkét régióban több szállodát tartottak számon, mint 2008-ban. A Vest régióban 136, a Dél-Alföldön 92 szálloda állt a vendégek rendelkezésére, ez az előbbi esetében egyharmaddal, az utóbbinál 18%-kal haladta meg a 2008. évit. A férőhelyek száma bár a Vest régióban folyamatos növekedés mellett 2011-re megközelítette a 13,6 ezret, leginkább a Dél-Alföldön emelkedett, ahol 17%-kal több – 7,8 ezer – szállásférőhely volt. A vendégek Krassó-Szörény megye szállodáiban maradtak a legtovább, itt az átlagos tartózkodási idő majdnem elérte a hét éjszakát, jóval meghaladva a Vest régió, illetve a Dél-Alföld átlagát. A legrövidebb időre, mintegy két éjszakára Arad, illetve Csongrád megyében maradtak. A külföldiek 2011-ben Bács-Kiskun és Békés megyében töltötték a leghosszabb időt, mintegy három éjszakára vették igénybe valamelyik szálloda szolgáltatásait. Arad és Temes megye szállodáiban az odaérkező külföldiek mindössze két éjszakára maradtak.

Mind a két vizsgált térség kiemelkedik jelentős termásvíz vagyonával, gyógyturizmusával. Magyarország 58 **gyógy szállodájának** közel 9%-a a Dél-Alföldön (például Dávod, Gyopárosfürdő, Gyula, Kiskunmajsa, Szeged) található, míg a Vest régióban nemzetközileg is elismert a Herkules-fürdő, országos

népszerűségnek örvend Buziás-fürdő, Lippa, Kalán, valamint helyi jelentőségű Bélkalocsa, és Alsó-Váta. A gyógyturizmus fejlesztése mindkét régió számára a továbbfejlődés nagy lehetősége.

A régiók természeti látványosságainak körét a kulturális örökség, számtalan műemlék, a régmúlt idők emlékeit őrző templomok, kastélyok, várak, síremlékek gazdagítják. A Dél-Alföldön – többek között – kiemelkedik a békéscsabai Evangélikus Nagytemplom, a kalocsai Főszékesegyház, a kecskeméti Református Templom, a Szegeden található Fogadalmi Templom, a mellette levő Dömötör torony, valamint a Zsinagóga, a gyulai Ferences Romkert. A Vest régió történelmi és archeológiai lelőhelyei, emlékhelyei országának határán túl is ismertek. Vallásos építmények, fa és kő templomok, katedrálisok tekintetében kiemelkedik Arad, Temesvár, Radna, Lugos, Hunyad, Déva, Nagyszentmiklós, Karánsebes, Hódos. Nagy vonzerőt jelentenek a középkori várak: Arad, Temesvár, Déva, Şolymos, a Dél-Alföldön és egyben Közép-Európa egyetlen épen maradt téglavára Gyula büszkesége. Mindezek mellett látogatottak a térség kastélyai, kúriái: Szarvas, Gyula, Békés, Hajós, Solt, Baja, míg a romániai régióban Mácsa, Kürtös, Sofronya, Pankota. Jelentős turisztikai vonzerő a Vest régióban az Európában egyedülálló, műemlék értékű, 150 éves és még ma is működő Stájerlakanina-Oravicabánya vasútvonal.

Az utóbbi évtizedekben a gazdaság, a politika, a tudományok egyre erősödő nemzetközi szerepe eredményeként új turisztikai terület jött létre, az **üzleti**, illetve a **konferenciaturizmus**. A kongresszusok témája főként tudományos kutatási jellegű, e tekintetben a Dél-Alföldön Szeged emelkedik ki. A közép-európai kereskedelmi vásárok többségét Romániában rendezik, a négy legnagyobb vásár egyikét a Vest régióban, Temesváron tartják. A Dél-Alföld turizmus fejlesztésének egyik eleme a **lovasturizmus**, ennek legismertebb helye Bugac. A Vest régióban a hegyvidék a téli sportok kedvelőinek „paradicsoma”, főként Szemenyik és a Fertő-tető említhető itt meg.

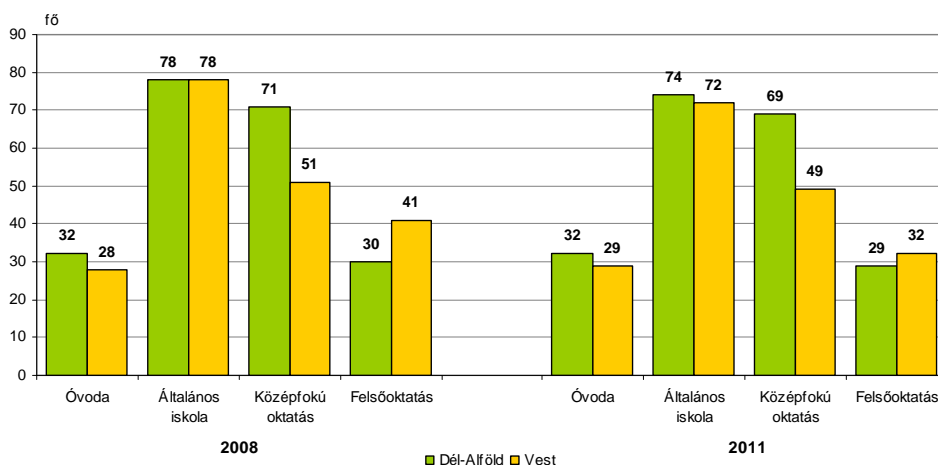
A két régió hét állandó és két ideiglenes **határátkelőhelyen** (Dombegyháza, Elek) bonyolította le személyforgalmát, ami 28%-kal esett vissza a 2008. évihez képest. Némileg növekedett Nagylak és Kiszombor összes személyforgalomban betöltött súlya, melynek közel felét Nagylaknál, 22%-át pedig Kiszombornál regisztrálták. Ezen kívül még Battonya képviselt 12%-os részarányt, ez azonban 2008-ban a 19%-ot közelítette.

OKTATÁS

A két régió oktatási rendszere fő vonalaiban egyezőséget mutat, az iskola-előkészítő és az alapfokú oktatási szintet követi a középfokú általános és szakmai képzés. Ezen túlmenően Romániában a középfokú végzettségre épülve a szakmát tanuló diákok 2-5 éves postliceumi és mesterképzésben vehetnek részt, amely nem képezi részét a felsőoktatási tanulmányoknak. A tankötelezettség felső korhatára némileg eltér a két térségben, Romániában 16, míg Magyarországon 18 éves korig kötelező iskolába járni.

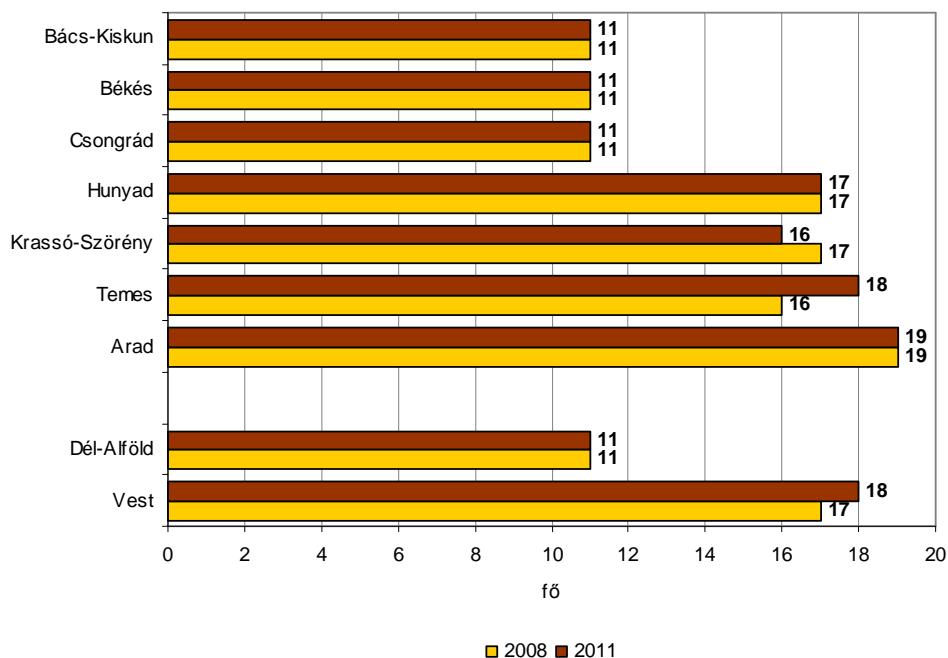
A két ország oktatási-rendszerében végbemenő változások miatt a két régió oktatási intézményhálózata egymással nehezen összehasonlítható. Az etnikai összetétel sokszínűsége következtében a Vest régió számos óvodájában és iskolájában folyik nemzetiségi (magyar, német, szerb, szlovák) nyelvek valamelyikén oktatás. Ezzel szemben a magyar régióban ennek töredéke a nemzetiségi nyelvhasználat. A Dél-Alföldön belül is jelentős eltérés mutatkozik a megyék között, Bács-Kiskunban és Békésben a nemzetiségi nyelven tanuló diákok száma többszöröse a Csongrád megyeinek.

Ezer lakosra jutó gyermekek és tanulók száma az oktatás különböző szintjein

Az iskolát megelőző **óvodai nevelés** a Dél-Alföldön 530 a Vest régióban pedig 136 képzési helyen folyik, amely a magyar régió esetében az országos feladat-ellátási helyek 12%-át, a román régió esetében 10%-át jelentették. Az intézmények száma 2008 óta mindkét régióban csökkent, a Vest régióban jelentősebb mértékben. A kevesebb intézmény valamivel több gyermeket fogadott, mint három évvel korábban, így 2011 őszén a Dél-Alföldön 42 ezer, a Vest régióban – a magasabb népességszámmal arányosan – több mint 56 ezer gyermek járt óvodába. Az őket nevelő óvodapedagógusok száma a magyar régióban volt a magasabb, így itt egy pedagógusra átlagosan 11 (országos átlag körüli), míg a Vest régióban 7 fővel több óvodás jutott. A magyar megyéknél magasabb leterheltség mellett, a négy romániai megye közül Hunyad és Krassó-Szörény óvodáiban a mutató a saját országos átlaguknál kedvezőbb képet mutat. A legleterheltebbek az Arad megyei óvodapedagógusok, akiknek 2008-hoz hasonlóan átlagosan 19 gyermekkel kell foglalkozniuk.

Egy óvodapedagógusra jutó óvodás gyermek

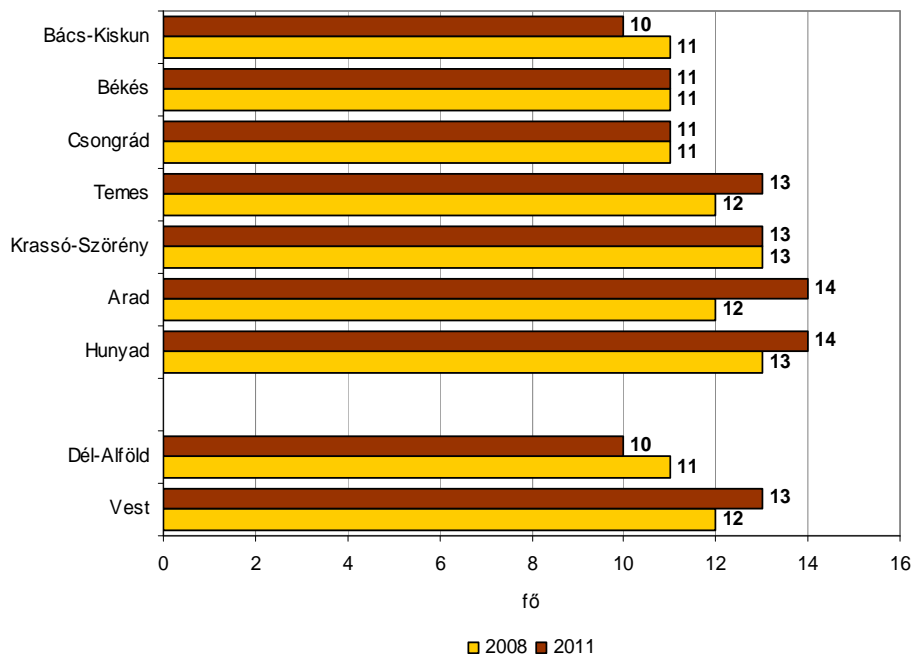

A 2011/2012-es tanévre a Dél-Alföld 409 általános iskolai oktatási egységébe 96 ezer, míg, a Vest régió 315 általános iskolájába csaknem 138 ezer diákot íratattak be. Az **általános iskolai** „népesség” – a magyar és a romániai

régióban egyaránt az élveszületések számának elmaradását követve – folyamatosan csökken. A Dél-Alföld ezer lakosára 74, míg a Vest régiójára 72 általános iskolás jutott; a mutató mindkét régióban csökkent. A megyék közül – saját régiójukon belül – Csongrádban, illetve Temes megye értéke a legalacsonyabb (71, illetve 70 tanuló/ezer lakos).

Egy pedagógusra jutó általános iskolai tanuló

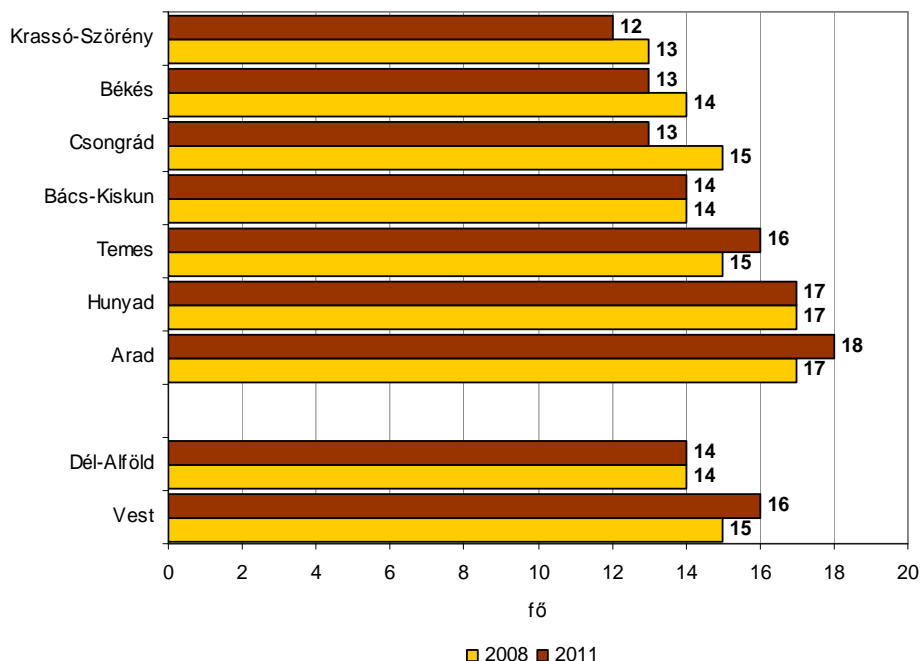

A tanulók oktatásában résztvevő pedagógusok száma a magyarországi régióban meghaladta a 9 ezer, míg a romániai régióban meghaladta a 10 ezer főt, ami – a csökkenő tanulószámmal igazodva – mindkét esetben kevesebb, mint három évvel korábban. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a magyar megyékben némileg alacsonyabb, mint a romániaiakban, a régiós átlag a Dél-Alföldön 10, míg a Vest régió esetében 13 tanuló pedagógusonként, a mutató három év alatt mindössze 1-1 fővel változott.

A 2011/2012-es tanévben a Dél-Alföldön 90,3 ezer, míg a Vest régióban 92,6 ezer diák folytatott középfokú tanulmányokat. A két régióban az általános és szakmai **középfokú képzés** súlyát tekintve jól megfigyelhető az eltérés. Bár a munkaerő piaci elvárások mindkét régióban a szakképesítés megszerzése felé terelik a kínálati oldalt, a Vest régióban a képzés területe nem áll ezzel

párhuzamban. Ez utóbbi térségben a középfokon oktatottak alig több mint 8%-a tanult szakmát, míg a Dél-Alföldön az arányuk ennek többszöröse. Az ezer lakosra jutó tanulók száma folyamatosan csökken, 2011-ben továbbra is a magyar régióban volt a magasabb (69 tanuló/1000 lakos), 20 fővel meghaladva a romániai régióét. A megyék közül a legmagasabb mutatóval rendelkező magyarországi Csongrád (74 tanuló/ezer lakos) és az ellenkező pólust képviselő romániai Arad (44 tanuló/ezer lakos) között 30 fős eltérés mutatkozott.

Egy pedagógusra jutó tanuló a középfokú oktatásban

Felsőfokú képzésre a 2011-es tanév elején 10 magyar és 14 román képzési helyen tanulhattak a hallgatók. A Vest régióban több mint 60 ezer hallgatóval, míg a Dél-Alföldön ennek mintegy hattizedével indult a felsőoktatásban a tanév. 2008-hoz képest a romániai oldalon jelentősen, több mint egyötödével, míg a magyar régióban mindössze 7%-kal csökkent a hallgatói létszám. Az érintett megyék közül a romániai Temes és a magyarországi Csongrád szerepe kiemelkedő, az egyes régiókban a felsőoktatásban résztvevők közel 60, illetve több mint 70%-a tanul az itt található egyetemeken.

A Dél-Alföldön 2011-ben ezer lakosra 29, míg a Vest régióban ennél valamivel több, 32 egyetemi hallgató jutott. A képzési helyek közül magyar oldalon 4, míg a román oldalon 7 egyházi, illetve alapítványi felsőoktatási intézményben tanulhattak a hallgatók.

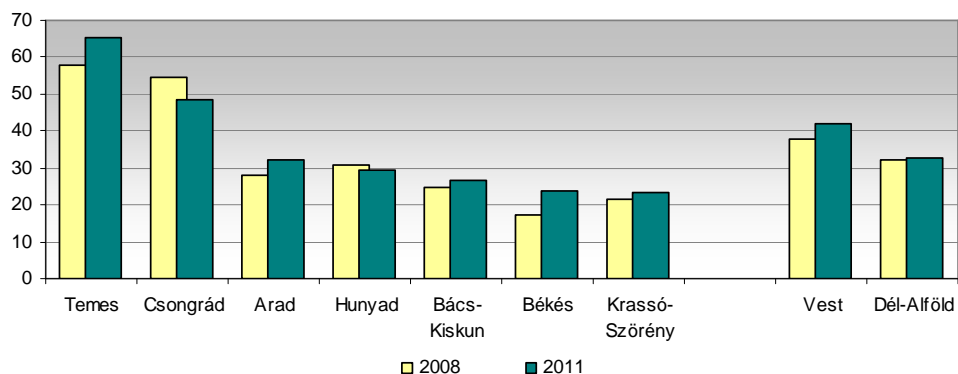
EGÉSZSÉGÜGY

A népesség egészségügyi ellátásáról 2011-ben a Dél-Alföldön 4,3 ezer, a Vest régióban pedig 8 ezer **orvos** gondoskodott. A Dél-Alföldön dolgozó orvosok száma az elmúlt három évben 6 fővel csökkent, a Vest régióban viszont csaknem egytizeddel többen gyógyítottak, mint 2008-ban. A változások hatására a romániai régió előnye a lakosság orvos ellátottsága alapján tovább növekedett: 2011-ben tízezer lakosonként 42 orvos praktizált, 9-cel több, mint a Dél-Alföldön, három évvel korábban még csak 6 fő volt a különbség.

A Vest régió Románia egyik legjobb helyzetű térsége, a népesség számához viszonyítva 35%-kal több az orvos, mint az ország egészében, amely előny az utóbbi években még valamelyest növekedett is. Ezzel szemben Dél-Alföld a magyarországi átlagnál kedvezőtlenebb helyzetben van, bár a 2008 évben tapasztalt egytizedes lemaradás 2011-re 6%-ra mérséklődött.

Legszelesebb körű egészségügyi szolgáltatás a régióközpontban – Szegeden és Temesváron – biztosított, így Csongrád és Temes megye népesség arányos orvos ellátottsága lényegesen jobb, mint a többi megyében. 2008-ban még Csongrád megye előnye volt hangsúlyosabb, tízezer lakosonként 1,7-szer annyi orvos dolgozott, mint a Dél-Alföldön. 2011-re azonban változott a helyzet, Temes megye mutatója haladta meg jobban a régiós átlagot.

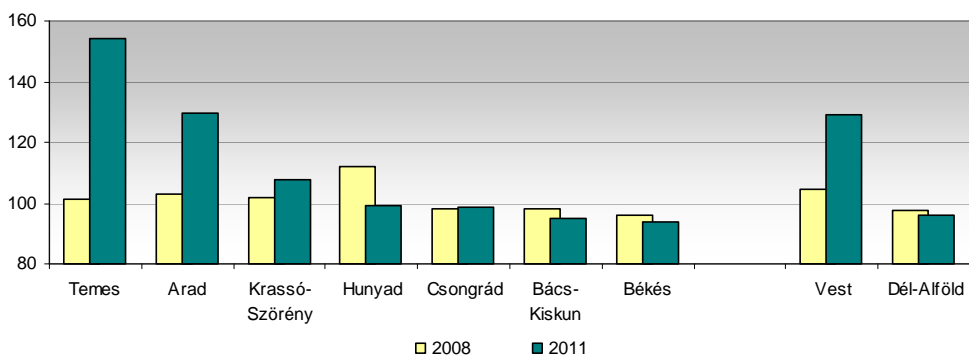
Tízezer lakosra jutó orvosok száma

A megyék közötti különbségek tehát a Vest régióban nagyobbak. 2011-ben az ott élők számához képest Temes megyében közel háromszor annyi orvos dolgozott, mint a leghátrányosabb helyzetű Krassó-Szörény megyében. Három évvel korábban még Dél-Alföld Csongrád és Békés megyei között volt a legnagyobb eltérés. Ebben a régióban azonban az utóbbi években bizonyos mértékű kiegyenlítődés figyelhető meg, melynek eredményekét Csongrád megye előnye Békéshez képest a korábbi több mint háromszoros mértékről kétszeresre zsugorodott.

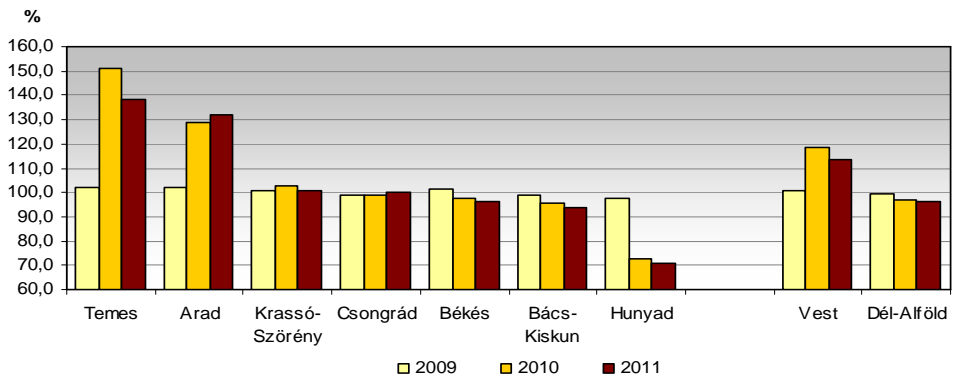
2011-ben az egészségügyi alapellátást a Dél-Alföldön 858, a Vest régióban pedig 1566 **házi orvos és házi gyermekorvos** végezte. Az elmúlt három évben a Dél-Alföldön néhány százalékkal mérséklődött a számuk, a Vest régióban viszont 13%-kal többen várták a betegeket a házi orvosi rendelőben, mint 2008-ban. A magyarországi házi orvosok egy része már jelenleg is nyugdíjkorhatáron túl praktizál, de a megüresedő álláshelyek mindegyikét még így sem tudják feltölteni. Ennek következtében 2011-ben a Dél-Alföldön esetenként egy-egy orvos több házi orvosi szolgáltatást is ellátott, a Vest régióban viszont az orvosok száma mintegy háromtizeddel meghaladta a szolgálati körzetek számát.

Száz házi orvosi szolgáltatásra jutó házi orvosok száma

A területi ellátási kötelezettséggel működő szolgáltatás keretében a magyar régióban egy-egy orvos átlagosan valamivel több, mint 1500 lakosról gondoskodott, a romániai régióban viszont alig több mint 1200-ról. A Vest régió mutatója 2008-ban is kedvezőbb volt, de ez a jelentős különbség 2010-ben alakult ki, amikor Temes megyében – a közszolgálati státusok mindössze néhány százalékos mérséklődése mellett – csaknem megduplázódott az egyéni vállalkozóként dolgozó házi orvosok száma. Ez a növekedés azonban túlzottnak bizonyult, mert a következő évben mintegy hatvan (minden tizedik) vállalkozó orvos felhagyott Temes megyei házi orvosi tevékenységével.

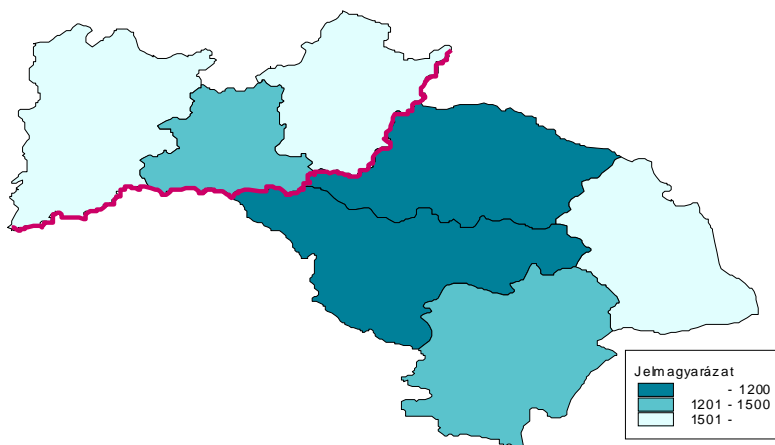
A háziorvosok számának változása (2008. év = 100,0)

A háziorvosok száma a 2008–2011 közötti időszakban Temes mellett csak Arad megyében bővült jelentősebb mértékben, ezzel szemben Hunyad megyében mintegy háromtizeddel kevesebb háziorvos dolgozott. Mindezek következtében a romániai régióban az egészségügyi alapellátás személyi feltételeit tekintve a megyék közötti különbségek igencsak megnövekedtek. A leghátrányosabb helyzetű Hunyad megyében egy-egy háziorvos átlagosan csaknem kétszer annyi – közel 1800 – lakos ellátásáról gondoskodott, mint Temes megyében.

Dél-Alföldön sokkal egyenletesebb az egészségügyi alapellátás, bár a régióközpontot magába foglaló Csongrád megye kedvezőbb helyzete itt is megmutatkozik. A Csongrád megyei háziorvosok azonban mindössze egytizeddel kevesebb lakos gyógyításáról gondoskodtak, mint a legkevésbé ellátott Bács-Kiskunban.

Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos, 2011

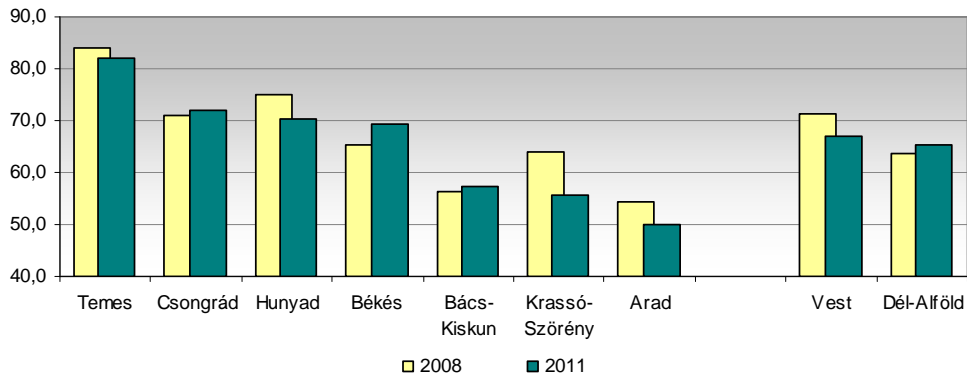
A lakosság gyógyszerellátását Dél-Alföldön 375, a Vest régióban pedig 600 **gyógyszertár** biztosította, számuk 2008 és 2011 között nem változott jelentősen. A megyék közül Bács-Kiskun és Temes megye emelhető ki, de a növekedés ezekben a megyékben sem érte el az egytizedet. Ezzel szemben a Krassó-Szörény megyében működő 51 gyógyszertár alig kétharmada a korábbiak.

A népesség számához viszonyítva a romániai régióban lehetett több helyen gyógyszert vásárolni, a Dél-Alföld mintegy 3500 fős mutatójával szemben itt átlagosan 3200 főre jutott egy-egy gyógyszertár. A különbség valamelyest mérséklődött az utóbbi években, a magyarországi régió ellátottsága javult. A megyék közül ebben a vonatkozásban is Temes megye volt a legjobb helyzetben, a másik végletet képviselő Krassó-Szörényben egy-egy gyógyszertárnak 2,5-szer annyi lakos ellátásáról kellett gondoskodnia.

A rászorulóknak fekvőbeteg szakápolását 2011-ben a Dél-Alföldön 8,5 ezer, a Vest régióban pedig 13 ezer **kórházi ágyon** végezték. 2008-hoz képest a magyarországi régióban nem egészen egy százalékkal növelték a működő kórházi ágyak számát, a Vest régióban viszont 7%-át megszüntették. Mindezek következtében a vizsgált időszakban csökkentek a két régió közötti eltérések. 2008-ban a Vest régióban tízezer lakosonként még nyolccal, addig három évvel később már csak kettővel több kórházi ágyon gyógyítottak, mint a Dél-Alföldön. A Vest régió tízezer lakosonkénti 67 kórházi ágya egyébként a romániai átlagot továbbra is több mint egytizeddel meghaladta, míg a Dél-Alföld 65 kórházi ágya még mindig szintén egytized körüli mértékben elmaradt az országos átlagtól.

Mindkét országrészben jellemző, hogy a régióközpontot magában foglaló megye mutatója — a nagyobb területi ellátási kötelezettség következtében — a legmagasabb, azonban a magyarországi térség megyéiben nincsenek akkora eltérések, mint a romániaiakban. A Vest régióban a 2008–2011 közötti időszakban még tovább növekedtek a különbségek: 2011-ben Arad megyében tízezer lakosra vetítve már 32 kórházi ágyal kevesebb volt, mint Temesben.

Tízezer lakosra jutó működő kórházi ágyak száma

A Vest régió kórházaiban átlagosan 8,3 napra, a Dél-Alföldön pedig 6,9 napra maradtak gyógykezelés céljából a betegek. Ebben a vonatkozásban a három évvel korábbihoz képest nem történt jelentősebb változás. A magyarországi térségben Békés, a romániaiakban pedig Arad megyében tartott legtovább a gyógykezelés, melynek mértéke az utóbbiban a 9 napot is meghaladta.

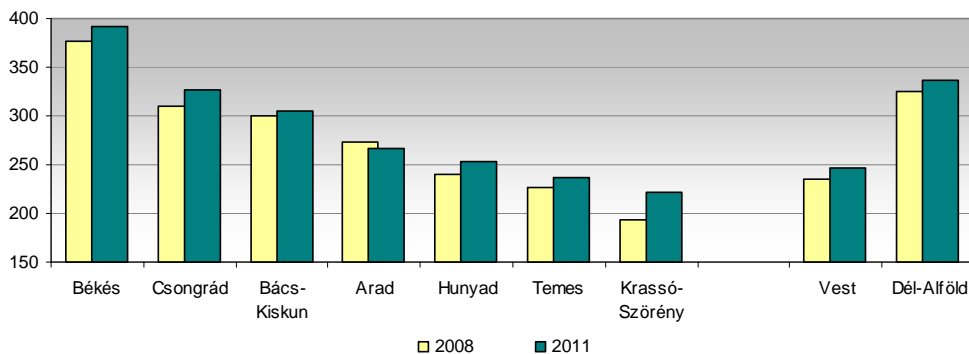
Annak ellenére, hogy a Vest régióban jelentősebben csökkent a kórházi ágyak száma, azok kihasználtsága nem emelkedett, hanem mintegy 7 százalékponttal, 71%-ra visszaesett. 2 százalékpont körüli mérséklődés a Dél-Alföldön is mutatkozott, így 2011-ben már mindkét régióban 71–72% körül alakult az ágykihasználás mértéke. A romániai régióban bekövetkezett változások egyértelműen arra utalnak, hogy a betegek kórházba utalásának rendszerében változások történtek, a gyógykezelések növekvő hányadát a rendelőintézetekben, illetve ambulánsan igyekeznek megoldani. 2011-ben a Vest régió kórházaiba beutalt 397 ezer beteg ugyanis 16%-kal kevesebb a három évvel korábinál.

A vezető **halálokok** között elsősorban a keringési rendszer betegségei és a daganatos megbetegedések emelhetők ki. Mind 2008-ban, mind pedig 2011-ben a Dél-Alföldön az elhunytak valamivel több mint háromnegyede, a Vest régióban pedig négyötöde korábban ezen betegségek valamelyikében szenvedett. Ennek ellenére jelentős különbségek vannak a két régió halálozási statisztikájában, amely elsősorban a daganatos eseteknél mutatkozik meg.

Magyarországon arányait tekintve jóval többen halnak meg valamilyen daganatos betegségben: a százezer lakosra jutó esetek száma 2011-ben a Dél-Alföldön a Vest régióbeli 246-tal szemben elérte a 336-ot (mindkét mutató 11 fővel magasabb a három évvel korábinál). Az egész magyarországi helyzetre jellemző, hogy a daganatos megbetegedések és az ebből adódó halálozások aránya nemzetközi összehasonlításban is igen magas, az Európai Unió országai között gyakorlatilag a legmagasabb.

Megyéenként mind 2008-ban, mind pedig 2011-ben Békés és Krassó-Szörény képviselték a szélső értékeket. A három év alatt bekövetkezett növekedés ez utóbbiban volt a legnagyobb mértékű, a Vest régióban azonban továbbra is Krassó-Szörény az egyetlen megye, ahol az országos átlagnál alacsonyabb a daganatok miatt bekövetkezett halálozások aránya.

A daganatos megbetegedésekből adódó halálozások százezer lakosra jutó száma

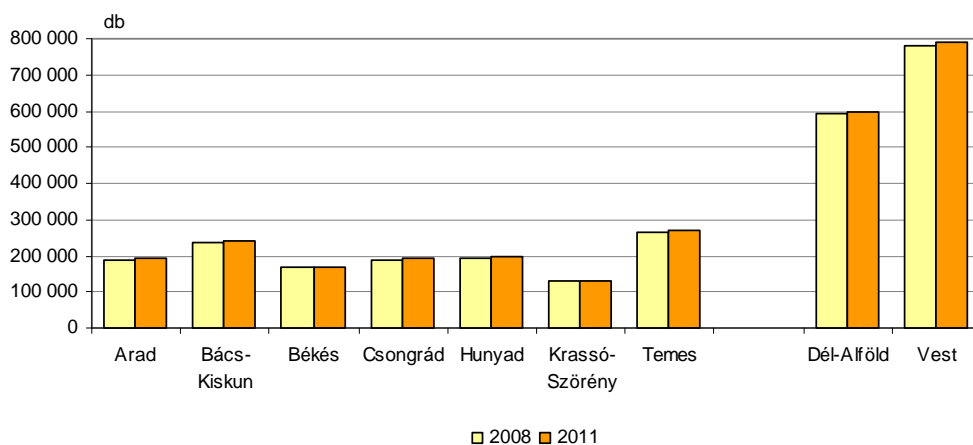
A keringési betegségek vonatkozásában régiós szinten már közel sem voltak ekkora eltérések, sőt a 2008–2011 közötti években tovább csökkentek a különbségek. 2011-ben a Vest régió százezer lakosonkénti 727-es esetszáma mindössze 10 fővel volt magasabb a Dél-alföldinél. Megyéenként azonban itt is jelentősek az eltérések: míg a százezer lakosra vetített mutató Temes megyében „mindössze” 667 volt, addig Krassó-Szörény megyében elérte a 847-et, de Békésben is 830 felett alakult.

LAKÁSHELYZET, KÖZMŰELLÁTÁS

A Dél-Alföldön élő csaknem 1,3 millió lakosnak a 2011. év végén közel 599 ezer, a Vest régió valamivel több mint 1,9 millió lakosának pedig mintegy 782 ezer lakás biztosított otthont. 2008 és 2011 között a Dél-Alföldön 4,5 ezer, a Vest régióban 9,9 ezer lakással bővült a **lakásállomány**, ami 0,8, illetve 1,3%-os gyarapodást jelent 2008-hoz képest. A legnagyobb mértékű növekedés Temes megyében (2,2%) következett be, míg a legkevesbé, csupán 0,2%-kal Békés megye lakásállománya nőtt. A lakásállomány megyénkénti megoszlása, csakúgy mint 2008-ban, a népességnagyságnak megfelelően alakult.

Lakásállomány

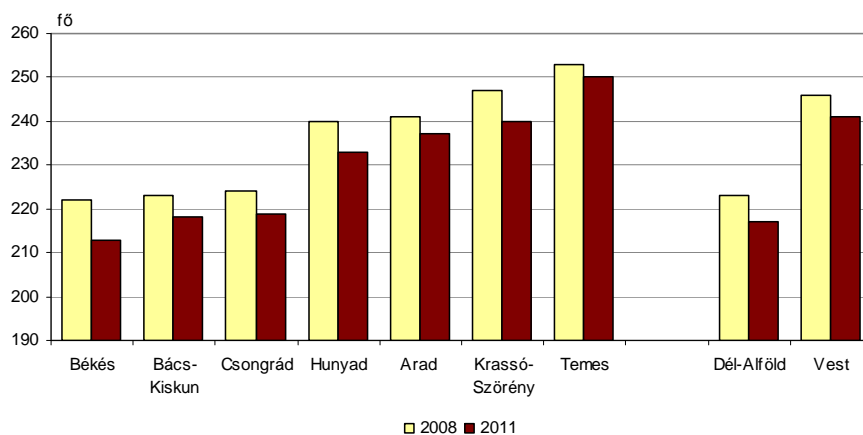

A lakásviszonyok egyik legfontosabb mutatója a **száz lakásra jutó lakók** száma. A Dél-Alföldön a lakásellátottság 2011 végén kedvezőbb volt, mint a Vest régióban, előbbi esetén száz lakásban átlagosan csak 217 ember élt, míg utóbbiban 24-gyel több, 241 fő. A két régió közötti különbséget jól tükrözi, hogy mind a négy romániai megye laksűrűsége meghaladta a magyarországi megyéket.

A lakásállomány növekedésének és a népesség csökkenésének következtében 2008-2011 között mindkét régióban javult a lakásellátottság. A Dél-Alföldön 6, a Vest régióban 5 lakóval kevesebb jutott száz lakásra, mint 2008-ban. A laksűrűségi mutató értéke a legnagyobb mértékben Békés megyében, legkevesbé Temes megyében csökkent, előbbiben 9, utóbbiban 3-mal kevesebb lakó élt száz lakásban, mint 2008-ban.

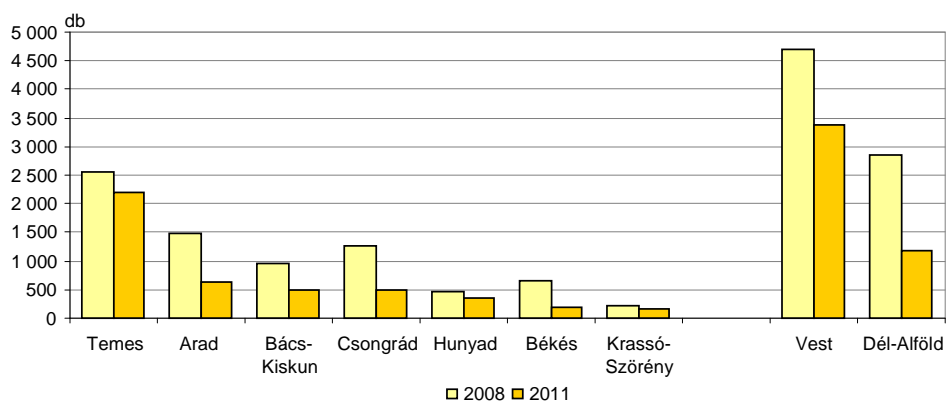
2011-ben a Vest régióban a legkisebb laksűrűségű Hunyad megyében is 14-gyel többen éltek száz lakásra vetítve, mint a magyarországi megyék közül a legzsúfoltabbnak számító Csongrádban. A lakásellátottság a hét megyét tekintve továbbra is Békésben volt a legkedvezőbb, csupán 213 fő, míg a legsűrűbben lakott Temes megyében 37-tel több, 250 fő jutott száz lakásra.

Száz lakásra jutó népesség

2011 folyamán a Dél-Alföldön csaknem 1,2 ezer, a Vest régióban 3,4 ezer lakás **épült**. A legnagyobb építési kedv a dél-alföldi megyék közül Bács-Kiskunban mutatkozott, a lakások 43%-át itt vették használatba, ezzel szemben Békés megyében az új lakások csupán 16 százaléka készült. 2008-2011 között a lakásépítés intenzitása minden megyében csökkent, a régióban 2011-ben összességében fele annyi lakás sem épült, mint 2008-ban. A vizsgált időszakban a Dél-Alföldön évente átlagosan mintegy 2,1 ezer lakást építettek, ezek csaknem felét Csongrád megyében.

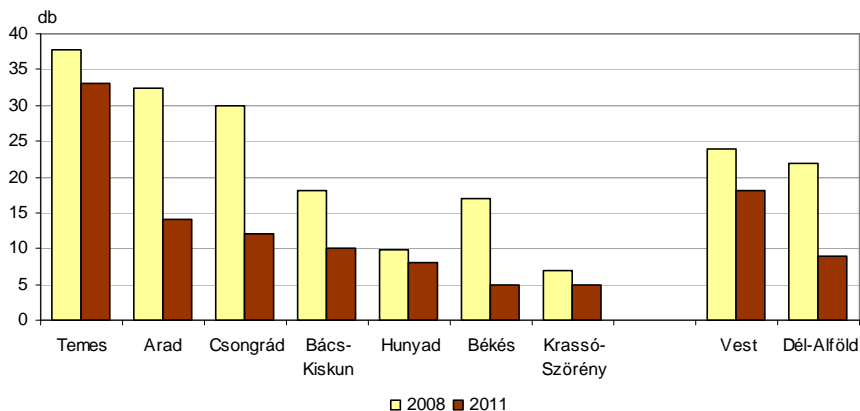
Az épített lakások száma

A Vest régióban az épített lakások száma kevésbé csökkent, mint a Dél-Alföldön, 2011-ben 28%-kal kevesebb lakás épült, mint 2008-ban. A megyék között azonban jóval markánsabb különbségek mutatkoztak. 2011-ben az újonnan épített lakások majdnem kétharmadát Temes megyében adták át, ezzel szemben Krassó-Szörényben alig építkeztek, a régióban használatba vett lakásoknak csak 5,2%-a készült a megyében. A Vest régióban 2008 és 2011 között évente átlagosan 3,8 ezer lakást építettek, többségüket – majdnem hattizedüket – Temes megyében.

A **tízezer lakosra jutó épített lakások** számában 2011-ben számottevő különbség mutatkozott a két régió között, a Dél-Alföldön 9, a Vest régióban 18 új lakás épült tízezer lakosonként. A megyék között jelentős eltérések tapasztalhatóak. A két szélső értéket Temes megye, illetve Krassó-Szörény és Békés megye képviselte, előbbiben 33, az utóbbi két megyében viszont csak 5-5 új lakás jutott tízezer lakosra. A mutató értéke Csongrád és Arad megyében csökkent a legjobban, 2011-ben mindkét megyében 18 lakással kevesebb lakás épült tízezer lakosonként, mint 2008-ban.

Tízezer lakosra jutó épített lakások száma

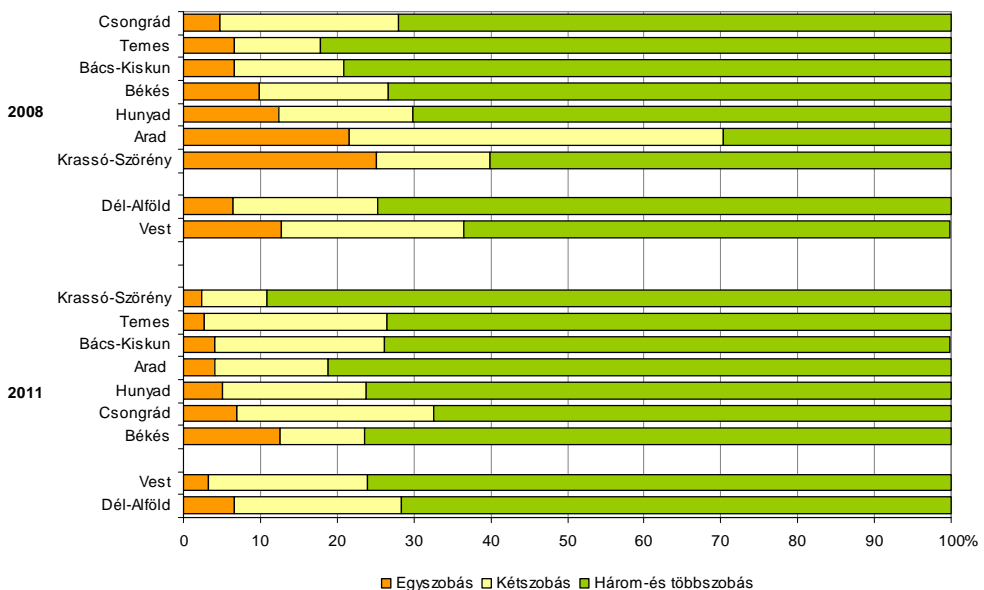

Az új lakások **szobaszám** szerinti összetétele 2011-ben nem tért el lényegesen a két régióban. Az átadott lakások mintegy háromnegyede három vagy több szobával, valamivel több mint ötödük két szobával, 3-7 százalékuk pedig egy szobával készült. 2008 óta a szobaszám szerinti összetétel a Dél-Alföldön a kisebb lakások, míg a Vest régióban a többszobás lakások irányába tolódott. A Dél-Alföldön csak kisebb mértékű változás következett be, a Vest régióban azonban az újonnan épített lakások közül az

egyszobások részaránya közel 10, a kétszobásoké pedig valamivel több mint 3 százalékponttal csökkent 2008-hoz képest. Ezzel párhuzamosan a három- és többszobások hányada jelentősen növekedett.

2011-ben a dél-alföldi megyékben a szobaszám szerinti megoszlás csak kevéssel tért el az átlagostól, kivétel Békés megye, ahol a kétszobás lakások aránya jóval, csaknem 11 százalékponttal kisebb, mint a régió átlaga.

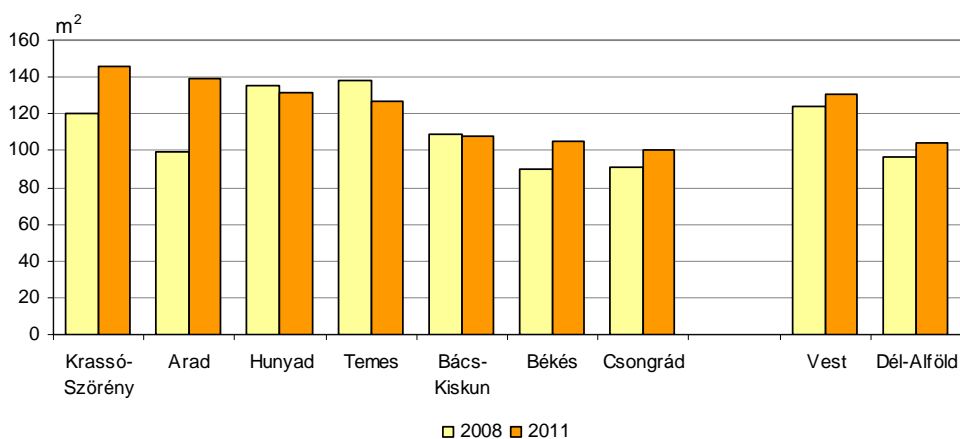
Az épített lakások szobaszám szerinti megoszlása

A Vest régió megyéiben 2011-ben egyenletesebben alakult az újonnan épített lakások szobaszám szerinti megoszlása, mint 2008-ban. A régiós átlaghoz képest itt is csak egy megyében mutatkozott jelentősebb eltérés. Krassó-Szörény megyében a tágasabb, háromszobás, vagy annál nagyobb új lakások részaránya (89%) jelentősen, több mint 13 százalékponttal meghaladta a régiós átlagot. A kétszobás lakások hányada Temes (24%), az egyszobás lakásoké pedig Hunyad megyében (5,1%) volt a legnagyobb.

A Dél-Alföldön az újonnan átadott lakások átlagos **alapterülete** 2011-ben 104 m² volt, a Vest régióban ennél jóval nagyobb, 131 m²-es lakások készültek. Mindkét régióban növekedett az új lakások nagysága, a Dél-Alföldön csaknem 8, a Vest régióban átlagosan több mint 6 m²-rel nagyobb lakásokat építettek, mint 2008-ban. A megyék közül Krassó-Szörény és Arad megyében épültek a legnagyobb hasznos alapterületű lakások, míg Csongrád és Békés megyében a legkisebbek. A legjelentősebb változás Temes és Arad megyében következett be, előbbiben 2011-ben 11 m²-rel kisebb, utóbbiban viszont 40 m²-rel nagyobb lakások épültek, mint 2008-ban.

Az épített lakások átlagos alapterülete

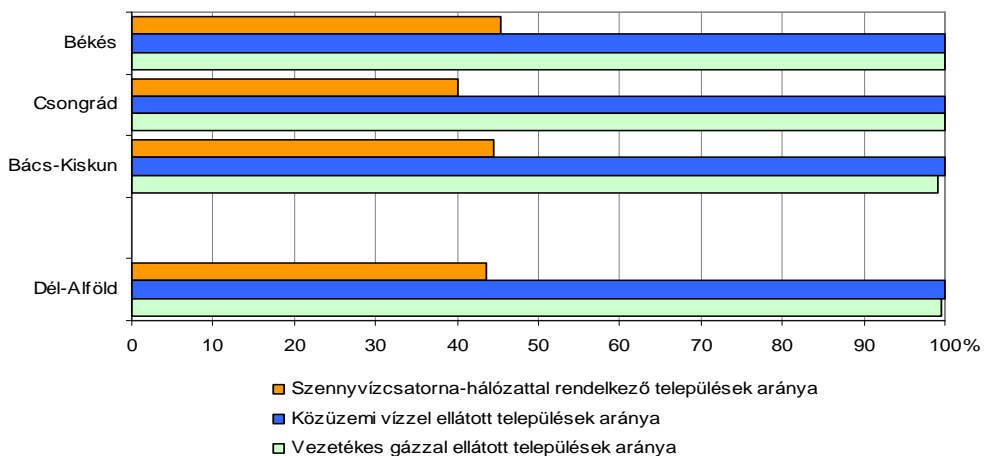
A **közműellátottsági** mutatókat Romániában a magyarországitól eltérő közigazgatási beosztás szerint vizsgáljuk. Ennek megfelelően a Vest régióban a városok és a kommunák összességét tekintjük a továbbiakban településeknek, a mutatók számításánál ezek összegét vesszük viszonyítási alapnak.

A közműellátottsági mutatók 2011-ben a **Dél-Alföldön** többnyire nem érték el a magyarországi átlagot. A régió minden településén elérhető volt a vezetékes víz, a kiépítettség évtizedek óta szinte teljeskörű, azonban a vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát tekintve, csakúgy mint 2008-ban, a Dél-Alföld csupán az utolsó előtti helyen állt a régiós rangsorban. A lakásoknak kevéssel több, mint 90%-a – az országos átlagnál 5 százalékponttal kevesebb – kapcsolódott az ivóvízhálózatra.

A **csatornázottság** területén ennél valamivel kevésbé kedvezően alakult a helyzet. Az utóbbi évek csatornázásainak köszönhetően 2008 óta kissé javult a szennyvízelvezetés színvonala. 2011-ben a települések csaknem 44%-a rendelkezett csatornahálózattal. A lakások 55%-a csatlakozott a közüzemi szennyvízhálózathoz, 2 százalékponttal több, mint 2008-ban, bár még mindig jóval kevesebb (18 százalékponttal), mint az országos átlag. Ezzel a magyar régiók rangsorában Dél-Alföld továbbra is az utolsó helyen állt.

A helyi szénhidrogén kitermelésnek köszönhetően a Dél-Alföldön kiemelkedően jó a **gázellátottság**. 2011. év végén, ugyanúgy mint 2008-ban, egy kivétellel minden település rendelkezett vezetékesgáz-hálózattal.

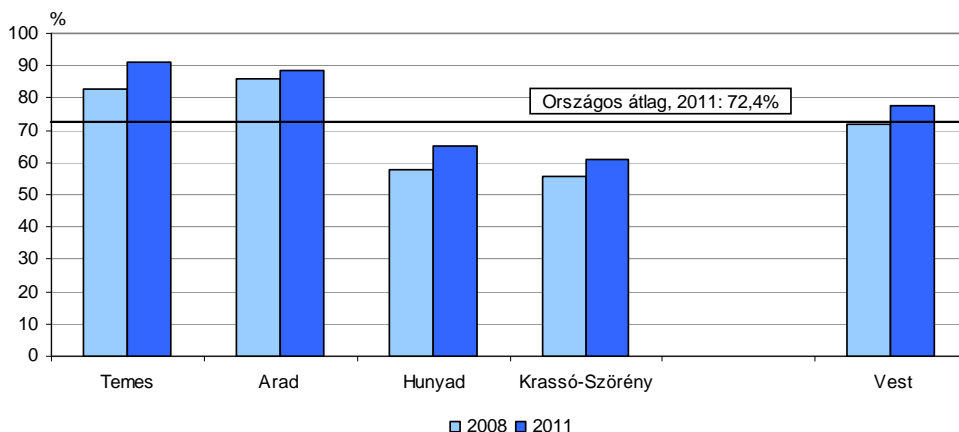
Közműellátottság a Dél-Alföldön, 2011

A vezetékes gázt fogyasztó háztartások aránya (a lakásállomány százalékában) meghaladta a nyolctizedet, amely csaknem 6 százalékponttal jobb, mint az országos átlag. 2008 óta a mutató értéke alig emelkedett.

A **vízhálózattal** rendelkező települések arányát tekintve a **Vest** régió az előkelő 3. helyet foglalta el a romániai régiók rangsorában. A települések közel nyolctizede rendelkezett központi ivóvízhálózattal, amely valamivel több mint 5 százalékponttal meghaladta az országos átlagot.

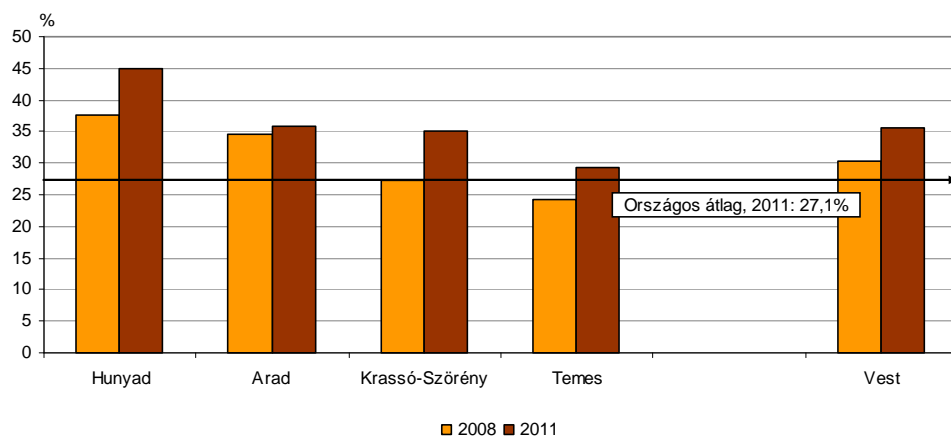
Közüemi vízzel ellátott települések aránya a Vest régióban

2008 és 2011 között a Vest régióban a vezetékes ivóvízzel ellátott települések száma 19-cel bővült, közülük 8 Temes megyében található. A régióban kiugróan magas volt Temes és Arad megye mutatója, ahol a települések 91, illetve 88%-a rendelkezett központi ivóvízellátással.

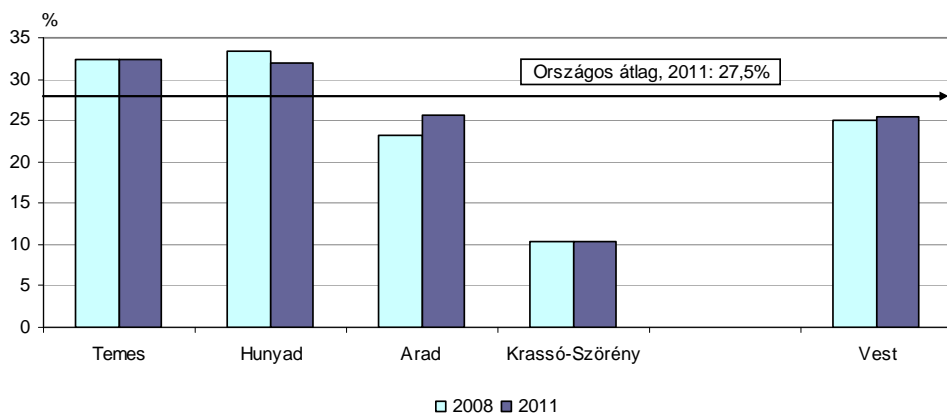
A vizsgált időszakban az ivóvízhálózat mellett a **csatornahálózat** is bővült. A Vest régióban a csatornahálózat főként a városokban és a tömbházakból álló lakónegyedekben épült ki. 2008 óta szinte minden megyében számottevő fejlődés következett be a szennyvízelvezetés terén. 2008 és 2011 között a régióban 30-ról csaknem 36%-ra nőtt a szennyvízhálózattal rendelkező települések aránya, amely már majdnem 9 százalékponttal meghaladta az országos átlagot. A romániai nyolc régió közül a Vest régió ezzel – 2008-hoz hasonlóan – a 3. legjobb helyen állt. A Vest régióban 2008 óta összességében 17-tel nőtt a csatornázott települések száma, ezen belül Krassó-Szörényben 6-tal, Temes és Hunyad megyében pedig 5-tel. Az ellátottsági mutató a négy megye közül Temesben volt továbbra is a legalacsonyabb, 2011-ben a települések kevesebb mint háromtizedében csatlakoztak a vezetékes csatornahálózathoz.

Szennyvízcsatorna-hálózattal rendelkező települések aránya a Vest régióban

A **gázellátás** területén a vizsgált időszakban nem történt számottevő változás. A kiépítettségi szint valamivel elmaradt az országos átlagtól, 2011-ben a települések valamivel több, mint negyedében volt elérhető a vezetékes gáz. Ezzel a Vest régió továbbra is az 5. helyen állt a régiós rangsorban.

Vezetékes gázzal ellátott települések aránya a Vest régióban

2008 és 2011 között csupán Arad megyében nőtt a vezetékes gázzal rendelkező települések száma. A Vest régióban, 2008-hoz hasonlóan, 2011-ben is Krassó-Szörény megye mutatója volt messze a legalacsonyabb, a települések csupán tizedében használtak vezetékes gázt.

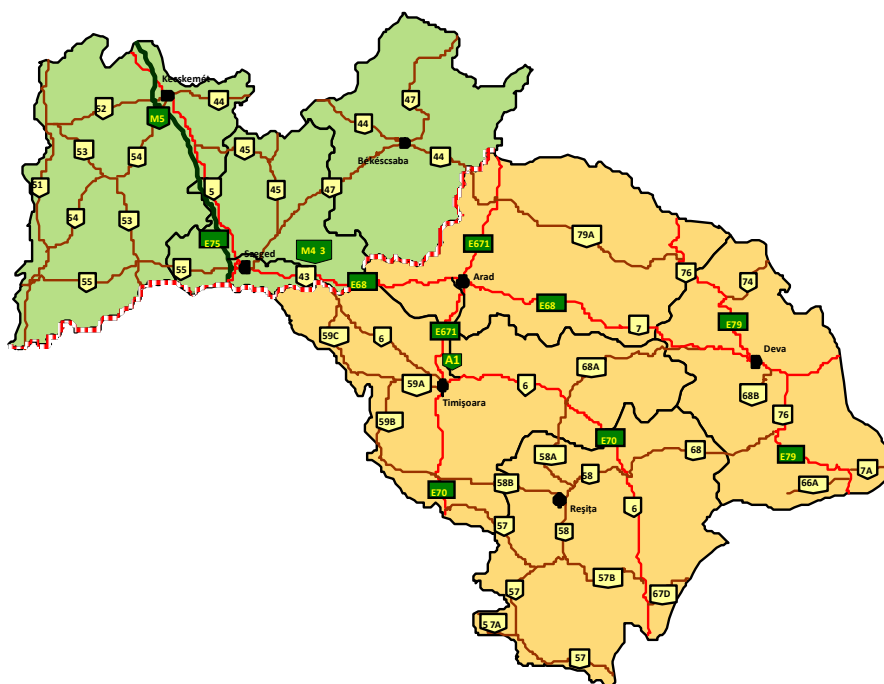

INFRASTRUKTÚRA

A fejlett közlekedési infrastruktúra fontos tényezője a gazdasági versenyképesség fenntartásának és javításának. Ezen belül is kiemelt szerepe van a **közúthálózatnak**, mely kapcsolatot teremt minden településsel és az európai nemzetközi útvonalakkal is.

A közutak hossza 2008-2011 között sem a Vest régióban, sem a Dél-Alföldön nem változott érdemben, ez utóbbi térségben azonban megépült és átadásra került az M43-as autópálya Szegedtől-Makóig húzódó szakasza. 2011-ben a Dél-Alföld három megyéjében az országos közutak hossza változatlanul 5,1 ezer kilométert tett ki, melyből – a Bács-Kiskun, illetve Csongrád megyén áthaladó – autópályák hossza nagyrészt az előbb említett útszakasz forgalomba helyezését követően már a 160 kilométert közelítette. További 300 kilométer (6%) elsőrendű, 841 kilométer (16%) másodrendű főútként funkcionált, az egyéb országos közutak hossza pedig 3,9 kilométert tett ki.

Fontosabb közutak

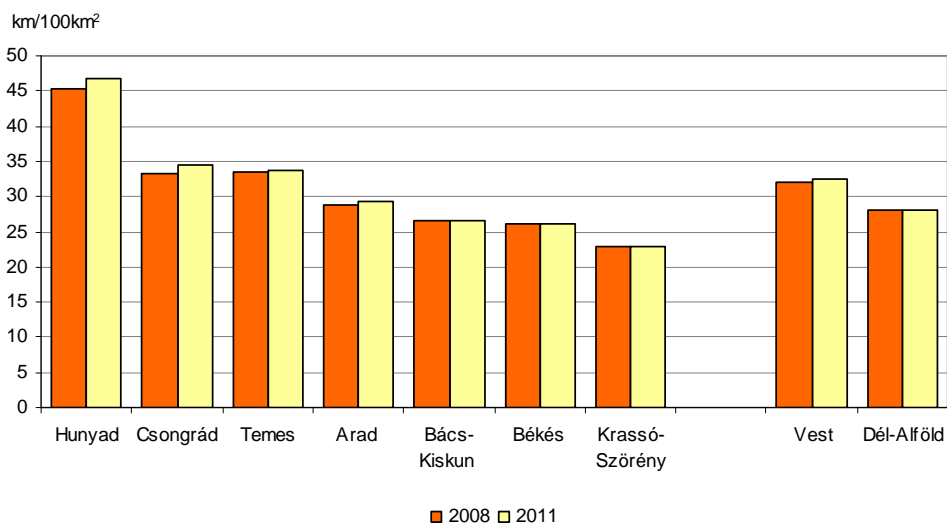

A Vest régió 10,5 ezer kilométeres úthálózatának 18%-a (1914 km) úgynevezett nemzeti, a többi pedig megyei és helyi út volt. 2011-ben ugyan forgalomba helyezték a Nagylak-Konstanca IV. páneurópai közlekedési folyosó 32 kilométeres Arad-Temesvár közötti szakaszát, az autópálya hivatalos átadására azonban még nem került sor. A magyar határig (Nagylak) húzódó szakasz átadását 2013-ra tervezik.

Az autópályák kiépítése mellett szükség lenne a határon átnyúló, településeket összekötő útszakaszok megépítésére, felújítására is, melyek elsősorban a két régió közötti kapcsolatokat erősítést szolgálnák.

A dél-alföldinél területileg 75%-kal nagyobb Vest régió úthálózata 2011-ben is nagyjából kétszeresét tette ki a magyarénak. Az **útsűrűség** az elmúlt három évben lényegében nem változott, a Vest régióban 100 km²-re 33, a Dél-Alföldön 28 km közút jutott. A megyék esetében sem következett be jelentősebb elmozdulás 2008-hoz képest: a legalacsonyabb és a legmagasabb útsűrűségű megye változatlanul romániai, a skála felső részén elhelyezkedő Hunyad mutatója kétszerese az alsó póluson lévő Krassó-Szörényinek.

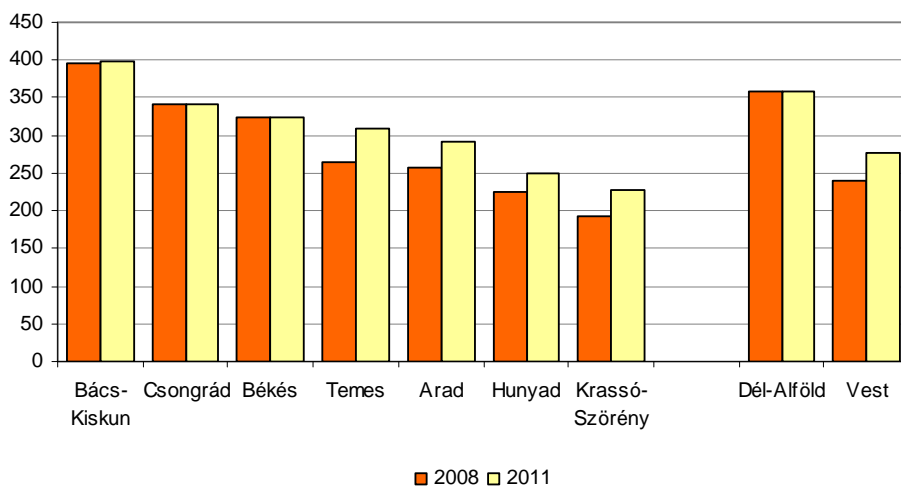
Útsűrűség

A két régió közös jellemzője az igen jelentős tranzitforgalom. A legjelentősebb nemzetközi személy- és áruforgalom továbbra is a nagylaki határátkelőhelyen bonyolódik.

A közutak zsúfoltságát az átmenő forgalom mellett a helyi **gépjármű-állomány** nagysága is befolyásolja. 2011-ben a Vest régióban 528,2 ezer, a Dél-Alföldön 466,5 ezer gépjárműt tartottak nyilván, előbbi csaknem 14%-kal meghaladja a 2008. évi állományt, míg utóbbi kismértékben elmaradt attól. Ezzel összefüggésben a járműsűrűség a Vest régióban jelentősen – 241-ről 277-re – emelkedett, de még mindig lényegesen alacsonyabb a Dél-Alföld értékénél, ahol ezer lakosra – 2008-hoz hasonlóan – 359 gépjármű jutott. A megyék közül a két szélsőértéket változatlanul Bács-Kiskun és Krassó-Szörény képviselte, de a köztük lévő különbség az eltelt három évben – 204-ről 171-re – mérséklődött.

Ezer lakosra jutó közúti gépjárműállomány

2008-2011 között a közúti gépjárműállomány összetétele a két régióban nem változott érdemben, a személygépkocsik aránya 2008-hoz hasonlóan 80%-ot tett ki, míg a tehergépkocsik hányada kismértékben emelkedett, 14-16% körül alakult. Ezen főbb arányok a megyék szintjén sem mutatnak különösebb eltérést.

A két régió közötti **vasúti** összeköttetés a II. világháborút követően szinte teljesen megszakadt, jórészüket a mai napig nem állították helyre. 2011-ben a két régió között változatlanul egy vasúti határátkelő működött, Lökösháza-Kürtös között.

Gazdasági versenyképességet jelentősen javító, befektetőket vonzó tényező a **légi közlekedés** kiépítése. Ebből a szempontból a Vest régió határozottan előnyt élvez a Dél-Alfölddel szemben, hiszen két nemzetközi repülőtérrel (Temesvár, Arad) is rendelkezik.